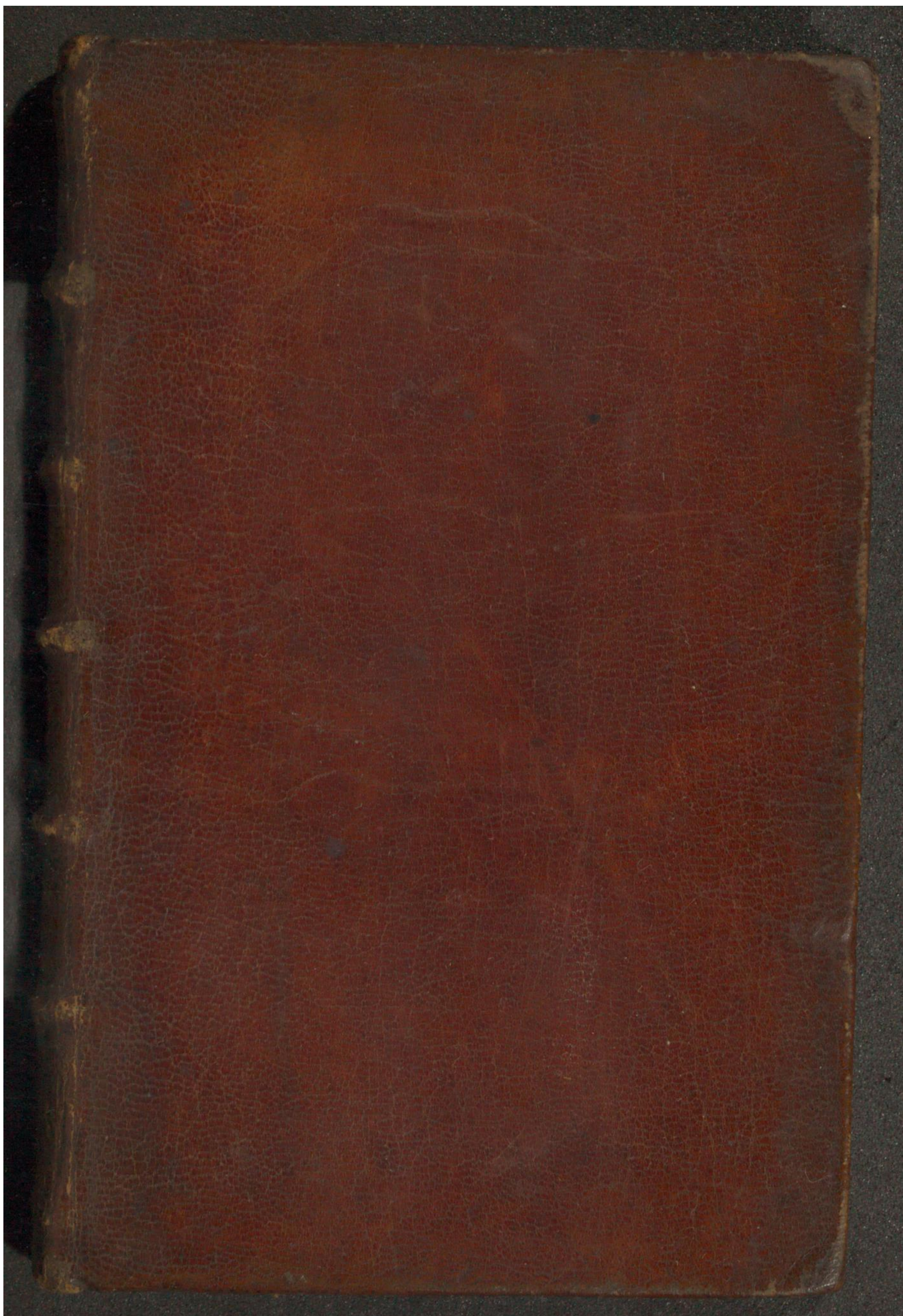
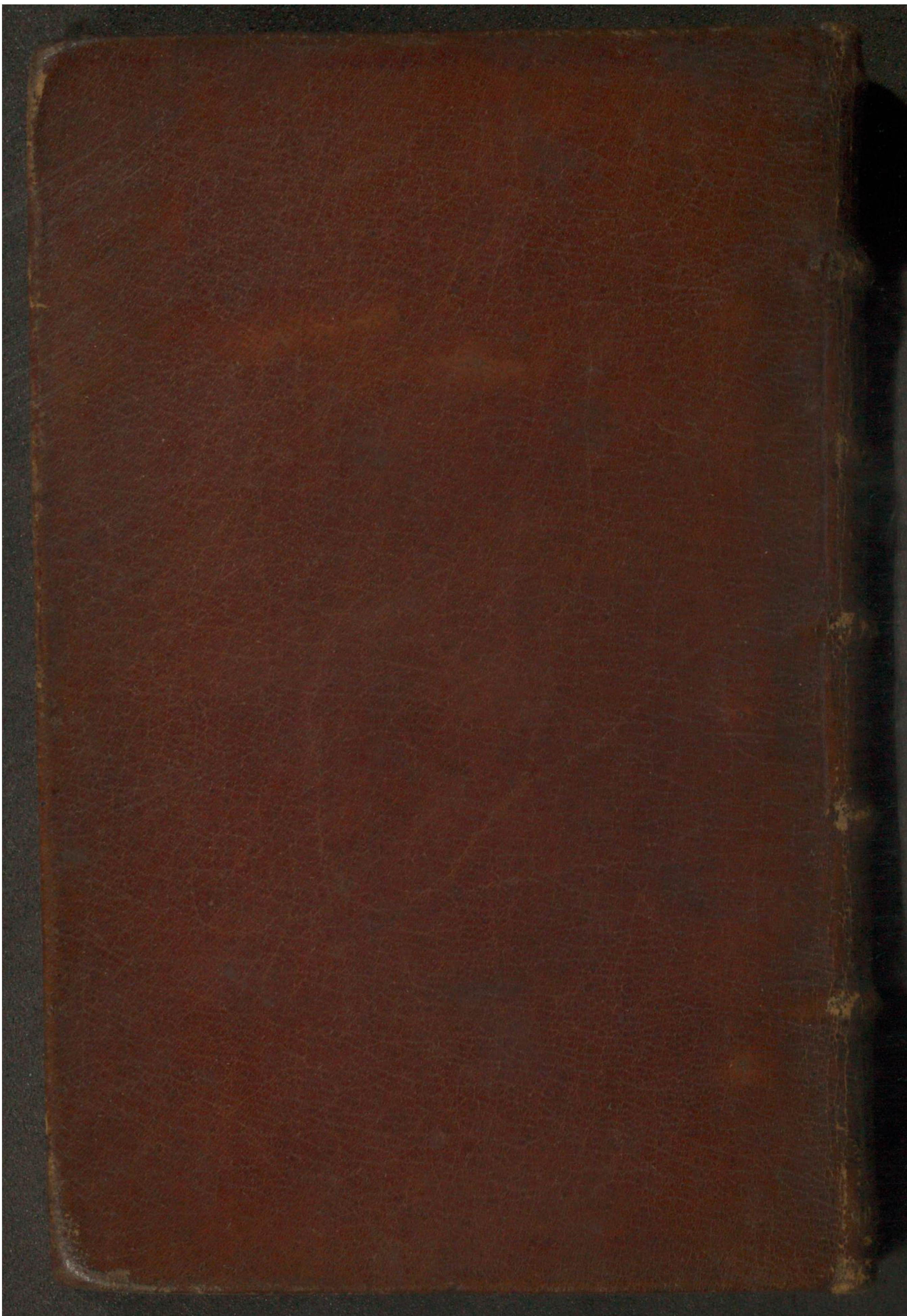


Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

4531/A 1282

C.XVII. Nic

Early printed
Nacander

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

H. C. Morgan
75784

NICANDRI COLOPHONII POETAE ET MEDICI ANTIQVISSIMI CLARISSIMI'QVE ALEXIPHARMACA.

Io. Gorræo Parisiensi medico interprete.

Eiusdem interpretis in Alexipharmaca Præfatio, omnem de uenenis disputationem summatim complectens, & Annotationes.

Ad Reuerendiss. doctissimúmque Cardinalem Io. Bellaium Episcopum Parisiensem.

PARISIIS
Apud Vascosanum, uia Iacobæa, ad insigne Fontis
M. D. XLIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

1549.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

PRIVILEGII SENTENTIA.

Cautum est authoritate Regia, ne quis alius præter Vascosanum, Nicandri Alexipharmaca Io. Gorræo Parisiēsi medico interprete & enarratore, ante sexennium in hoc Franciæ regno imprimat, néue uendat: qui secus fecerit, publicatio librorum, & multa iudicum arbitratu esto. Lutetiæ Parisiorum XII. Cal. Feb. M. D. XLIX. ad Cal. Ro.

Guyot.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

REVERENDISS. DOCTISSIMOQVE VIRO IOANNI CARDINALI BELLAIO EPISCOPO PARISIENSI IO. GORRAEVS S. P. D.



BSOLVI tandem hortatu tuo Reuerẽdissime Cardinalis, susceptam alexipharmacôn Nicandri uersionem. Et quoniã cum tibi primos eius uersus recitarẽ, eam iam tum placere tibi animaduerti, téque auide insuper percontari & disserere de uenenorum facultate, eorúmq; remedijs: & multas dubitationes attulisse, quibus difficillimũ esset ex tempore respõsitare, putaui me gratum tibi facturum, si quæ per otiũ his de rebus meditatus essem, ea literis mãdarem, & amplissimo tuo nomini nuncuparem. Non sum autẽ ueritus animũ tuũ publicis maximisq; negotijs occupatũ & in rẽ Christianã cũ summo Põtifice & reliquis religionis nostræ proceribus Romæ incumbẽtem, istorũ lectione interpellare, ingenij tui, doctrinæ, & studiorum certus. Sic enim res arduas agitas tractásque, ut minimè perturbatus, sic libros omneis & difficillima quæque lectitas, quasi non discere, sed multò antè intellecta reminisci uideare. Itaque te & Nicãdro,

& huic quam de uenenis conscripsi disputationi horas aliquot succisiuas haud grauatè daturũ confido, & eò libẽtius, quòd illa breuissimè & quantùm facere potero clarissimè uenenorum naturam atque differẽtias explicabit: deinde cautionẽ quam uitandis ijs adhibere còuenit, postremò generalem omnium curationem comprehendet. Nunc ergo relictis ambagibus quid uenenum sit dicẽdum est.

Quicquid intra corpus assumptũ ita corporis naturæ repugnat, ut uinci ab ea assimilarique nõ possit, sed è cõtrario corpus immutat, quomodo ipsum cibos solet, uenenum propriè medici appellant. sæpè autem ueneni generalis significatio est, omnia comprehendens, quæ quanuis non sint naturæ cõtraria, uitio tamẽ aliquo & errore, hominem è uitra quandóque tollunt. Ad hunc modum & aqua & uinum, à balneo aut cursu, aut alia uehementi exercitatione intempestiuè atque immoderatè exhausta, uenena dici possunt, iisque Dioscorides in uenenorum catalogo locum dedit. sed & ciborum potuúmque præposterus ordo sæpissimè effecit, ut quæ alioquin innoxia, imò uerò optima erant, lethalia euaserint. sunt autem uenenorum omnium (de his etiam loquor quæ non propriè uenena sunt, ne disputatio imperfecta relinquatur) duæ differẽtiæ. Quippe uel qualitate manifesta, naturæ homi-

num

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

nũ repugnant, aut tota substãtia aduersautur. Totam substantiam appello id quod non qualitatum modò, sed etiam corporũ simplicium certo definitóque temperamento constituitur. Est autem rebus omnibus peculiaris quædam mixtio, per quam eiusmodi sunt, quales cõspiciuntur. Aliter namque homo elementis qualitatibúsque primis tẽperatus est, aliter uipera, aliter pyrethrũ, aliter hyoscyamus & reliqua omnia: atque ex eiusmodi temperamento, quædam substantiæ proprietates emergunt, & cuiusque rei forma speciésque consistit. Proinde quæ hoc modo agunt, ea tota substantia, toto genere totáque specie agere dicuntur, ac quoniam sua cuique substantia est, propriúmque temperamentum, uel sapientissimis philosophis incognitum, occulta etiam proprietate. Sic attractio, retentio, & alteratio nutrimenti perficitur, sic & quarta facultas quæ alieni segregatrix est, munus suum obit. Nam quatuor hæ facultates effectus sunt totius in quouis corpore substãtiæ, quæ ex calido, frigido, humido, & sicco inter se mixtis componitur, nõ autem unius aut alterius earum quas in se habet qualitatũ. Ad eundem modum lepus marinus pulmonem, cantharides renes & uesicam exulcerant. Sic etiam agunt (ut uno uerbo absoluam) quæcunque nullo insigni calore, aut frigore aut humiditate, aut siccitate præ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

dita sunt. sunt autē hæc omnium efficacissima uenena, illisq; deuoratis aut alio quouis modo in corpus incidentibus uix ulla medicina hominem periculo subtrahere potest. sunt enim hæc naturæ humanæ non sola quidem aliqua qualitate, ut quæ refrigerant, sed toto genere speciéque deleteria. Illa nanque interdum uincuntur & in nutrimentum animalis abeunt, hæc uerò etiam si quantitate deuorata minima fuerint, sæuissimos tamen pariūt affectus uitámque adimunt. At quæ solis qualitatibus perniciosa sunt, multò minus habent periculi, minimum uerò quæ siccitate aut humiditate animantium corpora immutant: frigore enim & calore actionis uehementia superātur. Qua de re non arbitror quenquā dubitare, qui meminerit has quidem agentes, illas uerò patientes ab omnibus philosophis nuncupatas fuisse, sicut nec de eo quod antè propositum est, in uenenorum numero ea haberi & hominem perimere, quæ uel aliqua simplici qualitate uel gemina in corpus animantis suprà quam ferre possit, agunt. vita enim aut temperamentum est, aut non potest sine temperamēto constare. Dissoluitur autem id immoderato uel caloris uel frigoris, uel humiditatis, uel siccitatis excessu, aut composita aliqua ex istis intemperie uehementi. sed hæc omnia pertinent ad posteriorem ueneni signifi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ni significationem. Nullum enim horum tota substantia corporibus humanis aduersum est, sed sola qualitate, quæ si cõtraria temperetur, ipsum in corporis humani nutrimentum facilè cessurum sit. Cuius rei hoc unum potest esse certissimum documentum, quòd nisi multa deuorentur, non sint futura mortifera, cùm quæ toto genere substantiáque deleteria sunt non modò non possint unquam concoqui & corpori nostro similia euadere, sed etiã multò minus, parciúsque sumpta interimant. Quanquam & horũ quoque iustum modum esse oportet, quando nec centesima scintillæ portio urit, nec aquæ semiguttula refrigerandi uim habet. In calidorum genere quæ calore solo occidũt (nam & alia sunt que unà cum noxio calore habent & substãtiæ repugnantiam, sicut cãtharides, auripigmentũ, & arsenicum) quamplurima habentur & tertij & quarti excalfacientiũ ordinis. Illa simul atq; in corpus incidêre, spiritus, humores, solidásque partes accendunt: singultus, febrem, syncopas, uigilias, deliria, & cætera summi caloris symptomata prouocãt, ac tandem soluto uel principis alicuius partis, uel multarum etiam temperamento afferunt mortem. Quæ tamen (ut antè dixi) maleficia non possunt à calidis, uti nec contraria à frigidis, proficisci, nisi eorum magna prorsus copia deuoretur. Siquidem non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

potest ullum animal perire, priusquam cordis actio in totum aboleatur. Id autẽ citra maximam intẽperiem non potest contingere. Cor enim non simpliciter quàm par est calidius, aut frigidius, aut humidius, aut siccius moueri desinet. Nã deterius quidem ob istas intẽperies munere suo fungetur, non tamen antè moueri desinet prorsus, quàm immensa aut caliditas, aut frigiditas, aut alia qualitas tẽperamentum, uímque eius omnem exoluerit. Talis quidem est calidorũ facultas. At quæ simpliciter frigida sunt, ut lactuca, protinus atque sunt in uenas & arterias recepta, & in principes admissa partes uehementia symptomata inducunt, stomachi partiúmque ad uentrem attinentium tensionem, tormina, ructus, spirãdi difficultatem, suffocationem, capitis grauitatem, torporem, uertigines, mẽtis abalienationem, cordis palpitationem, ἀσφυξίαν & mortiferas tandem syncopas. Quorum alia quidem facultatis naturalis, alia uitalis, alia animalis, noxã consequuntur. Istis nanque facultatibus, uita animantium omnium continetur, neque una earũ incolumi animal interire potest. Itaque à ueneno malè affici necesse est, ac pro sumpti ueneni qualitate, modóque symptomata uaria apparere. Verũ quemadmodum morborum aliqui proprij sunt naturalis facultatis, alij autẽ uel uitali uel animali peculiariter

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

riter accidunt, à quibus tamen reliquæ duæ, pariter perpetiuntur: sic & inter uenena crediderit aliquis esse quæ cor primò & maximè lædũt, uel cerebro aut iecori nocent, reliqua autẽ duo uitæ principia per consensum afficiunt. Hyoscyamus enim per se, primúmque cerebro molestus esse uidetur, quippè qui similem ebrietati amentiam inducat, in cæteris autem parùm corpus immutet. Ephemeron Colchicũ uiribus naturalibus ex professo inimicum esse, quòd præcipuè illud alui profluuium excitet, in quo liquida excrementa aquam referunt, quæ recens mactatas carnes abluerit. Aequè & argenti spuma, quæ uentris grauitatem, ileónque producit, urinam supprimit, & totum corpus plumbi colore inficit. Deinde uerò malũ serpere & in uniuersum corpus diffundi, ut postea & cerebrum & cor sociæ facultatis acerbissimo casu consternantur. Sunt enim certissima duo illa in medica arte principia, et frequẽtissimè à Galeno usurpata: Corporis humani partes aliquãdo per se, primúmq; affici: interdũ uerò alijs primò laborãtibus consentire: Tum una pereunte facultate aut principe particula, reliquas omnes non post multò interire. Proinde uideri potest necessarium non esse ueneni assumpti substantiam aut qualitatem in cor perpetuò peruadere, sed tãtùm cor uel primò ex ueneno laborare, uel ob ue-

neni malignitatem pereunte aliqua facultate, cor collabi per cõſenſum ruereq́ue oportere. Quis enim putet cantharidas hauſtas ad cor deferri, quæ contrario itinere ad renes & ueſicam properant? Quibus in partibus cum ulcera excitarint, phlegmonem accenderint, & alia atrocia ſymptomata inuexerint, non uideatur mirum ſi inflammentur ſpiritus, febris acuta oriatur, inde ſyncope atque deliria ſuperueniant, & tandem nõ naturali modò facultate, à qua primùm malum cœpit, ſed etiã animali & uitali ex conſequenti exolutis, mors tandem hominẽ inuadat. Quid enim quod & Nicander & Dioſcorides ceruſſæ, ulophoni, ſalamandræ, & multorum aliorum accidentia deſcribẽtes, nullum affecti cordis indicium prodidêre? His quidẽ rationibus non uera eſſe medicorũ ſententia uideri poteſt, ab omni ueneno cor ſemper impeti. At illa tamen uerisſima eſt, nec temerè à tãtis authoribus profecta. In cor enim agũt omnia uenena, ſiue intrò aſſumpta ſint, ſiue aliũde in corpus ſubierint, à parte cui primũ inſederũt in cordis regionem proreptãtia, aut uitioſos quoſdã uapores uel malignam qualitatẽ exhalãtia. Nã ſi uenenũ tota ſubſtãtia animali cõtrariũ eſt, utiq; et dignisſimæ, præſtãtisſimæq; totius animalis particulæ, in qua uita eſt ſita, contrariũ ſit oportet. Quanquã aliјs quoq; partibus infeſtũ eſt, atq; interim dum

rim dum ad cor properat, affecti cerebri aut partiũ
facultati naturali deſeruientium euidentiſsima ſi-
gna exhibeat. ſiquidem negari non poteſt plæraq;
uni particulæ magis quàm alteri inimica eſſe, quæ
tamẽ ſunt omnibus primò & per ſe noxia. verũta
mẽ ſi has partes primùm inuaſerit, in his non con-
quieſcit, ſed ab ipſis ad cor proficiſcitur. ſi uerò pri-
mùm cor impetat, ilicò occidit, nec habet neceſſe in
cæteras partes graſſari. Cordis enim actione ceſſan-
te, protinus reliquæ omnes ſupprimũtur, quãdo non
niſi peculiari cordis tẽperie actiones ſuas perficiũt.
Quãobrem illa pereũte, actiones quoq; et cerebri et
iecinoris aboleri neceſſe eſt: ſed nõ è cõtrario, tẽpe-
rie eorũ deperdita, cordis ſimul actionem deſinere.
Nã ſi & ſentiẽdi et mouẽdi facultas deſit, nulláque
fiat, ut in ijs quæ per hyemẽ latent animalibus, ali-
mẽti diſtributio concoctióque: haud tamẽ negãdum
quin uiuere animal poſsit quãdiu cor illæſum per-
manſerit. Quæ igitur de repente interimunt ue-
nena, & paucos intra dies, uel etiam horas, homi-
nem è uita tollunt, non poteſt dubitari quin cordis
in penetralia deferantur, quia corde non affecto
tam ſubita mors non poteſt contingere. ſũt autem
cuncta eiuſmodi uenena calidiſsima, & magna ex
parte erodentia, uel putrefacientia, ſed partiũ præ-
dita tenuitate, adeò ut leuiter à nobis incaleſcen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

tia, uel nihil etiam perpessa, protinus in uenas arteriásque insinuentur, & in corporis humani præcipuam arcem inuadant. At non sic frigida & quæ crassarum sunt partium deleteria: nō enim simul ut in uentriculum descendêre, aut alteri inhæsere parti, uim quam possident lethalem exerunt. Deduci nanque illa in corpus oportet priusquam occidāt, & per uenas ire: id quod frigida per se præstare nō possunt, sed uel à natiuo corporis calore, uel ab alio quopiā adiuuari necesse est. sunt enim frigida natura medicamenta, sicut rectè ueteres prodidêre, potestate frigida. siquidem quadamtenus refrigerandi potestatem ab animantium corporibus accipiūt, ut & illa calfaciendi. Est enim hoc utrisque cōmune, quod alterationis principium in ipsis à passuro corpore excitatur. sed quæ potestate quidem calida sunt hanc modò mutationem accipiunt, quod à nobis incalescant: quæ uerò natura siue potestate siue per se, aut si aliter loqui placet, frigida sunt, hæc ab animantium calore comminuuntur & motus initium accipiūt. Neque enim aliter uitæ principia refrigerare possunt. Nanq; frigida crassarū sunt partium & pigra, nec facilè mouentur, inq; uenas insinuantur, nisi nacta sint quod eas extenuet & in subtiles partium meatus deducat. Deducit autem ut causa quidem prima, arteriarum dum se distendūt, attractio,

attractio, ut materialis autem minúsque præcipua ſubſtantiæ tenuitas. Quæ quùm non inſit frigidiſsimis medicamẽtis, eam aliunde neceſſe eſt prouenire, nempè uel ab innato nobis calore, uel etiam externo: Quomodo legimus Athenienſes hominibus ſcelestis cicutam cum uino propinare ſolitos, non optimo quidem & generoſo (tale enim cicutæ & omnis alterius ueneni frigidi remediũ eſt) ſed debili quod partium quidem cicutæ craſsitiem extenuare, non autem frigiditatem temperare poſſet. ſi nanq; in uẽtriculo, & prioribus uenis diutius immoretur, calore natiuo paulatim inualeſcente, & uiribus naturalibus ſeſe recolligentibus expelletur uel etiam concoquetur. Quam ob cauſam fieri Galenus putauit, ut hominem quidem cicuta iugulet, ſturnis uerò præbeat alimentum. ſunt enim homini tũ meatus ampliores, tum caloris maior uis, tum arteriæ ualentius cicutam abſorbentes: ſturno autem contraria omnia: quo fit ut cicuta in eo & retineatur & cunctetur diutius, & à corde tãquam ligna ab igne, incaleſcens ſeſe ſpatio cõcoqui patiatur. Itaque iam perſpicuum eſſe arbitror, uenena omnia per ſe cordi noxia eſſe, neque prius uenturam mortem quàm eorum qualitas uel ſubſtãtia ipſum afflixerit, proſtraueritq;. Vt autẽ ad propoſitas uenenorum differẽtias redeamus, ſi propter intempe-

riem pleraque accidunt, certum est in eo genere tot inueniri differentias quot habentur intemperies. Et facilè quidem est compositas per simplices intelligere, ut & tertiam ex duabus primis emanantem. sunt enim uenena quædam non substantia modò, uerum etiã qualitatibus mortifera, à quibus mixta quoque symptomata exoriuntur. Quo in genere maxima pars uenenorum est. Paucissima nanque sunt & propè nulla tota specie deleteria, in quibus calor aut frigus manifestò non exuperet. Quod qui sensu explorare uolet, haud obscure deprehendere possit. Nam & qualitatem & quæ calfaciẽdo, refrigerando, humectando siccandóque nocẽt, uel etiam prosunt, ratione facilè inuestigamus & assequimur. vehemẽs enim qualitas sensum prorsus commouet, nec latere potest. Ac caliditatem quidem frigiditatémq; medicamenti deleterij ea quæ paulò antè recensui, symptomata consequuntur. Quorum si nullum aut admodum obscurum exhibito ueneno succedit, sed sudores præcipuè pauci frigidíque & animi deliquia contingant, tota substantia id esse deleterium certissima fides est. Neque enim licet aliter uim totius substãtiæ ueneficã deprehẽdere quã uel ex eo quod nulla manifesta qualitas in eo præualeat, nihilq; eorũ superueniat quæ eiusmodi uenena sequi solent, uel per experientiã. Quod nõ modò de

facultatibus

facultatibus deleterijs uerum est, sed etiam de alexiterijs atque purgatorijs. Hæ nãque per rationẽ inueniri nullo pacto possunt, nisi quòd in quibusdam probabilis tantum suspicio est & coniectura, in ijs maximè quæ propriè & peculiariter mala quædã designant. Nam quod lepus marinus pulmonẽ exulceret, coriandrum in furorem agat, hyoscyamus insaniam & ebrietatem repræsentet, papauer uehementem soporem stuporémque inducat, non aliter quàm per experientiam cognouimus. Quippe si rationem horum scrutari uolumus, facilè hallucinabimur, præsertim in postremis duobus, si consideremus utrunque frigidum existere. sic enim debuit utrique idem symptoma succedere, nec ab hyoscyamo insania prouenire, quæ & naturã & causas habet à stupore maximè differentes. Hæc igitur non frigiditate modò corpus exagitant, uerùm tota etiam substantia, sed & inter calida, licet etiam reperire quæ præter noxium calorem, permultas alias continent nocendi facultates. Arsenicum, argentum uiuum, cantharides, chrysocolla, pithyocampe, non tantùm uniuersum corpus inflammant, sed & erodunt, eliquant & putrefaciunt. Horum autem duplex traditur esse discrimen. Alia enim uerè, alia nõ uerè putrefaciũt, Græci sceptica uocãt. Verè quidem putrefaciunt quæ calo-

re, & humore immodico scatentia, cũ fœtore substantiam corrumpũt: Non uerè autem quæ sine fœtore adurunt, colliquant & citra euidentem doloris sensum absumunt, ut Arsenicum, Dryopteris, Aconiton, Sandaracha. Liquant enim illa & tabefaciunt corpus, etiam absque dolore, quanuis quantitate minima deuorentur, sed potissimùm si tenellã in carnem, aut locum calidum humidúmque inciderint. Cuncta enim quæ putredini obnoxia sunt, calore & humore solẽt putrescere. Quare cùm sanguis, sicut & illa, calidus existat & humidus, perpetua quædã putrefactio fit tum corporis tum medicamenti, quando & in se inuicem agunt, & uicissim alterum ab altero perpetitur. Quò fit ut corporis putredo uitari non possit, quãuis crasso atque terrestri exhibito ueneno in longum tempus differatur. Nam quemadmodum qualitatum primarum uehemens intemperies deleteria est, sic & secundæ qualitates à philosophis nuncupatæ, uenenorum actionem uel accelerant, aut retardant, uel mitigãt, aut etiam efficiunt sæuiorem. Siquidem pharmacon quod Græci à putrefactione σηπεδονῶδες appellãt, si crassum est, in corporibus diutius hæret, et delitescit, deinde spatio putrescit, & uicinas simul corporis partes erodit & putrefacit, hoc solo ab eo quod subtilius est, & partium magis tenuium differens,

quòd

quòd plureis aliquãtò dies hominem uiuere patiatur. Quæ enim tenuia sunt citius detrimẽtum afferunt, & altè in corpus subeũt, nisi unà cum excrementis, priusquam corpus iniuria afficiãt, uacuentur, ad quod ipsa etiam partium tenuitas accõmodatissima est, quæ & miscetur facilius, nec tam obstinatè facultati expellenti resistit. Ex his apparet quantum inter uenena tenuium partium & crassarum intersit. Illa ad agendum quidem pigriora, segnioráque sunt, ut & impunè sese tractari manibus, & ore etiam contineri patiantur, sed uehementissimè postea urunt, erodunt, exedunt, discruciant, atque morâ uires & perniciem maiorem conquirunt, et ubi semel rodere cœperũt, immedicabilia euadunt. Hæc autem citò quidem penetrant & agunt, uerùm mitius adurunt, non uellicant, non morsu lacessunt, nec eructas creant, sed citra morsum, citra doloris sensum, si in uenas & corporis habitum recepta sunt, carnes colliquant, aut si tam bona fortuna fauerit homini ut cibos optimos, plurimósque ingesserit, aut antè corpus amuleto præmunierit, aut medicũ in promptu nanciscatur: nõ multò pòst furorem deponunt, & uiribus destituta extra corpus propelluntur. Non solùm autem secundæ illæ qualitates, uenenorũ sunt (ut ita dicam) comites, & ministræ, uerum etiam per se solæque mortis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

occasionem aliquando attulêre. Nanque taurinus sanguis, & lac cui admixtum coagulum est, non alio quàm obstructione interitū minitantur. Obstructionem autem maxima illorum crassities inducit, præter quam nihil est neque in taurino sanguine, neque in eiusmodi lacte culpādum. Exposui ut arbitror præcipuas uenenorum differentias: & quomodo quodque agat, & corpus immutet satis mihi uideor declarasse. Nā siue per os assumpta, siue pūctura aut morsu uenenatorū animalium intromissa, siue per oculos etiam penetrarint, ut de Basilisci ueneno proditur, siue per odoratum aut respirationem aut poros & spiramenta cutis, siue aliter in corpus recepta sint, in cor, nisi sedulò succurratur, deferri docuimus, & quo citius ad cor peruenerint eo mortem celeriorem contingere. Perueniunt autem aut substantia sua, aut uenenatos uapores exhalantia, aut sanguinem etiam inficientia qui in cordis uentriculos admitti debet. Dictum autem præterea est, omnia initium motionis à calore nostro accipere, siue frigida siue calida sint, etiā si multò minus negotij in excitandis ad motum calidis quàm frigidis pharmacis impendatur, omnium autem minimum in ijs quæ uiuentia animalia iaculantur. Hæc enim à uiuentibus profecta, principium motus secum quodammodo uidentur attulisse. Reliquas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ſe. Reliquas autẽ differentias perſequi ſuperuacaneũ puto, ut uenenorum alia naturalia eſſe, alia artibus quibuſdam concinnari. Ex naturalibus autem hæc animalia eſſe, cuiuſmodi ſunt cantharides, bupreſtis, ſalamandra, araneus, buffo, rana rubeta & quæ in paludibus degens muta eſt. Hæc uerò, animaliũ partes aut excrementa, ut recens taurinus ſanguis, animalium maximéque equorum ſudor, extrema cerui cauda, rabidi canis ſaliua, & ſerpentiũ uirus. Hæc uerò ſemina, ut hyoſcyamus, coriandrum, cicuta, nigella, pſyllium. Hæc uerò liquores, ut opiũ, carpaſi liquor, thapſiæ ſuccus, elaterium, mandragoras. Hæc uerò radices, ut chamæleon, aconitum, thapſia, ueratrum, ixias, ephemerum. Alia uerò arbores, frutices, aut herbas eſſe, ut ſmilax quam Latini taxum nuncupant: ſolanum furioſum, ſardonia herba quæ ranunculi ſpecies eſt, papauer cornutum, pharicum atque toxicum. Quædã præterea metallica eſſe ut gypſum, calx, auripigmentum, ſandaracha, argenti ſpuma, adarce, plumbum, & argentum uiuum. Poſtremò nonnulla domeſtica, & in quotidiano uitæ uſu hominibus eſſe, ut ſtatim à balneo, curſu, aut alia uehementi exercitatione, epota affatim aqua, aut uinum. Per artem autem parantur plæraque non modò ex uenenoſis, ſed etiam optimis rebus. Nã & carnes tam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

piſcium quàm terreſtrium animalium aſſatæ, ſi calidæ illicò inuoluantur, & concluſæ uaporem non exhalēt, euadūt uenenatæ. similiter & lacti quod alioquin optimum eſt, ſi quis paulò antè quam ſumatur coagulum indiderit, mortiferum efficit. Per artem fit ceruſſa, et argētum quòd uulgò ſublimatum dicunt, & ſexcentæ aliæ uenenorum ſpecies, quorum compoſitionē Orpheus cognomēto theologus, Orus Mēdeſius, Heliodorus, & Aratus uerſibus aliquādo prodiderūt, quas hic recenſere longū eſſet, & inutile: atque, ut Galeno uidetur, pernicioſum.

Ad ſecundā igitur propoſitæ diſputationis partē me conferam, & qua ratione uenena aliquis præcauere poſsit, & quibus ea ſignis deprehendat exponam. Rem ſanè aggredior difficilem, propterea quòd tam doloſe uenena præparant qui clàm ijs homini inſidias moliuntur, ut uel peritiſsimos ſæpe decipiant. Habet autem hæc præcautio geminas partes, quarum altera in ijs quæ offeruntur dijudicādis & fugiēdis uerſatur: altera uerò & uictus rationem, & amuleta præſcribit, quibus, ſi quod fortè imprudentes ingeſſerimus, innocuum euadat. De quibus cum dico, nemo à me exigat familiæ & ſeruorū ſibi tradi diſciplinam. sunt enim hæc præcepta in optimi & prouidi œconomi induſtria, curáque cōſtituta. Vt, neminem qui ſuſpectū habet uenenum,

debere

debere se salutémq; suam seruis quibuslibet credere, sed paucis, quorum & fidem anteà perspexerit & multis sibi deuinxerit beneficijs. Non esse etiam quosuis in culinam admittēdos. Cibos coquo aut alteri non leuiter quidem summóque labro tenus, sed maiore copia prægustandos esse. Vinaria uasa diligenter & aperto in loco collocanda, ne quis ea inficiat, aut reptilia (quæ mirum in modum uini odore trahuntur) irruant, aliáque uenenata animalia è tecto in ea dilabantur. Equorum sellas & habenas summa diligentia custodiēdas, ne à sceleratis hominibus delibutorio ueneno contingantur. Id enim postea à calore natiuo eius qui equo insidet per poros manus atque femorum in uenas & arterias insinuatur. Verùm hæc, ut dixi, non tam sunt medici quàm œconomi officia. Itaque quod ars ipsa dictat, nunc expediā. Hominem inter omnia animantia, medio ferè temperamēto esse apud medicos, & philosophos conuenit: ex quo sequitur cuncta, quæ homini contraria sunt, tantū à temperie abesse quantò maiorem habēt cum homine repugnantiā. Quare si mediocritatem temperamenti mediæ quoque qualitates consequuntur, uenena quibus nihil magis est aduersum homini, summis immoderatisque esse prædita qualitatibus necesse est. Quamobrē in ueneni suspicione primum hoc præceptum esto, vi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

tanda esse omnia in quibus qualitas aliqua excellit. Porrò qualitates intelligo non caliditatem solùm & frigiditatem, & humiditatem & siccitatem, sed etiam reliquas quæ ex primis originem accipiunt, dulcedinem, acrimoniam, acerbitatem, aciditatem, salsedinē, amarorē, astrictionem, & reliquas omnes saporum odorúmque differentias. Nec dulcedinem quidem excipio, quòd sæpè uel tetri ueneni ingratum saporē prætexit & celat, sicut medici pueris amara propinantes absynthia prius oras pocula circùm, ut ait Lucretius, Illinunt mellis dulci flauóque liquore: uel multis etiam perniciosis uenenis, ueluti aconito & arsenico, cōgenita est. Ephemero etiam tanta inesse dulcedo dicitur, ut miram incautè uescētibus adferat uoluptatem. Insunt autem eiusmodi qualitates uenenis non aliqua modò manifesta qualitate, uerùm tota etiam substantia deleterijs. Et ferè quidem singula quasdam peculiares habent, quarum cognitio ad propriam cuiusque curationem potius quàm ad præcautionem conducit. Proinde ne illæ lateant, expedit gustus organa habere quantum fieri potest temperatissima, & ab omni externa qualitate uacua. Quamobrem os aqua pura optimáque (quæ ut ἄποιος est, sic nullum ori saporem inducit qui ciborū iudicium peruertat, sed præterea eluit omnē quicūque altius linguæ insederit)

sederit)

ſederit) colluere oportet priuſquam edas bibas[...] & diligenter attentum eſſe, nec animũ ab ijs quæ[...]re contines ulla cogitatione auocare. Nam qui uel uoluptate aliqua irretiti capiuntur, aut mentẽ curis aliquibus occupãt intendúntque, hi uel uitioſas qualitates non animaduertunt, uel etiã guſtu proditas non reijciunt, ſed quaſi obliti trãſglutiunt. Has quoque ne deprehẽdas ingẽs fames aut ſitis efficit, quæ nullo delectu temerè rapta ingerit, nec ſaporũ diſcrimina diſtinguit. Itaque uel famem & ſitim fugere oportet, uel in maiore ſiti faméque non ſunt uniuerſa raptim bibenda & comedenda. Nec uerò id tantùm incõmodi habet fames, ſed in multò maius periculum adducit hominem, quandò & uenæ plurimùm exinanitæ & cibum uehementer appetentes, uenenum, ſi fortè aliquis ipſum non deprehenſum uorarit, auidius ad ſe pertrahunt, & intima uiſcera cordíſque arcem immittunt. At uerò uenefici ſceleſtíque homines iſta intelligẽtes, ſynceris uenenis eam ob rem abſtinent, ſed amaritudinem admixtis dulcibus, & odoris grauitatem odoramentis temperant. Neque fraudem quidem iſtam facilè eſt patefacere, & uenenum hoc modo porrectum auerſari, niſi quis ab omnibus cõditis elaboratíſque cibarijs ſibi ſtatuerit abſtinẽdum. Eſt enim ſimplex cibus nõ tantùm in ueneni ſuſpi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

cion... sed etiam ad tuendam ab omni iniuria sanita... optimus. Restat nunc altera pars præcautionis, quæ antidotis atque amuletis corpus præmunit. Antidota appellamus quæ non quidem extrinsecus imposita, sed intra ipsum assumpta, uenenis resistũt & medentur. Sunt autem illa & ad præcautionem & ad curationem efficacia, dispari tamen (ut postea dicemus) modo. Confert autem in primis aliquid semper præcomedisse, eóq; cibo inefficacia quæ fortè superingesseris reddidisse uenena. Hebetant enim uenenorum maleficia, cibi quoque simplices qui nobis in usu quotidiano habentur, ueluti panis copia, cum debili aut mediocri uino in ientaculo, parúmque ante prandium assumpta. Sic enim obstrusis à præsumpto nutrimento quod non facilè digeritur, meatibus, nõ tam citò permeant uenena, inque uenas traijciũtur. Verùm in primis caricæ cũ iuglandibus nucibus & quæ mâla citria dicuntur, præsidium attulêre. Possunt autem tum per se utiles esse, tum simul componi, & ex ijs mixta quædam antidotus fieri quali usus fertur Rex Mithrydates, aut quo modo Apollonius coniunxit. Sumebat rutæ folia XX. nuces ioglãdes II. salis grumum I. cum caricis aliquot. Hæc Mithrydatis fuit theriaca, sed meo iudicio, minor. nam & alia est quæ magna Mithrydatios appellatur, ab ista plurimum differens, cuius

compositionem

compositionem Galenus libro priore ... se est. explicauit, eáque usum fuisse Mithrydatem ... cta et De minore autem illa Q. Serenus poeta & me... ... hunc in modum cecinit,

» Antidotus uerò multis Mithrydatia fertur
» Consociata modis. sed Magnus scrinia regis
» Cùm raperet uictor, uilem deprendit in illis
» Synthesin, & uulgata satis medicamina risit,
» Bis denum rutæ folium, salis & breue granum
» Iuglandésque duas, terno cum corpore ficus.
» Hæc oriente die parco conspersa lyæo
» Sumebat, metuẽs, dederat quòd pocula matri.

Huic cum Rex Mithrydates assueuisset antidoto, sic dicitur uenena contẽpsisse & naturæ inuictum aduersus illa robur comparasse, ut cum à Pompeio Magno superatus esset, & mori potius decreuisset quàm uiuus in hostium potestatem peruenire, nullum tamen uenenũ tam præsens atque efficax inuenerit, quo perire potuerit, sed mortẽ sibi ipsi gladio coactus sit cõsciscere. Prosunt item calaminthæ folia & quæ Lemnia sphragis uocatur, de cuius laudibus multa à Galeno in libris simplicium medicamentorum scripta comperiũtur. Hac usum Nicomedem Regem ferunt, cum pari ferè põdere baccarum iuniperi, siquando quos ad cœnam inuitauerat, suspectos haberet. Est autem huius medicamenti fa-

cio[illegible] ſed et nihil ueneni exhibetur, quietum in uẽ-
ta[illegible] maneat, ſin aliquid ueneni admixtum eſt,
[illegible] inus nauſeam excitet & uomitum, atque unà
[illegible] um pharmaco deleterio excernatur. Poſſum uerò
& alias plæraſque antidotorum ſpecies tradere ab
antiquis deſcriptas medicis, ſed omnes non ueniunt
cũ ſola theriaca aut Mithrydatio cõparandæ. Quo-
rum in laudibus nõ decreui maiorẽ operã tẽpúsque
impendere. Præconẽ nanque eloquentiſſimum do-
ctiſſimúmque habuerũt Cl. Galenũ qui duos libros
de eorũ cõpoſitione, uſu, laudibúsque cõſcripſit: quos
qui legere uolent, quàm magna uis horũ ſit in præ-
cauendis curãdisque deleterijs & reliquis etiam o-
mnibus morbis medicandis, comperient.

NUNC igitur ad id quod tertio & ultimo loco
diſſerẽdum propoſueram, uenio, ubi & generalem
omniũ uenenorũ curationem, & uarias remediorũ
differẽtias, facultatésq; ad eã rem neceſſarias expli-
care cõueniet. Incipere autẽ à dati ueneni ſignis o-
porteret, eáq; hic proferre, niſi iã eſſent à nobis de-
ſcripta quo loco de natura et actione uenenorũ diſ-
ſerebamus. Nã quæ illis ſuccedunt ſymptomata, iure
etiã ſigna uideri poſſunt. Itaque ſi porrectum fuiſſe
uenenum ſignis aliquot, ut inſolito quodã corporis
æſtu, inquietudine & ſtomachi faſtidio aut morſu
cõieceris (neq; enim differendũ eſt dũ ſe omnia uel
certiora

[illegible]ertiora prodãt, quoniã maximũ in mor[illegible]se est.
[illegible]st) nullũ præstantius remediũ fuerit, quàm i[illegible]ecta et
[illegible]ieri potest, euomere, quemadmodum & eius qu[illegible]id
[illegible]er aliquã peruasit partem, per eandem ipsum re-
[illegible]rahere, priusquam in corpus intimũ serpat & dif-
[illegible]undatur. Ac si facilè quidem æger uomit, haud mul
[illegible]is indiget auxilijs: sin autem illi difficilis uomitus
est, edat, bibátque: sic enim facilior uomitio conse-
quetur. Præstat autem, nec cibos nec potus simpli-
[illegible]es esse, sed uel Lemnia sphragide, uel baccis lauri,
uel butyro, uel oleo, uel melle, uel anetho, uel galli-
nacei etiam stercore (quid enim tanto uitæ discrimi
ne abhorrendum?) conditos. Quin & illa ipsa per
se expediunt, uti & maluæ liníue seminis, aut fœ-
nigræci, aut urticæ, aut alicæ decoctum. Non enim
uomitione solùm hæc facilè purgabunt stomachum
relaxantia, & nauseas inducẽtia, sed etiam aluum
deijcient, & uenenorum acrimoniam hebetantia
erosionibus eorum aduersabuntur. Est autem uo-
mitus nõ eam modò ob causam quòd euacuat pel-
litq; uenenũ, salutaris, sed quòd etiã quale id fuerit,
odore, colore, cõcretione, aliísue eiusmodi signis ma-
nifestò ostẽdit: ut odore quidẽ & amaritudine o-
piũ, colore cerussam & gypsum, cõcretis grumis, lac
& taurinum sanguinem, grauitate autem halitus
& odoris marinum leporem, & ranam rubetã[illegible]-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

[illegible] ed et [illegible] utem multum ad curationem, ueneni spe-
[illegible] cognouisse. Nam si qui ipsum hauserunt quo
[illegible] aléque fuerit aperuerint, aut qui interfuerũt ex-
[illegible] licarint, aut uomitu planè cognitum fuerit, tũc a,
propria & congrua quãprimum remedia prope-
rantes protinus noxam omnem sustulerimus. Itaq;
pinguia & dulcia quæque uentriculo innatare so-
lent, uelut oleum, mel, anserinus adeps, & carnium
pinguissimarum esculenta iura, & emollientia re-
laxantiáque, ut maluæ decoctum, ciẽdis uomitibus
iuuãt. Est autẽ & in his utilitas alia, quòd uentri-
culum resoluentia, lubricum faciliorémque ad deie-
ctiones reddunt. Nullo enim in ueneno deiectio a-
lui prætermittenda est. sed ne qua pars ueneni in
aluo relinquatur, eam decet acerrimis & qui deter
gendi ui polleant clysteribus perfundere. Hi nãque
quod intestinis hæserit eximunt, & euacuãt, ut qui
tum erui farina, tum hordei, præterea melle mul-
sáque, quæ uel exigua uel mediocri aqua mixta est,
ad hæc spuma nitri, aut nitro ipso, aut sapone galli-
co, aut ex sarmentorũ cinere facta lixiuia, aut re-
liqua detergentium materia componuntur. Absti-
nendum autem est ab usu eorum immodico, quod
facilè tũ hæc tum uenena maximas dysenterias ali-
quando prouocarint. Post unum igitur & alterum
[illegible] i talis insit acrimonia, alios pingues & quodam-
modo

modo emplaſticos adhibere conueniet. Nam ſe eſt. nenorum retundent acrimoniam, & inteſti[illegible], ne ecta et uenenorum malignitate erodantur, defendent. Id quod exemplo manifeſto licet uerißimum iudicare. ſiquis enim exulcerare partem aliquam uolens, calcem, fæcem uini, cantharidas, aut alia etiã acriora admouerit, parte prius oleo perunƈta, fruſtra id tentauerit. Tales anſerino hircinóque adipe, oleo et omnibus pinguibus uiſcidisque fieri haud incommodè poterunt, non tãtum quod acribus aduerſentur, ſed etiam quod ſeſe uenarum meatibus obijciẽtia eóſque opplentia, uenenorum curſum impetúmque remorantur. Interea autem dum has uacuationes molimur, ægrũ à ſomno abſtinere bonum eſt, quibus quidem ſi uenenũ ceſſerit, curationis finem iã ſumus aſſequuti: ſin adhuc reſtare aliquid ſuſpicio eſt, id modis omnibus emẽdari, et ne in cor partés que principes feratur diligenter prouideri debet. Itaque quum ſint uariæ uenenorum differentiæ, ſicut antè oſtendimus, non eſt dubium uarijs quoque remediorum generibus ea emendari alterarique oportere. Oſtendimus autem quædam una qualitate, quædam geminis, plurima uerò totâ ſubſtantiâ deleteria eſſe. Ergo ſi omnia temperentur contrarijs, in frigido ab excalfacientibus tam cibis quàm medicamentis petendum eſt auxilium, in calido à refri-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ciom[illegible] ed cbus, aut si humidum, ab exsiccātibus: sin au-
ta Po op[illegible]ccum, ab humectātibus. Ad eundem modum
si uenenum tota substātia deleterium est ijs quibus
in tota substantia facultas alexiteria consistit, alte-
rari debet. In multis ea spectatur, tum simplicibus
tum compositis amuletis, & maximā excitat ad-
mirationē. Quis enim non miretur smaragdi potu,
aut cornu monocerotis aut lapidis illius quem Ara-
bes Bezaar appellant, cuncta uenenorum maleficia
aboleri? Nec uerò dissimiles ab istis uires habent, &
multa alia cunctis ferè uenenis accōmodata reme-
dia, ut rubrica Lemnia, agaricum, abrotanū, eryn-
gij radix, pastinacæ erraticæ, & nepetæ semē, nar-
dus gallica, castoriū, uiridis ferulæ medulla, silphiū
& eius succus, sagapenum, marrubij succus, pana-
cis, peucedaníque liquor, aristolochia longa, & a-
grestis rutæ semen. Quorum quidem facultatis, sicut
antè diximus, incognita nobis causa est, nec in his
possumus aliud quam experientiam proferre &
admirari. Ratiocinari tamen de his licet, & qua-
lis sit eorum, quæ tota substantia uenenis meden-
tur, facultas, contemplari. Est autem contemplatio-
nis ratio eiusmodi. Medicamentorum tota specie al-
exiteriorum natura duplex est. Nam uenenum aut
alterant, aut extra corpus pellunt. Vtrunque au-
tem media quadam facultate, tam simplicia quàm

composita

composita Alexipharmaca perficiant necesse est. Naturam nanque mediam inter corpora affecta et deleteria uenena, illis inesse oportet, ut sit eadem proportio corporis ad facultatem alexiteriam, quæ alexiterij ad corpus. Talem quidem debere esse omnium tota substantia Alexipharmacôn facultatem, Galenus libro quinto simplicium medicamētorum demonstrauit. Nec maxima quidem id ratione caret. si nāque alexipharmaca corpori essent aduersissima, in ipsum profectò potius agerent ceu deleteria, quàm ueneni uim frangerēt, aut etiam è corpore uacuarent. sin autem corpori substantia sunt quamsimillima, non maiores aduersus uenena uires habēt quàm simplices optimíque cibi, qui haud magno negotio in corporis substantiam, quocum similitudo illis est, conuertuntur. Nam quæ tota substantia corpori nostro similia sunt, illa potestate corpus nostrum uidentur esse, & parem cum illo habere facultatem. Quamobrem si uenena humano corpori tota substantia contraria fuerint, ipsúmque nata corrumpere, illa utique cibis etiam talibus, cunctísque alijs quibuscum tanta est cum humano corpore substantiæ similitudo, contraria erunt, nec poterit illorum præsidijs magis quàm solius corporis facultate ueneni uirus refrænari. Si nanque corpus talia superare nō potest, non uideo

quomodo ab ijs quæ corpori ſimilia ſunt, ſuperari poſsint. Quãuis enim illa, adiũcta corpori, eius ſubſtantiam augent, nõ tamen ſpeciem corporis immutant, ut deſinat eam ob rem uenenum totâ illi ſubſtantiâ contrarium eſſe. Tale nanque non copia & mole, ſicut antè diximus, ſed toto genere formáque deleterium eſt, corporísque formam corrumpit. Itaque omnia quæ uenenis hunc in modũ medentur, corpori humano diſsimilia eſſe oportet, & quadãtenus repugnantia. Porrò quum diſsimilia ſimiliáq; omnia magis minúſque dici poſsint, oportet mediũ Alexipharmaca tenere, ad quod quãtò magis unũquodque accedet, tantò maiore aduerſus uenena ui pollebit. Erit autẽ exquiſitè mediũ, ſi humano corpori tã aduerſum eſt quàm ueneno repugnat. Si nãque ad ueneni naturã magis accedit, plus multò nocuerit quàm præbuerit utilitatis: ſi uerò magis ad corporis ſimilitudinem naturámque inclinat, ueneno minus reſiſtet. Eam ob cauſam propemodũ omnia quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint, animãtis corpus grauiter offendunt, ſed maximè quãdo his per ſanitatem uenena præcauentes utimur. Neque enim par eorũ modus eſſe debet, cùm per ſanitatem aut per ualetudinem adhibentur. Siquidem cùm antè ſumuntur, ſemel tantùm quotidie ſumptæ ſufficiũt: cum uerò ad dati iam ueneni curationem

deuorantur,

deuorantur, non modò térque quatérq; diebus ſingulis propinari, ſed etiam quadruplo aut quintuplo copioſiora eſſe oportet. Eum autem in his exhibendis modum ſeruare decet, ut nec nimia quantitate corpus offendant, nec exiguitate ſua à deleterijs ſuperentur. Cæterùm hanc naturalem Alexipharmacôn facultatem ueteres medici intelligẽtes, haud temerè in illa tam nobili antidoto Theriaca uiperæ corpus reſectis partibus extremis immiſcuiſſe uidẽtur. Hæ nãque uenenoſiores ſunt quàm ut earum uirulentiam corpus humanum ferre poſsit: hoc autem cum reliquis omnibus quæ Theriacen conſtituunt fermentatum atque maceratum, mediam illam Theriaces naturam tẽperiémq; producit, quam in omnibus alexipharmacis neceſſariò ineſſe oſtendimus. Retinet igitur & Theriace quiddam uiperei ueneni, eámque ob rem ſi largius frequẽtiúsque aliquis ea uti uolet, haud cõmode id uidetur facturus. Verùm ſi quis ueneno iam ebibito, quãtum expedire iudicauerit eam uoret, non aliud præſtantius remedium inuenerit, quo ueneni malignitatem alterare, temperaréque poſsit. Secũdum hanc Mithrydatis antidotus eſt, & poſteà reliqua Alexipharmacorum turba, quorum compoſitiones Galenus libris duobus cõplexus eſt. Itaque cum in curãdis ueneni poſt uomitus et alui deiectiones reliquiis ge-

minã medici curam ſolicitudinémq; eſſe propoſue-rimus, ſcilicet ut quod ex eo ſupereſt emẽdetur, tùm ne in cor deferatur, ſi & uacuationem & alterationem ueneni conuenienter moliti fuerimus, adhæc cibis clyſteribúsq; pinguibus et emplaſticis, uel etiam aſtringentibus, ut bolo Armenia, ſphragide Lemnia, & maſtiche, meatus tum uentriculi, tum inteſtinorũ oppleuerimus: ueneni in principes parteis profectionem facillimè impediuerimus. Præterea uerò in quiete continendus eſt quiſquis uenenum hauſerit, nec ullo exercitationis genere, priuſquam uniuerſum uacuatum fuerit, calor in eo excitandus. Siquidem aucto calore arteriæ uehementius frequentiúsque diſtenduntur, & proinde uenenum abſorbent, ínque cordis arcem, præſertim ſi tenuium partium eſt, tranſmittunt. Verùm poſt uacuationem fortiter, ſed intra modum exercitari haud inutile eſt, quò & cordis ſyſtolæ ualidiores fiant, & calor natiuus uegetior, copioſiórque redditus res uenenati corporis labefactatas inſtauret, & hoſte profligato priſtinam ualetudinem recuperare poſsit. Non poſſum uerò in ſententiam eorum deſcendere, qui ut hauſtum uenenum in parteis principes deferri prohibeant, frictiones, uincula, cucurbitulas, natibus, coxis, & internis crurum muſculis admouendas cenſent, pedéſque in lixiuio,

quàm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

quàm tolerari poteſt calidiſsimo, elixãdos. sic enim in iecur & uenas rapitur uenenũ, quod tamẽ uẽtre & inteſtinis coerceri, non autẽ latius uagari graſſarique oportuit. Iſta quidem ſunt cõmunia uenenorum remedia, quæ dum incognita ueneni ſpecies eſt, tutò poſſumus adminiſtrare. Si nanque uenenis ferè omnibus, ſed his maximè quæ tota ſubſtantia corporibus humanis contraria ſunt, cõmunia quædam ſymptomata ſuccedunt, haud quidem uidebitur incongruum unam etiam quodãmodo curationis ſpeciem omnibus conuenire. Oris enim & linguæ eroſiones, ſtomachi, alui, renum, & ueſicæ inflammationes, maximas item urinæ anguſtias, & aliquando ſanguinis cum urina eruptiones, præterea tumores non cantharidibus tãtùm accidere uidemus, ſed etiam picearum erucis, bupreſtidi & ſalamandræ. Aequè uerò obdormiſcere, ſopiri, ſtertere, liueſcere, refrigerari, torpere, & toto corpore roſiones perſentiſcere, non ſolum his accidunt qui opium ebiberint, uerùm his etiam qui cicutam, & mandragoram. Adhæc non hyoſcyamus modò mentem abalienat, ſed & toxicum & aconitum & dorycnium. Strangulationes præterea non ex fungis tantùm, ſed taurino ſanguine, lacte intra uentriculum coagulato, aconito, taxo, gypſo, ceruſſa, ephemero excitantur. In uniuerſum diffi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

cile est certam quandam in quouis ueneno notam reperisse, quæ sola hausti ueneni speciem demonstrare possit. Itaque haud præter rationem, communẽ quoque medelam adhibemus, eáque præcipuum in omni uenenorum curatione locum uidetur obtinere. Nam si quis in corpore post horum remediorum usum relinquitur affectus, ille haud multum ab aliquo diuturnorum morborum genere abscedit: ínque eo facilè postea est curationis methodum inuenire. Relinquitur autem, ut plurimum, à calido quidem ueneno sitis, prostrata appetentia, icterus, urinæ ardores: à frigido autẽ frigida quædam tum uentriculi, tum iecoris intemperies, flatus plurimi, color pallidus, somnolentia & totius corporis grauitas: ab erodentibus autem putrefaciẽtibúsque, humorũ etiam putredo, cacochymia, fœdus color, pruritus, scabies, barbæ & pilorum defluuium, febres lentæ, tabes, multáque præterea putridi et maligni humoris indicia. Quæ quidem si post dies aliquot perseuerant, præcipuam tũc medici curam ad se cõuertunt, nec tam symptomata quam morbi censeri debent, imò neglectis propemodum ueneni proprijs indicationibus illorum singula conuenientibus remedijs oportet medicari. Ac intemperiẽ quidem contraria intemperie sicuti in libris Methodi medendi præceptum est, curabimus. Humoris autem uitium si

quod

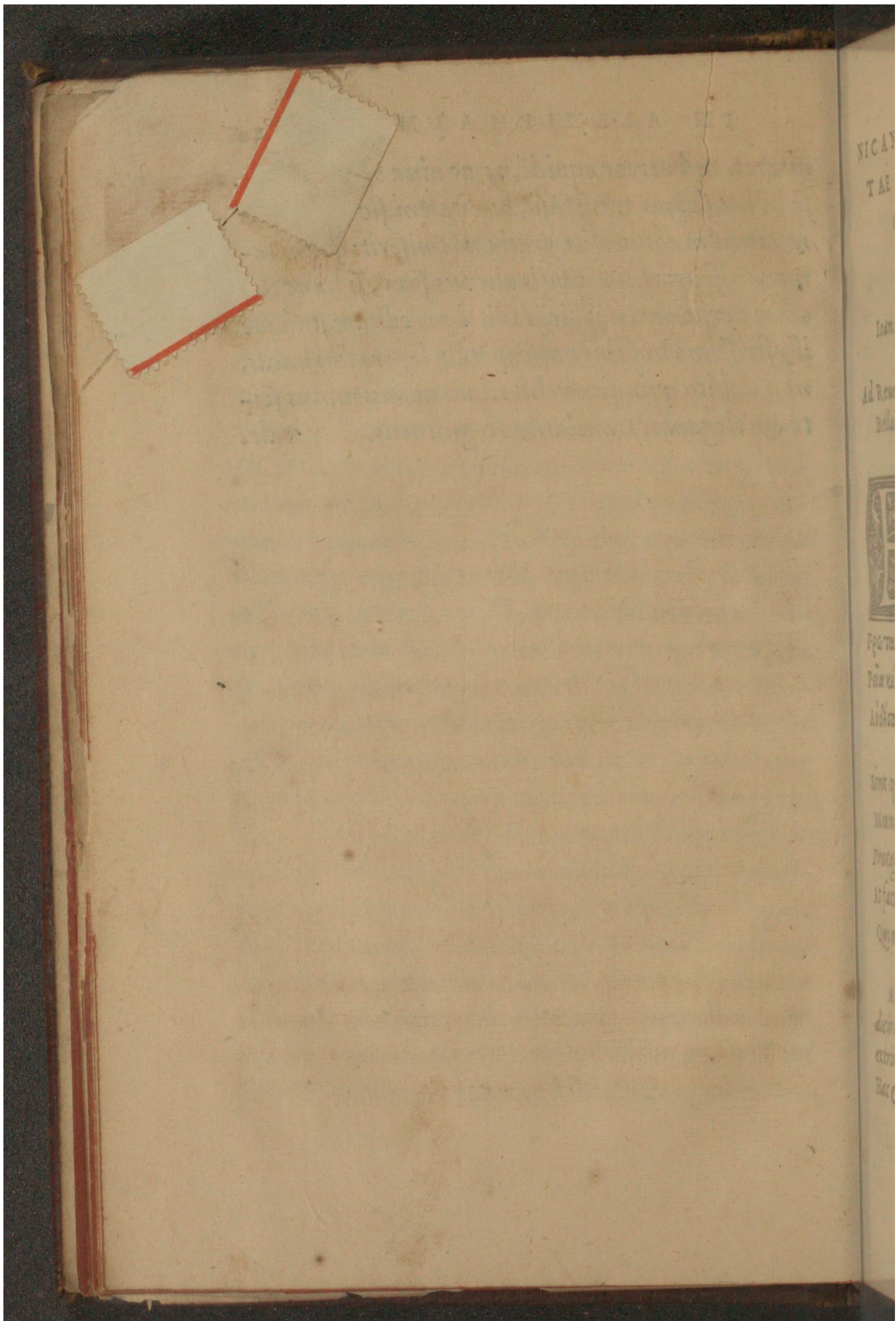
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

quod à ueneno relictum est, purgantibus medicamentis auferemus. Quod si sanguis etiam abundare uideatur, & nihil eorum repugnet quæ sunt in uenæ sectione obseruanda, sanguinem audacter mittemus, non quidem per initia (sic enim in uenas deleteria traherentur, à quibus omni studio atque industria excludi debent) sed post uomitus aluíque deiectiones, atq; ubi nihil ipsius reliqui esse in uentriculo & intestinis, sed id omne quod superest aut maiorem eius partem per uenas iam diffusam esse coniecerimus. Tunc enim non tantùm commodissimè id per uenas uacuatur, sed etiam humorum uitia & putredo emendantur. Præterea uerò & totius corporis perspirationem moliri & sudores prouocare, modísq; omnibus infectos ueneno humores è corpore, siue in balnea, siue in equi, muli, bouis, aut alterius ueterini recèns cæsi corpus immisso, expellere. Cæterùm post uitiosi humoris uacuationem, in eius locum cibi potúsque euchymi, & qui non facile putrescunt substituendi sunt, in quibus etiam aliquid esse poterit medicamētosæ facultatis. Qualis autem ea esse debeat, singula, quibus mederi nitimur, symptomata priuatim indicabūt. Verùm hæc, ut dixi, iam sunt uenenorum curationē prætergressa: & quia ultra propositam disputationem peruenerunt, finem dicendi faciam.

[...]abes igitur doctiss. Cardinalis BELLAI, meam de uenenorum natura, differentijs, actione, præcautione & cura commentationem breuibus chartis & exiguo uolumine comprehensam, qua si quis casus (quod Deus auertat, nec spero. Quis enim uiro amplis. doctis. uirtutis & bonarum literarum amantissimo tam inhumanus & crudelis inimicus esse queat?) inciderit, commodissimè uti possis. Proderit autem & illa maximè ad alexipharmacôn Nicandri cognitionē, in quibus ille & singularia quædam deleteria, & peculiarem eorum curationem persequutus est, tantúmque illi luminis adferet, quàm est necesse, ut particularia intelligātur, cognitam habere generis notionem. Is autem Nicander est in quo operam collocasse, & quem legisse neminem pœniteat, qui & Dioscoridi uisus est dignus quem in uenenorum notis & curatione sic sequeretur, ut ne transuersum quidem unguem ab eo deflecteret. Fuit enim cum medicinæ tum uenenorū omnium peritissimus, ut qui Attali nouissimi regis temporibus uixerit, qui maximo studio, sicut postea Mithrydates fecisse proditur, medicamentorum quæ lethalibus aduersantur, uires explorauit, & in facinorosis hominibus cōprobauit, & poetica præterea facultate clarissimus, ut facilè ad se legendum imitandúmq; doctissimos quosq; in-

uitaret. Sed uereor equidē, ne, ut uina optima è uase in uas sæpius transfusa, bonitatem, sic ille per me in latinum conuersus gratiam amiserit: quam tamen, nisi prorsus à musis alienus sum, si hanc Nicādri uersionem auspicijs tuis à me editam, tuóque illustrissimo nomini nuncupatam legere tibi uacat, non dubito quin sis ex his etiam quāuis minus scitè & eleganter translatis, recogniturus. Vale.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

NICANDRI COLOPHONII POETAE ET MEDICI ANTIQVISS. CLARISSIMIQVE ALEXIPHARMACA,

Ioan. Gorræo Parisiensi medico interprete.

Ad Reuerendissimum doctissimúmque Cardinalem Ioan. Bellaium episcopum Parisiensem.



ἰ καὶ μὴ σύγκληρα κατ' ἀσίδα τείχεα δῆμοι
Τύρσεσιν ἐστήσαντο, πόλιν ἀνεδέγμεθα βλάστας,
Πρωταγόρη, δολιχὸς δὲ διάπροθι χῶρος ἐέργει,
Ῥεῖα κέ τοι ποσίεσιν ἀλέξια φαρμακοέσσαις
Αὐδήσαιμ', ἅτε φῶτας ἐνιχριμφθέντα δαμάζει.

Sint quamuis Asiæ procul à se disita latæ
Mœnia, queis urbes nostri cinxere parentes
Protagora, atque illas spatium disterminet ingens,
At facile ipse tibi poti amuleta ueneni
Quo miseri pereunt mortales, carmine dicam.

ALEXIPHARMACA *propriè appellătur à medicis medicamenta quæ deleterijs pharmacis medentur, nõ extrinsecus quidem corpori imposita, sed intrò assumpta. Hæc & alio nomine alexiteria uocantur, quanquam sunt*

qui hoc tantum nomine ea quæ uenenatarum beſtiarum ictus ſanant, nuncupanda cenſent. Ambo communi nomine Antidota dicuntur à Galeno, qui & diſcrimen hoc quod retulimus inter Alexipharmaca & Alexiteria parui facit. Venit utrunque ἀπὸ τοῦ ἀλέξειν, *quòd ex ueneno noxam arceat, eadem ratione qua & Amuleta ab amoliendo Latinis dicta ſunt.* SINT *quanuis.) Scribit Nicander Colophonius ad Protagoram Cyzicenum, illique Alexipharmaca ſua nuncupat. Sunt autem Colophon & Cyzicus ciuitates duæ in Aſia, longo à ſe interuallo diſtantes. Illa enim in Ionia, hæc in Bithynia ad Helleſpontum eſt.*

Ἠ γὰρ δὴ σὺ μὲν ἄγχι πολυστροίβοιο θαλάσσης
Ἄρκτον ὑπ' ὀμφαλόεσσαν ἐνάσσαο, ἧχί τε ῥείης
Λοβρίνης θαλάμαι τε καὶ ὀργαστήριον ἄττεω.
Αὐτὰρ ἐγὼ τόθι παῖδες ἐϋζήλοιο Κρεούσης
Πιοτάτην ἐδάσαντο γεωμορίην ἠπείρου,
Ἑζόμενος τριπόδεσσι παρὰ κλαρίοις ἑκάτοιο.

Tu prope uentoſum pelagus, mediáque ſub Arcto
Cyzicios, ubi ſacra Rheæ ſpecus, incolis agros,
Infœlixque Attes magna Iouis occidit ira.
Aſt ego ubi Epiri pinguiſsima rura, Creuſæ
Progenies partita fuit, Phæbóque ſacratos
Fatidicos habito ad tripodas, Clarijque lacunam.

TV PROPE.) *Protagoras incolebat Cyzicum, quæ ciuitas eſt maritima, uel uerius Helleſponti inſula, quæ continenti, non aggeſtu quidem terræ, ſed pontibus, ut inquit*

quit Strabo, iuncta fuit. Eadem antea Arctonnesos uocitata est, Plinio Stephanóque authoribus, propterea quòd mõti subiacet ἄρκτων id est ursorum uocato. Hinc factum est ut dixerit Nicander Protagoram sub Arcto habitare. Estque id multò uerisimilius quàm dicere per Arcton ursam septentrionémque designari, quod tamen Græco scholiastæ uideo placere, etiamsi Cyzicus multò propius quàm Colophon ad septentrionem accedat. ATTES.) Fabula eiusmodi fertur, Rheam deûm matrem Attem pastorem ualdè amasse, eámque ob causam indignatum Iouem immisso apro, ut clam id faceret quod palam committere matris pudor uetabat, Attem morti dedisse. Sepultum autem eum à Rhea, atque in eius honorem sacra illi ab incolis uerno tempore instituta fuisse. CREVSAE progenies.) Ex Xutho Aeoli filio & Creusa Erechthei filia nati sunt duo filij Ion & Achæus. Quorum hic Thessaliam se contulit & Achæos à se dixit, Ille uerò Athenas dicitur condidisse, & Ioniam ex suo nomine nuncupasse. In Ionia autem Colophõ est & iuxta Colophonem Claros Apollinis oraculo nobilis, & lacuna cuius potu oracula reddebantur, sed breuiore, ut ait Plinius, uita bibentium.

Ἀλλ' ἤτοι χολόεν μὲν, ἰδὲ στομίοισι δυσπαλθὲς
Γνυθείης ἀκόνιτον, ὃ δὴ ῥ' ἀχερονίδος ὄχθαις
Φύουσιν, τόθι χάσμα δυσέκδρομον Εὐβουλῆος,
Ἀστέα τε Πριόλαο καταστρεφθέντα δέδουπεν.

Fellea sed primum rarísque euicta medelis
Cognoscas aconita, cauo quæ littore sæuus
Fert Acheron, Priolai ubi diruta mœnia quondam
Constiterant, uastóque patet uia Ditis hiatu.

ACONITVM) quid ſit Dioſcorides declarauit. Cuius duo genera deſcribit, è quibus unũ Pãdectarũ author idem facit cum napello apud Arabas celebri, ſed manifeſto, ut mihi uidetur, errore. Primùm quod diuerſis locis de napello déque aconito Arabes loquantur, deinde quòd napellus ab Arabibus calidus & ſiccus ad quartum uſque gradum dicitur: Aconitum autem in frigidorum humidorúmque cenſu annumerandum exiſtimem. Quanquam non uideo aliquem medicorum quænam ſit aconiti temperies definiuiße. Verùm clarè apparebit, ſi quæ ab eo excitantur ſymptomata conſideremus. Capitis grauitatem & uertigines inducit, humorem in oculis abundè prolicit, flatus multos parit, qui & hypochondria diſtendunt, & ructus, crepitúſque multos ſuſcitant, atque ut ait Dioſcorides, miſcetur oculorum medicamentis ἀνωδύνοις. Hæc autem omnia frigiditatis & humiditatis argumenta ſunt. Attamen non tam manifeſta qualitate quàm totius ſubſtãtiæ deleteria ui interficit, quòd quantitate, ut quidam perhibent, unciæ unius exhibitum occidat, quódque Galenus aconitum inter ſeptica medicamenta recenſuerit, quæ omnia toto genere deleteria cenſentur. Eam ob rem remediorum pars maxima quæ contra aconitum à Nicandro & Dioſcoride præcipiuntur, maximã ſiccandi facultatem habent. Quod pertinet ad napellum, ego longißimè diſtare ab aconito, & hellebori nigri ſpeciem quandam eſſe exiſtimo, quod facilè is intelliget qui ſcripta Auicennæ expenderit, & nouerit helleborum homini acerrimum eße, ut ait Lucretius, uenenum, at capris adipes & coturnicibus augere. ACHERON.) Narrant aconitũ ex Cerberi procreatum uomitu, poſtquam ipſum Hercules ab inferis extraxit per ſpecum Acheruſiam, ad manes, ut aiunt, peruiam, Heracleæ ciuitati uicinam. Ideóque pluri-

mum

mum aconitum in Pōto nasci iuxta ripas Acherontis fluuij.

PRIOLAI.) *Priolaus filius fuit Lyci, regis Maryandinorum. Hunc Hercules deuicit, & oppida eius subuertit. Erant autem condita propè Heracleam.*

Τοῖο δὲ πάντα χαλινὰ καὶ οὐρανόεσσαν ὑπήνην,
Οὖλά θ' ὑποστύφει χολόεν ποτόν. ἀμφὶ δὲ πρώτοις
Εἰλύεται στέρνοισι, κακῇ ἀλάλυγι βαρῦνον,
Φῶτ' ἐπικαρδιόωντα. δύῃ δ' ὑπὸ δάκνεται ἄκρον
Νειαίρης, ἄκλειστον ἀειρόμενον στόμα γαστρός.
Τεύχος ἣν κραδίην ὑποδέρπιον, οἱ δὲ δοχαίην
Κλείουσι στομάχοιο.

Illa quidem os totum, gingiuarúmque locellos
Et testudineum constringunt hausta palatum.
Crassantur circùm præcordia summa: grauique
Errore infestant. morsus in corde molestos
Oréque uentriculi pariunt sublata patenti,
Quod cor uentriculi quidam cellámque uocarunt.

CONSTRINGVNT.) *Dioscorides de aconito, à potu, inquit, statim cum adstrictione aliqua dulcedinem linguæ inducit aconitū. Cæterū quod ego uerti testudineū palatum, dicitur Græcè* οὐρανόεσσαν ὑπήνην. *nec dubium est palatum, nō barbam & extimam faciem intelligi, quod rectè dicitur* οὐρανόεν, *id est in cæli formā cameratū.* PRAECORDIA *summa.) id est pectus, in quo grauitatem sentiri etiam Dioscorides prodidit, & flatus permulti uoluūtur, ut errare atque uagari uideantur.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

πύλη δ' αὖθι κέκλιται ἀρχαῖς
πρῶτα κόλων, ὅθι πᾶσα βροτῶν ἄλις ἐμφέρεται δαίς.
Αἰεὶ δ' ἐκ φαέων νοτίον ἀπολείβεται ἱδρώς.
Ἡ δὲ ταρασσομένη, τὰ μὲν ἔβρασεν ἤλιθα νηδὺς
πνεύματα. πολλὰ δ' ἔνερθεν ὑπὲρ μέσον ὀμφαλὸν ἵζει.
Κράατι δ' ἐν βάρος ἐχθρὸν, ὑπὸ κροτάφοισι δὲ παλμὸς
πυκνὸς ἐπεμφέρεται· τὰ δὲ, διπλόα δέρκεται ὄσσοις.
οἷα χαλικραίῃ νύχιος δεδαμασμένος οἴνῃ.
ὡς δ' ὁπότ' ἀγριόεσσαν ἀποθλίψαντες ὀπώρην
Σιληνοὶ κεραοῖο Διωνύσοιο τιθηνοὶ,
πρῶτον ἐπ' ἀφρίζοντι ποτῷ φρένα θωρηχθέντες
ὄμμασι δινήθησαν, αὖθι σφαλεροῖσι δὲ κώλοις
Νυσαίην ἀνὰ κλιτὺν ὑπέδραμον ἀφραίνοντες,
ὣς οἵ γε σκοτόωσι κακῇ βεβαρηκότες ἄτῃ.

Crassáque clauduntur magno intestina dolore,
In quæ præcipites potúsque cibique feruntur.
Perpetuò ex oculis madidus delabitur humor.
Ipse etiam uenter flatus modò ructat ab ore
Innumeros, media clausos modò detinet aluo.
Est capitis grauitas, tempus uehementer utrunque
Palpitat, apparet geminum quodcunque uidetur:
sicut nocte solent qui uina bibêre meraca.
Aut ueluti expressis sileni agrestibus uuis
Cornibus insignem qui nutriuere Lyæum,
Postquàm tantarunt spumantia pocula mentem,
Primùm oculis uariant, titubantes inde per imas

Incedunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Incedunt Nysæ malefidis greßibus oras:
Talis eos premit epoto uertigo ueneno.

SILENI.) *Hi Bacchi nutricij fuiſſe prodantur, unde Horatius, Famulúſque dei Silenus alumni. Habitant in Nyſa monte Indiæ, qui Libero patri ſacer eſſe dicitur.*

Τὴν μὲν τε κλείουσι μυοκτόνον· ἢ γὰρ ἀνιγροὺς
παμπήδην ὕρακας λιχμήρεας ἠρήμωσεν.
οἱ δέ τε παρδαλιαγχὲς, ἐπεὶ θήρεσσι πελώροις
πότμον βουπελάται τε καὶ αἰγονομῆες ἔθεντο,
Ἴδης ἐν κνημοῖσι φαλακραίης ἐνὶ βήσσης
πολλάκι θηλυφόνον καὶ κάμμορον. ἐν δ᾽ ἀκοναίοις
θηλείην ἀκόνιτον ἀνεβλάστησεν ὀρόγκοις.

Hoc etiam quidam dixere myoctonon, omneis
Quòd perimat qui ſint auſi delingere mures.
Pardalianches & huic nomen poſuêre, quòd illo
Paſtorum inſidijs infecta carne ueneno
Pantheræ pereant celſis in collibus Idæ.
Mors quoq; Thelyphonónq; & Cãmorõ indidit a-
Fœminei ſexus. duris in cantibus, altos (trox
Per montes naſcuntur, & hinc aconita uocamus.

THELYPHONON.) *Aconitũ* θηλύφονον *dicitur, ꝙ, ut Theophraſtus & Plinius ſcribũt, radix eius genitalibus omniũ quadrupedũ fœminini ſexus indita, mortẽ eodẽ die inferat, eóq; modo interẽptas à Calphurnio Beſtia dormiẽtes uxores proditur. Sunt autẽ quibus hæc uox corrupta uideatur, & aconitũ non* θηλύφονον *ſed* θηρίφονον *dici, ꝙ feras, ſi ab his guſtetur, occidat. Verùm illi aptè utraq; appellatio*

congruit, uti & Cammori siue etiam Cammari cognomen. Video enim controuersum hoc esse, an Cammoron uel Cammaron dici debeat. Plinius, eúmque sequuti Ruelius & Marcellus Cammaron legunt scribúntque, quòd radicem modicam inflexam, & Cammaro (est autem quædam cancrorum species) similem marino aconitum habeat, quam tamen Dioscorides non Cammaro, sed scorpionis caudæ assimilauit. Reperi tamen omnia exemplaria tum Nicandri tũ Dioscoridis Cammoron habere, atque ita legendum uetus Nicandri interpres planè innuit, κάμμορον explicans κακῷ μόρῳ ἀναιροῦν, hoc est sæua morte perimẽs. CAVTIBVS.) Quod Græcè dicitur ἐν ἀκοναίοις ὀρόγκοις, ambiguũ est an de Aconis (qui secundum Theophrastum Peryandinorum pagus est, propè Heracleam Ponti, secundum autem alios Bithyniæ portus) intelligatur, an simpliciter de mõte omni in quo cautes, quas Græci ἀκόνας dicunt, nascuntur. Postremum probabilius mihi uidetur, quod de Aconito Theophrastus scripserit, non tantùm Aconis, sed etiam ubique, uerùm petrosis in locis, ipsum prouenire, quódque Ouidius de eo scripserit hunc in modum: Quæ, quia nascuntur dura uiuacia caute, Agrestes aconita uocant.

Τῷ καί που τιτάνοιο χερὸς βάρος ἔσσεται ἄλκαρ
Πιμπλαμένης· ὅτε νέκταρ ἐύτριβι κιῤῥὸν ἀφύσσαι
Μετρηδόν. κοτύλη δὲ πέλοι καταμέστιος οἴνης.
Σὺν δὲ καὶ ἀβροτόνοιο ταμὼν ἄπο καυλέα θάμνου,
Καὶ χλοεροῦ πρασίοιο. τὸ δὴ μελίφυλλον ὑδοῦσι.
Καί τε σὺ ποιήεντος ἀειθαλέος χαμελαίης
Βλάστην, πηγάνιόν τε πίοις ἐνὶ βρέγμασι σίμβλων.
Accipe sed calcem, quantum comprendere pugno

Ipse

Ipse potes, fului cotulámque infunde falerni:
Sic mortem effugies, diræque medebere pesti.
Nec minus abrotoni ramosum abscindito thyrsum,
Marrubijque (meliphyllon dixere) uirentis,
Atque chamælæi fruticis frondentia semper
Germina, uel rutam cum dulci combibe mulsa.

CALCEM.) *Medicamentum hoc est ualdè exsiccans redundantem ex aconito humiditatem, uti & scoria ferri, cuius postea faciet mentionem. Nec uerò dubium est quin communia omnium uenenorum remedia tentare primùm oporteat, sicuti antè ostendimus, hoc est, uenenum uomitionibus educere, aut clystere per inferna deijcere.* ABROTONI.) *Abrotonum & marrubium calida sunt, & siccant tertio excessu, item & ruta, quæ præterea tota substãtia uenenis aduersatur.* CHAMAELAEI.) *Chamælæa surculosa est & de fruticum genere, multum deterget. nam & multum habet amaritudinis, sed præterea bilem pituitamq́ue purgatione educit.*

Σβεννύς τ' αἰθαλόεντα μύδρον χλιύεασι πυράγρης,
Ἠὲ σιδηρήεσσαν ἀπὸ φύγα, τήν τε καμίνων
Ἔντοσθεν χοάνοιο δίχα πυρὸς ἤλασε λιγνύς.
Ἄλλοτε δὲ χρυσοῖο νέον βάρος ἐν πυρὶ θάλψας,
Ἠὲ καὶ ἀργύρεον, θολερῷ ἐνὶ πώματι βάπτοις.
Πολλάκι δ' ἡμιδαὲς χειρὸς βάρος αὔνου θρίων
Πάρεα χαμαιπίτυος, τότ' ὀνίτιδος αὖον ὀρείης,
Ἠὲ νέον ῥάδικα πολυκνήμοιο κολούσας,
Τέτρασιν ἐν κυάθοισι χαδεῖν μελιηδέος οἴνου.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Forcipibus prensum candens extinguito ferrum,
Aut ferri fecem rigidi, quam ardente camino
Separat impuram, pellitque acerrimus ignis.
Quinetiam argenti fuit utile pondus, & auri,
Ignibus accensum & mersum stridentibus undis.
Quòd si dimidium foliorum sumere pugnum
Terrestris piceæ cupias, & Onitida siccam,
Siue polycnemi radicem legeris: ista
Profuerint, cyathis cum uini exhausta quaternis.

PICEAE.) Scribit Dioscorides chamæpityn herbã, quæ terrestris picea est, existimari priuatim contra aconitũ remedio esse, & in Heraclea Ponti, quo loco etiam nascitur aconitum, prouenire. Quanquam & manifesta qualitate prodesse potest, abstergendo, expurgandóque uiscera, & ualẽter siccando. ONITIDA.) Onitis species est origani, sed origano aliquãtò inefficacior. Calfacit & siccat, & peculiarem aduersus uenena uim poßidet. Sic & polycnemon, cui magna est cum origano similitudo.

Ἠέ τι μυελόεντα χαλικρότερον ποτὸν ἴσχεις,
ὄρνιθος στρουθοῖο κατοικάδος. ἔνθ' ἀπὸ χύτρῳ
Γυῖα καταθρύπτῃσι βιαζομένης πυρὸς αὐγῆς.
Καί τε βοὸς νεαγλῖτα πολυφλιδόωντος ἀλοιφῇ
Τηξάμενος κορέσαιο ποτῷ ἐσχανδέα νηδύν.

Túque cohortali præstans medicamen habebis
Ex gallo, quem urens, & aheno subditus ignis
Coxerit, in tenuémque liquarit membra medullã.
Pocula sint etiam quibus exaturêre, liquamen

Excocti

Excocti uituli atque in pinguia iura soluti.

EX GALLO.) *Galenus secundo Antidotôn, pinguis gallinæ iure utitur. Sed nihil uetat etiam antiqui gallinacei ius exhibere, quod uenenũ internis partibus adhærens maximè detergeat. Cæterum tum pinguis gallinæ tum uituli elixi liquamentum, non tam ad curationẽ, quàm* εἰς τὴν ἀνάληψιν *facere uidetur. Nam post tam uehementer siccantia, exhibere eiusmodi* ἐπικεραστικὰ *rationi cõsentaneũ est. Nisi quis & illa ad curationem cõducere hac ratione existimet, quòd pinguedine sua meatus occludant, ne facile uenenum in uenas transeat, & uentriculum resoluẽtia faciliorem ad deiectiones efficiant.*

Ναὶ μὴν καὶ βλαστήμοιο, τότ' ἐν στομάτεσσι γάλακτος
Θηλυτέρης πώλοιο χέας ὀπὸν, ἄλλοτε νύμφαις,
Εὖτ' ἂν ὑπ' ἐκ φάρυγος χολὴ παναέρδεα δόρπον.
Πολλάκι δὴ σκίνακος ἀρχεδνέος, ἢ ἀπὸ νεβροῦ
Πυετίην τμήξαιο. πόροις δ' ἐνὶ νέκταρι φύρσας.
Ἄλλοτε καὶ μορέης ἀπὸ ῥίζια φοινικοέσσης
Ὅλμῳ ἐνὶ στυπεῖ προβαλὼν καὶ ὁμήρεα κόψας
Οἴνῳ ἐνεψηθέντα πόροις καμάτοισι μελίσσης.
Καί κεν ὠθηκρατέουσαν ἐπαχθέα νοῦσον ἀλάλκοις
Φωτός. ὁ δ' ἀσφαλέεσσι πάλιν μετὰ ποσσὶν ὁδεύοι.

Lacte etiã liquidum quem sudant balsama succũ
Fœmineo, aut unda fluuiali dilue, postquàm
Compuleris uomitu crudum decedere uirus.
Eximere & lepori timidóue coagula damæ
Expedit, & tenui resoluta bibisse falerno.
Vel tu sanguineæ radices accipe mori,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Ictibus & crebris in robore pinſe cauato,
Atque mero incoctas, cum lento porrige melle.
Pellere ſic poteris graſſantem in uiſcera morbum,
Quique bibit, pedibus rurſum conſiſtere firmis.

BALSAMA.) Balſamum excalfacit & ſiccat, ideò putredini ab aconito inductæ medetur. Sed & uim quandam habet aduerſus omnia uenena peculiarem, præſertim ſuccus eius qui opobalſamum dicitur. COAGVLA.) Coagulum omne acrem digerentem & reſiccantem facultatem poßidet. Licet ergo ex his uidere quàm rectè medicamenta omnia contra aconitum inſtituta cõſentiant, & omnia calida & ſicca exiſtere. Proinde frigidũ humidúmque eſſe aconitum contrà multorum opinionem. Nec obeſt quod ipſum Galenus inter putrefacientia recenſet. Non eſt enim neceſſe omnia quæ quocunque modo putrefaciũt, calida putare. MORI.) Radix mori, præſertim autem eius cortex purgat aluum & modicè adſtringit. ac purgatione quidem aconitum educit, adſtrictione uerò iter illi ad uenas præcludit. Hoc medicamentum etiam Dioſcorides libro primo commendat.

Δεύτερα δ' αἰγλήεντος ἐπιφράζευ πόσιν ἐχθράν,
Κιρναμένην ὀλοοῦ ψιμμυθίου· ἥ τε γάλακτι
Γάντοθεν ἀφρίζοντι, νέην εἰδήνατο χροιήν,
Γελλίσιν ἐν γρώνοισιν ὅτ' εἴαρι πῖον ἀμέλξαις.

Nunc ad ceruſſæ lethalia pocula mentem
Aduerte. Illa albo niueóque ſimillima lacti,
Quod ſpumam latè attollit, cùm tempore uerno
Rure reuertentes implent mulctralia uaccæ.

CERVSSA *Multas quidem ad res utilis est, sed intrò assumpta, ueneni maleficium habet. Conficitur ex plumbo acris aceti uapore soluto, nec tamẽ acris est aut mordax, sed refrigerat & siccat, atque ideò emplasticam uim obtinet. eã ob causam quumprimùm sumpta est, palato, linguæ, gingiuis, dentibus & faucibus inhæret, unde candor partibus illis inducitur.*

Τοῦ μὲν, ὑπὸ γνυάς τε, καὶ ἣ ῥυσαίνεται οὖλα
Ἀφρὸς ἐπιστύφων ἐμπλάσσεται. ἀμφὶ δὲ ὁλκὸς
Τέτρηχεν γλώσσης, νέατος ὑποκάρφεται ἰσθμὸς·
Ξηρᾷ δ' ἐνιλλίζων ὀλοῇ χαλλύσσεται ἄτῃ.
Ἄβλεμές, ἦ γὰρ ἐκεῖνο πέλει κάρος. αὐτὰρ ὁ θυμῷ
Ναυτιόεις ὀλοοῖσιν ὑποτρύει καμάτοισιν,
Πολλάκι δ' ἐν φαέεσσιν ἄλλῳ ἑτερειδέα λεύσσων.
Ἄλλοτε δ' ὑπναλέος ψύχει δέμας, οὐδέ τι γυῖα
Ὡς τὸ πάρος, δονέει, καμάτῳ δ' ὑποδάμναται, εἴκων.

Gingiuæ rugis, & totis undique malis
Insidet, adstrĩgitq;: hinc lĩgua est aspera, & isthmus
Faucibus extremis aret, morbóque fatiscens
Aeger inexpletum tussit, nec sputa sequuntur.
Huic caput infirmum nutat, tum nausea tristis
Vrget, & extremo franguntur membra labore.
Falsa modo ante oculos rerum simulachra uidẽtur,
Nunc sopor algenteis multùm complectitur artus,
Robore defectos, nec corpus, ut antè, mouentes.

TVSSIT.) *Pulmones asperáque arteria affectionem*

ſuam tuſsi declarant. Afficiuntur autem non tãtùm humorum affluxu, ſed etiam quauis intemperie, ut hic frigida & ſicca. FALSA *modo.) Id fit uaporibus frigiditate denſatis & conuolutis. Refrigeratur enim cerebrum, adeò ut æger grauitatem eius ſentiat, nec ſuſtinere poſsit. quo quidẽ principio refrigerato, non mirum eſt ſi corpus uniuerſum frigeſcat, & uiribus deſtitutum torpeat.*

Τῷ καὶ πρημαδίης, ἢ ὀρχάδος εἶαρ ἐλαίης,
Ἢ ἔτι μυρτίνης σχεδίην δεπάεσσιν ὀρέξαις.
Ὄφρ᾽ ἂν ὀλισθήνασα χύσις κακὰ φάρμακα νηδύς.
Ἠὲ σύ γ᾽ οὐθατόεντα διοιδέα μαζὸν ἀμέλξαο
Ῥεῖα πόροις. σιαρὴν δὲ ποτῷ ἀφραίνουσο χρηῦν.
Καὶ σὺ δέ γ᾽ ἢ μαλάχης ῥαδάμνους, ἢ φυλλάδα τήξας
Χυλῷ ἐνὶ κλώθοντι, κακὴν πελέοντα κορέσσαις.
Πολλάκι σήσαμα κόπτε. πόροις δ᾽ ἐν νέκταρι καὶ τά.
Ἠὲ σὺ κληματόεσσαν ἐν ὕδατι πλωύεο τέφρην
Θαλπομένην. τὸ δὲ ῥύμμα νεοπλεκέος καλάθοιο
Κόλποις ἰκμήνειας. ὃ γάρ τ᾽ ἀναδέξεται ἰλύν.

At præbe ſubito pinguem quem myrtea ſuccum,
Premadia aut orchas compreſſa emittit oliua,
Lubrica ut obſcœnum uirus labatur ab aluo,
Aut lac quod pingui tumidóque ex ubere uaccæ
Mulſiſti, nudum rugis concede reuulſis.
Aut maluæ excoctis ramis foliiſque tenellæ,
Exple ceruſſata tenaci uiſcera potu.
Tritáque Lenæo confundas ſeſama dulci.
Nec non ſarmenti calidis perfundito lymphis:

Et per uimineum, cinerem colato caniſtrum,
Vt nitida excluſo fiat lixiuia limo.

AT PRAEBE.) Primùm moliri oportet ceruſſæ uacuationem tùm per uomitus tùm per deiectiones. Ad utrũque pinguia ſunt efficaciſſima. Nam & in uẽtriculo ſupernatant, & inteſtina quodammodo inungunt, & efficiunt lubrica. Quare oleum lac & maluæ decoctum conueniunt: nec has quidem tantùm ob cauſas, ſunt enim reliquis omnibus uenenis cõmunes, ſed etiam quod ceruſsæ qualitatibus contrarias qualitates ſortita ſunt. PREMADIA.) Plures ſunt oliuarum differentiæ, quarum unam eſſe Premadiam uocatam non eſt dubitandum, de qua tamen non potui quidquam ab alio ſcriptum reperire. RVGIS.) Rugæ lactis ſunt pellicula illa quæ lacti ſuperinducitur, à Græcis γραῦς appellata, propterea quòd manifeſtas rugas, inſtar uetulæ, habeat. Hanc à lacte credo eximendam, quoniam ſiccitatis quodãmodo particeps eſt, & ori faucibúſq; ceruſſa adhuc imbutis affigitur & inhæret. SESAMA.) Seſamum multùm uiſcidũ & pingne eſt, modicè calfacit & emollit. Quare ſiccitati ceruſſæ reſiſtit, nec patitur eam intra corpus reſiccari et cõcreſcere. LIXIVIA.) Lixiuia hæc incidit & abſterget ceruſſam, interníſq; gulæ, uẽtriculi, & cæterorũ uaſorum ſpatijs affixam, auellit. Itaque non modo ea colluendũ os gargarizãdúmque, ſed etiam bibere ipſam expedit, ſicut et aquam mulſam, quam Dioſcorides his qui ceruſſam hauſère præterea bibendam conſulit.

Καί τε κατατριφθέντα μετ' ἀργήεντος ἐλαίου,
Σκληρῆς ἀπὸ περσείης κάρυα βλάστου οἷον ἐρύξει.
Γοργοὺς ἦν ποτε ποσσὶ λιπὼν κηφηΐδα γαῖαν,
Αὐχῶν' ἀποτμήξας ἄρπῃ γηθνόεντα Μεδούσης,

Ῥεῖα μυκηναίῃσιν ἐνεξήσειεν ἀρούρης,
Κηφῆος νέα δῶρα, μύκης ὅθι κάππεσεν ἅρπης,
Ἄκρον ὑπαὶ πρηῶνα μελανθίδος. ἔνθα τὲ νύμφη
Λαγγείη πόμα κεῖνο Διὸς τεκμήρατο παιδί.

Tunsa quoque interdum quæ persea protulit ossa
Palladio noxam depellent mixta liquori.
Hanc olim Perseus postquàm Cepheia liquit
Arua, & fœcundæ præcidit colla Medusæ,
Cephei noua dona, Mycenis intulit agris,
Ensis ubi capulus cecidit, quem Græca mycetem
Lingua uocat, super alta Melāthidis, hunc ubi potū
Langia inuentum nato monstrauit Abantis.

PERSEA.) *Persicorum ossa siue nuclei euidentem habent amaritudinem. Proinde calfaciunt & detergent. Est autem persea arbor à Perseo dicta, quam ille primus Mycenis, ut ait Nicāder, plantauit, dono sibi datam à Cepheo, posteaquàm Medusæ collum amputasset, quod fœcundum Nicander uocat, quoniam ex eo Chrysaor & Pegasus nati sunt, ut scribit Hesiodus in Theogonia.* CAPVLVS.) *Ferunt Mercurium Perseo ex fatis denunciasse & præcepisse, ut ubi gladij manubrium excideret, illic urbem cōderet. quod cùm euenißet, urbem Mycenen, siue Mycenas appellauit. Est autem in Peloponneso condita.*

Πολλάκι δ' ἐνθρύψειας ἐν ὀπταλέῃσιν ἀκοσταῖς,
Γεῤῥαίης λιβάνοιο χύσιν περιπηγέα θάμνοις,
Καί τε σύ γ' ἢ καρύης ἀπὸ δάκρυον, ἢ ἀταλύμνου
Ἢ πτελέης, ὅτε πολλὸν ἀεὶ καλλείπεται ὄχαις

Κόμμι,

Κόμμι, τὰ δὲ χλιόεντι ποτῷ ἐπαρωγέα τῆξον.
ὄφρα τὰ μέν τ' ἐρύγῃσι, τὰ δ' ἐμφυτοῖσι δαμασθεὶς,
Ἀλθήσῃ ὑδάτεσσιν ὅτ' ἐκμήνῃ δέμας ἱδρώς.
Καί κεν, ὅγ' ἄλλοτε δόρπα δεδεγμένος, ἄλλοτε δ' οἴνης
Πιοτέρης κορέοιτο, καὶ ἀλκέα πότμον ἀλύξαι.

Illam etiam in ptiſana perſæpè liquato, Sabæi
Quæ libani ramos concreſcit lachryma circum.
Aut cape gummoſam quæ ſtillat de nuce, guttam,
Vel quæ ulmi patulis in ramis, aut atalymni
Plurima ineſt, tepidóque humore ſoluta iuuabit,
Vt partem uomitu, partémque calentibus undis
Pellat, ubi expreſſus manarit corpore ſudor.
Quin ſatur ille cibis, hic læti munere Bacchi,
Vitabit poti metuenda pericla ueneni.

ATALYMNI.) *Ego prunum eſſe ſuſpicor, quòd cùm Dioſcorides omnia ferè è Nicandro in librum ſuum ſextum tranſtulerit, & magna ex parte uerbum uerbo reddiderit, commendet prunorũ gummi contra ceruſſam.* CALENTIBVS *undis.) Poſt maiorem ceruſſæ partem uomitibus & deiectionibus redditam, quod reliquum eſt, & iam in uenas corpúſque receptum, id balneo digerere haud inutile fuerit, à quo non hoc tantùm commodi, ſed etiam intemperiei per ceruſſam inductæ alteratio ſperatur.* SATVR.) *Ciborum & uini copia non modò ceruſſæ, uerùm aliorum etiam omnium uenenorum maleficia temperat, & nonnunquam uomitus aut deiectionis alui occaſionem præbet.*

Μὴ μὲν κανθαρίδος σιτηφάγου εὖ τ' ἂν ὀδώδῃ,
Κεῖνο ποτὸν δέξαιο χυτῇ ἐναλίγκια πίσσῃ.
Πίσσης γὰρ ῥώθωσιν ἄγει βάρος. ἐν δὲ χαλινοῖς
Οἷά τε δὴ καρφεῖα νέον βεβρωμένα κέδρου.
Αἱ δ' ὅτε μὲν πλαδόωντι ποτῷ ἐπὶ χείλεϊ δηγμὸν
Τεύχουσιν, τότε δ' αὖ τε περὶ στόμα νείατα γαστρός.
Ἄλλοτε καὶ μεσάτῃ ἐπὶ δάκνεται ἄλγεσι νηδύς.
Ἡ κύστις βρωθεῖσα. περιψαύουσι δ' ἀνίαι
Θώρηκος. τόθι χόνδρος ὑπὲρ κύτος ἕζετο γαστρός.
Αὐτοὶ δ' ἀχαλόωσ', ἄλλη δέ φιν ἤθεα φωτὸς
Ἄψυχος πεδάει. ὁ δ' ἀελπέα δάμναται ἄταις.
Οἷά τε δὴ γήρεια νέον τεθρυμμένα πάππου,
Ἠέρ' ἐπιπλάζοντα διαψαίρουσιν ἀέλλαις.

Heus fuge Cantharidum, si quãdo olfeceris, haustũ.
Ille picis liquidæ tetrum diffundit odorem
Naribus, & cedro similis uersatur in ipso
Ore sapor, cum quis mandit uirgulta uirentis.
Qui bibit hunc multo perfusum humore, molestos
In labijs morsus, atque ima sentit in aluo.
Nec minor exercet mediam dolor: horrida surgunt
Vlcera uesicæ, compressum pectus anhelat,
Quâ super ossa cauo incumbunt mollissima uentri.
Ira uenit uehemens, & pandiculatio corpus
Distendit defectum animo. uis dira ueneni
Præualet, & miseros, præter spem, pascitur artus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Ac ueluti excußi uolitant per inania pappi,
Et uento diuersi abeunt: sic mente feruntur.

CANTHARIDES.) *Cantharides omnibus notæ sunt. Calfaciunt & siccant excessu quarto, urunt, erodunt, mordicant, putrefaciunt, sed maximè infestæ sunt renibus & uesicæ, cúmque his ex professo inimicitias exercere uidẽtur. Accidunt autem ab eorum potu asperrima omnium & difficillima symptomata.* PICIS.) *Non tantùm odore sed & gustu grauis est Cantharidum potio, etiam si gustus modò mentionem fecisse Dioscorides uideatur.* IN *labijs.) Haustis cantharidibus cuncta ferè ab ore usque ad uesicã erodi sentiuntur, quæ in tres partes distinxit Nicander, labra, uentriculum medium, & imam aluum.* VLCERA.) *Vesica maximè inflammatur, inde* δυσουρία *superuenit & sæpißimè sanguinis mictus.* PECTVS *anhelat.) Inflammatio & febris ardentißima difficilem inducunt respirationem, ut ea parte compressus esse thorax uideatur, quà chartilagineus est.* IRA.) *Propensißimi sunt ad iracundiam, spiritu uitali inflammato & circa cor ebulliente.* PANDICVLATIO.) *Id fit ad extremũ fractis & exolutis uiribus quibus corpus humanũ cõfirmatur.* MENTE *feruntur.) Phrenitis tandem sequitur tam uehementes inflammationes spirituum & humorum, neque ulla menti requies datur, quòd calore biléque diuexetur.*

Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν γλήχω ποταμηίσι νύμφαις,
Ἐμπλήδην κυκεῶνα πόροις ἐν κύμβεσι τεύξας·
Νηστείρης δηοῦς μορόεν ποτόν. ᾧ ποτε δηὼ
Λευκανίην ἔβρεξεν ἀν᾽ ἄστυρον ἱπποθόωντος
Θρηίσσης ἀθύροισιν ὑπαὶ ῥήτρῃσιν ἰάμβης.

Sed tu puleium misce fluuialibus undis,
Atque imple tristi, quæ ſicces cymbia, potu
Ieiunæ Cereris, quo quondam fertur inanem
Ventriculum satiaſſe, pij Hippothoontis in urbe,
Cùm de Threïciæ salibus rideret Iambes.

PVLEIVM.) Pulegium acre & subamarum eſt, plurimúmque tùm excalfacit, tum extenuat. Quamobrem non poteſt manifeſta qualitate contra Cantharidas prodeſſe, ſed ui totius ſubſtantiæ Alexipharmaca, cuius nemo poſsit, ut ait Galenus, rationem aſsignare. Nec uero tantum Cantharidibus, ſed omniū etiam uenenatorū morſibus cū uino potum ſubuenire Dioſcorides docet. MOESTO.) Ferūt Cererem cum filiam raptam quæreret, luctu faméque afflictam, ab Hippothoonte hoſpitio exceptam fuiſſe, & illic puleium cum aqua bibiſſe, interea dum Iambe famula multis ſalibus dicterijsq́ue luderet, ut Cererem etiam quamuis triſtem ridere compulerit.

Δή ποτε δ' ἢ σιάλοιο καρήατος, ἠὲ καὶ ἀμνοῦ
Ἀμμίγδην προχέαισιν ἐΰζοχάλοιο λίνοιο·
Ἠὲ νέον κορσεῖα ταμὼν κεράεντα χιμαίρης,
Ἠέ τι που χηνὸς μορόεν ποτὸν αἴνυσο γύζου.
Ἐς δ' ἔμετον κορέσαιο. τὰ δ' ἀθρόα νηδόθι βεράσοις,
Ἐμματέων, ἔτ' ἄπεπτα πύλῃ μεμιασμένα δόρπα.

Pinguia nonnunquam porci cerebella, uel agni
Cocta diu ſumas teretis cum ſemine ligni,
Tempora uel capræ quæ uix dum cornua geſsit,
Diuide, percoctóue ex anſere confice potum.

Quæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Quæ tu multa uora, dum crudo in uentre moratẽs
Impuráſque dapes cogas exire uomendo.

CEREBELLA.) *Omne cerebrum pituitoſum eſt, difficulter recipit concoctionem, tardè digeritur, craſſum ſuccũ generat, & præter alia mouet nauſeam. Itaque ciendis uomitibus accommodatiſsimum eſt, multóque magis cum lini ſemine, quod flatuoſum eſt, nec facile à ſtomacho, propter leuitatem, poteſt comprehendi. Nec uerò tantùm hæc à Nicãdro nominatim expreſſa præbere oportet, ſed & omnia pari prædita facultate, ut gallinaceorum, hœdorum, porcellorum, omnéſque pingues carnes longiore coctura flacceſcentes. Tales nanque aluum lubricant, & cantharidum ſimul obtundunt acrimoniam.* CRVDO *in uentre.) Cogendus ad uomitum æger eſt dum adhuc uenenum in uentriculo continetur, nec dum ab eo tranſiit in maiores uenas: tantúmque prædicti cibi offerendum, donec uẽtriculus nimio humore redundans euomat.*

Γολλάκι δ' ἐν κλυστῆρι νέον γλάγος οἷος ἀμέλξαο,
Κλύζε. τὰ δ' ἤλιθα γαστρὸς ἀφόρδια κεινώσειας.
Ἄλλοτ' ἀλυθαίνοντι ποθὲν γάλα πῖον ἀρήξει.
Ἠὲ σύ γ' ἀμπελόεντα γλυκὺν ἐνὶ κοιλέα κόψας.
Χλωρὰ νέον πετάλοισι περιβρείθοντα κολούσας.
Ἠὲ μελισσάων καμάτῳ ἐνὶ παῦρα μορύξαις,
Σκορπιόεντα ταμὼν ψαφαρῆς ἐκ ῥίζεα γαίης,
Αἰὲν κενβρήοντα. πόα γε μὲν ὕψι πέθηλεν,
Οἵη περ μολόθουρος, ἄνισχνα δὲ κοιλέα βάλλει.

Sæpe etiam uentrem, teneræ perfunde capellæ

Lacte nouo, ut sordes multas, fecémque remittat.
Sin bibere hoc mauis, nihil est præstantius illo.
Aut uirides uitis ramos decerpe, recenter
Indutos folijs, miti quos intere passo.
Asperáque & semper spinis horrentia duris
Infunde in flauo radicis frustula melle,
Quæ caulem in sicca sublimem tollit arena
Asphodelo similem, gracilisque excrescit in altum.

PERFVNDE.) *Clysterem inijcere conuenit, præsertim ex lacte, quòd ardori inflammationique tãtæ moderetur.* BIBERE.) *Lac serosa substantia refrigerat & deterget, & internum æstum à Cantharidibus excitatum cõpescit, potum magis quàm per clysterẽ intromissum.* VITIS *ramos.*) *Vitium teneri palmites extergendi uim habent, & aliquam simul refrigerandi.* ASPERAQVE.) *Non possum facilè diuinare quam hic herbam Nicãder depingat Asphodelo similem, cum nec eius interpres hãc proprio nomine appellet, nec eius mentionem Dioscorides libro sexto fecisse uideatur.*

Καὶ δὲ σὺ δραγμάων πισύρων βάρος αἴνυσο γαίης
Παρθενίης, ἣν Φυλλὶς ὑπὸ κνημοῖσιν ἀνῆκεν,
Ἰμβρασίδος γαίης χιονώδεος, ἥν τε κεράστης
Ἀμνὸς χησιάδεσσι νέον σημήνατο νύμφαις,
Κερκετίῳ νιφόεντος ὑπὸ χοινώδεσιν ὄχθαις.
Ἢ καὶ στηραίοισι πόσιν διπληθέα τεύξαις.
Σὺν δέ τε πηγανόεντας ἐνιθρύψειας ὀράμνους,
ὀργάζων λίπεϊ ῥοδέῳ, θρόνα πολλάκι χραίνοις

Ἠειρέα

Ἠερνέῳ. τό, τε πολλὸν ἐπαλθέα νοῦσον ἔτευξεν.

Vel tu Partheniæ drachmarum pondera terræ
Quattuor accipias, quam Phyllis collibus altis
Imbrasiæ profert, & quam quæ cornua gestat
Fertur Chesiadis pecus ostendisse puellis
Iuxta Cercetij iuncosa fluenta niuosi.
Purpureámue sapam geminato pondere sumes,
Atque intrita simul miscebis germina rutæ,
Sed prius irino, prius & perfusa rosato.
Et morbi, facilis reddetur cura maligni.

PARTHENIAE.) *Samium astera intelligit, qui & mediocriter refrigerare, & sanguinis profluuia, quæ ferè cãtharidas consequũtur, sistere, tum dysentericis exulcerationibus mederi potest, & uim præterea habet toti substantiæ insitam aduersus omnis generis uenena. Hãc aries inuenisse dicitur in Phyllide, quod nomen fodinæ est in qua terra illa legitur.* SAPAM.) *Sapa medicamentum est* παρηγορικόν. *Ruta tota substantia uenenis resistit. Expedit igitur rutam cõterere, eámque miscere cum sapa seu passo, & unguento irino rosaceóque. Eadem aduersus Cãtharidas utũtur antidoto Dioscorides & Galenus. Est autem irinum tum oleum tum unguentum excitandis uomitibus cõueniẽs.*

Ἢν γε μὲν οὐλόμενόν γε ποτὸν κορίοιο δυσαλθὲς
Ἀφραδέως δέπάεσσιν ἀπεχθομένοισι πάσηται.
Οἱ μέν τ' ἀφροσύνῃ ἐμπληγέες, οἷά γε μάργοι
Δήμια λαβράζοισι, παραπλῆγες θ' ἅτε βάκχαι,
ὀξὺ μέλος βοόωσιν ἀταρμύκτῳ φρένας οἴστρῳ.

Si quisquam imprudens grauiter redolentia tetri
Et uix cedentis coriandri pocula cepit,
Ille amens, stupidúsque, insani more pudenda
Passim deblaterat, furiali & percitus œstro
Asper, acerba tonãs, Baccharũ imitatur Erinnyn.

De Coriano siue Coriandro non conuenit inter Dioscoridem & Galenum. ille frigidum credidit, hic calidum esse magnis rationibus asseuerat. Multi autem non ignoti nominis medici, dißidentes tantorum uirorum opiniones conciliant, dicentes recens quidem coriandrum frigidum esse ad extremum primum gradum, & siccum ordine secundo: inueteratum autem, sed adhuc integrum, calidum esse. Verùm in recenti plus multò noxæ inesse crediderim quàm in uetere, etiamsi Dioscorides copiosiorem & cõtinuum eius usum cauendum admoneat nullo recentis aut ueteris facto discrimine. Sed cùm mentem non leui periculo tentet, mirum est tantam illi uim esse ad repercutiendos uapores qui in caput feruntur, infuso in acetum & postea exsiccato, sicut uulgò præparari assolet. Credo autem non ab ulla quidem insigni qualitate coriandri furorem illum animi exoriri, sed à naturali potius quæ illi inest proprietate. GRAVITER.) Tam grauis est sumpti coriandri odor, ut toto corpore illius qui id hauserit, sentiatur. Quod quidem non omni coriano accidere dicit græcus Nicandri interpres, sed agresti modo. quod ab eo describitur folijs latioribus, & procerius, multis adnatis, numerosa radice & plurimis ornatum floribus. Alterum enim quod satiuum est ait suaue esse, & odoris non ingrati.

Τῷ μή τ' ἐξ ἐδανοῖο πόροις δέπας ἔμπλεον οἴνης,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Γράμνιον αὐτοκρηές, ὅπως ὑπετύψατο ληνοῦ.
Ἢ νύμφαις τήξαιο βαλὼν ἁλὸς ἔμπλεα κύμβην.
Πολλάκι δ' ὀρταλίχων ἁπαλὴν ὠδῖνα κενώσας,
Ἀφρὸν ἐπεσκεράσαιο, θοοῦ δορπήϊα κέπφου.
Τῷ γὰρ δὴ ζωήν τε θεοὶ καὶ πότμον ἔθησαν.
Εὖτε δόλοις νήχονται κακοφθόρα τέκν' ἁλιήων
Οἰωνὸν χραίνωσιν. ὃ δ' ἐς χώρας ἔμπεσε παίδων,
Θηρεύων ἀφροῖο νέην κλύδα λευκαίνουσαν.

At contrà ſuaui Carcheſia plena falerno
Exhibe, ut hoc primum fuderunt torcula purum.
Aut ſolues maſſam ſalis humectantibus undis.
Siccum etiam ouorum miſcebis ſæpe putamen
Candenti ſpumæ. fulicæ gratiſsima longè
Eſca illa eſt, cui mortem adfert, uitámque tuetur.
Nanque hac inſidias piſcator fraude uolucri
Molitur miſeræ, quæ dum comprendere tentat
Ore auido ſpumam fluitantem, in retia fertur.

Non eſt dubium in curatione coriandri, uti & aliorum omnium, prouocandas eſſe uomitiones, id quod irino oleo moliendum Dioſcorides admonet. Reliquum curationis partim per illa quæ tota ſubſtantia medentur uenenis, partim per alia quæ manifeſta qualitate alterant, perficitur. Quorum utrunq; mero præſtari haud ineptè dixerimus. Cuius quidem qualitatem ſi ſpectemus, uidebitur coriandrum uiride, de quo hic ſermo habetur, frigidum eſſe. OVORVM.) *Galenus coriãdri facultates exponens, haud parũ*

illi inesse dixit humiditatis. Quamobrem ouorum putamina trita cum sale aut muria, ipsáque per se muria, salsáque omnia contra coriandrum auxilio sunt. Illa enim ualdè exsiccant. Ego uerò non tam siccitate, quàm naturali & occulta antipathia salem salsáque sumpto coriãdro mederi puto.

Καί τε σύ γ' ἀγλεύκην βάψαις ἰόεντα θάλασσαν,
Ἥν τε καὶ ἀτμεύειν ἀνέμοις πόρεν ἐννοσίγαιος
Σὺν πυρί. καὶ τ' ἤδη τὸ, πνοαῖς συνδάμναται ἐχθραῖς.
Πῦρ μὲν ἀείζωον καὶ ἀγύνετον ἔφρεσεν ὕδωρ
Ἀρχέστας, καί ῥ' ἣ μὲν, ἀκοσμήεσσα φιλοργός.
Δεσπόζει νηῶν τε καὶ ἐμφορέων αἰζηῶν.
Ὕλη δ' ἐχθομένοιο πυρὸς ὑπὸ θεσμὸν ἀκούει.
Ναὶ μὴν, ἀτμένιόν τε κεραιόμενον λίπος οἴνου,
Ἢ χιόνι γλυκέος μίσγειν πόσις, ἄλγεος ὀρύξει.
Ἦμος ἀποζάγκλῃσι περιβρείθουσαν ὀπώρην
Πυσαλέην ἐδανοῖο καὶ ἐκ ψιθίης ἐλίνοιο
Κείροντες θλίβουσιν, ὅτε ῥοιζηδὰ μέλισσαι
Πεμφρηδών σφῆκές τε, καὶ ἐκ βέμβικες ὄρειαι,
Γλεῦκος ἅλις δαίνυνται ἐπιῤῥαχίεσσι πεσοῦσαι,
Πιοτέρην ὅτε βότρυν ἐσίνατο κνηκὰς ἀλώπηξ.

Necnon & pelagi salsis immerge fluentis
Qui corion biberit. pontum Neptunus & ignem
Ventorum leuibus uoluit seruire procellis,
In partésque rapi uarias metuentia uentos.
At maris imperio tumidi, longæque carinæ

Et iuuenes

Et iuuenes parent qui per uada cæca feruntur,
Sylua inimico igni naturæ ſubdita lege eſt.
Vinum etiam liquido permiſtum tollet oliuo
Omne malum, atque niuis cum muſto potio dulci,
Quandò falce grauem & maturam uinitor uuam
Incuruus reſecat, pſithiáque è uite racemos
Conculcat pedibus, cum fuci ignauáque ueſpa,
Vuarúmque bibunt crabronum examina ſuccum,
Atque maligna nocet plenæ uulpecula uiti.

NEPTVNVS.) *Digreßio eſt poetica, minimè quidem ad coriandri curationem conducens, ſed medico & philoſopho non indigna, per quam maximarum in orbe rerum, quarum in hac uita præcipuus uſus eſt, naturam exponit.*

NIVIS.) *Si frigidum coriandrum eſt, haud rectè nix uidetur exhiberi. Verùm refrigerandæ bili accommodatiſſima eſt, cuius feruore maxima phrenitis oboritur hauſto coriandro. Adde quòd eam non omni tempore, ſed oporæ feruoribus exhibendam Nicander præcipit, quam ipſe elegantißimè per uindemiam deſcribit.*

Καί τε σὺ κωνείου βλαβόεν τεκμαίρεο πῶμα.
Κεῖνο ποτὸν δὴ γάρ τε καρήατι φοινὸν ἰάπτει,
Νύκτα φέρον σκοτόεσσαν. ἐδίνησεν δὲ καὶ ὄσσε.
Ἴχνεσι δὲ σφαλδροί τε καὶ ἐμπάζοντες ἀγυιαῖς,
Χερσὶν ἐφερπύζουσι. κακὸς δ' ὑπὸ νείατα πνιγμὸς
Ἴσθμια καὶ φάρυγος στεινὴν ἐμφράσσεται οἶμον.
Ἄκρα δέ τοι ψύχει. πολλαὶ δὲ φλέβες ἔνδοθι γυίων

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

γυιαλέαι στέλλονται. ὃδ' ἠέρα παῦρον ἀλύζει,
οἷα κατηβολέον. ψυχὴ δ' ἀϊδωνέα λεύσσει.

Tu quoque ſigna malæ iam contemplere cicutæ.
Hæc primum tentat caput: & caligine denſa
Inuoluit mentes. oculi uertuntur in orbem.
Genua labant. quòd ſi cupit ocyus ire, caducum
Suſtentant palmæ corpus: faucéſque premuntur
Obſeſſæ, & colli tenuis præcluditur iſthmus.
Extremi frigent artus. latet abditus imis
In uenis pulſus. nihil inſpiratur ab ore.
Fata inſtant, Ditémque miſer iamiam aſpicit atrũ.

CICVTAM *maximè refrigerare omnes norunt, ut Auerroem, uel eius interpretem & conciliatorem noſtrũ, pudere debeat, eam calidam & ſiccam tertio gradu ſcripſiſſe. Id enim hauſtæ cicutæ ſymptomata euidentiſsimè oſtendũt: Capitis grauitas, uertigines, caligo oculorum, mentis abalienatio, motus maxima imbecillitas, intercepta reſpiratio, ſuffocatio, extremarum corporis partium perfrictiones, nullus pulſus arteriarum, Græci* ἀσφυξίαν *uocant. Hæc enim omnia ex frigiditate, tanquam prima cauſa, naſcuntur.*

Τὸν μὲν τ' ἢ λίπαος κορέοις, ἢ ἀμισγέος οἴνης.
ὄφρα κεν ἐξερύγῃσι κακὴν καὶ ἐπώδυνον ἄτην,
Ἠὲ σύ γε κλυστῆρος ἐνεὶς ὁπλίζεο τεῦχος.
Πολλάκι δ' ἢ οἴνης ἀμιγῆ πόσιν, ἢ ἀπὸ δάφνης
Τεμπίδος, ἢ δαύκοιο φέροις ἐκ καυλία κόψας,

Ἠ πρώτη

Ἢ πρώτη Φοίβοιο κατέστεφε δελφίδα χαίτην.
Ἢ περὶ που κνίδης τε μέγα σπερμεῖα λειώσας,
Νείμειας τότε νέκταρ ὀπῷ ἐμπλυκεῖ χράνας.
Δή ποτε δ᾽ ἰειν έου θυέος μεθηδὺν ὀρέξαις.
Σίλφιά τ᾽ ἐνθρυφθέντα μετ᾽ ἀργήεντος ἐλαίου,
Ἐν δὲ μελιζώρου γλυκέος πόσιν, ἐν δὲ γάλακτος
Ἀφειόσιν νέμε τεύχος ὕπερ πυρὸς ἠρέμα πίνειν.

Ast oleo hunc ſatura, nec uino parce meraco,
Vt uomitu redeat demiſſum in pectora uirus:
Clyſterémque pares, quem uentris in ima recõdas.
Sæpe merum per ſe, uel quam Peneïa Tempe
Producunt laurum, qua primùm pulcher Apollo
Dicitur intorta crines cinxiſſe decoros:
Aut dabis exectum dauci conſumere caulem,
Vel piperi urticæ ſemen miſcebis acuto,
Et uinum ſucco quem Cyrenaïca mittit.
Irinique parum, gratum ſpirantis odorem
Præbe, & cum claro calidum tere laſer oliuo.
Mulſa quoque expediet, necnon ſpumantia lacte
Cymbia, ſi modico tepefacta calore bibantur.

OLEO.) *Adhibetur oleum ad ciendos uomitus: poſt quos clyſteres iniÿciendi & purgantia medicamenta propinanda ſunt, quæ delapſam in inteſtina eius portionẽ exturbent: poſtea uerò ad efficaciſſimum remedium, meracas uini potiones, tranſeundum. Debet autem uinum generoſum eſſe. Quod enim debile eſt & parũ calidum, non poteſt*

cicutæ immensam frigiditatem superare, sed hoc præterea adfert detrimenti quòd cicutam ipsam, quam in uentriculo remanere & pigrescere præstaret, secum per uenas & arterias in cor deducit, ubi extincto uitali calore, occidit.

LAVRVM.) Laurus uehementer calefacit. Daucus item & piper. Sed semen urticæ minus, tamen maximam partium tenuitatem obtinet, per quam facilè cicutæ craßities incidi tenuaríque potest. quia autem non tam calidum est quàm fortasse expedit, ideo cum pipere misceri debet.

CYRENAICA.) Succus Cyrenaicus qui & Silphij & laseris liquor aliter dicitur, etiam atque etiam calfacit. Irinum quoque unguentum oleúmq; calidum est, & præterea uomitum, sicut diximus, facit. MVLSA.) Et mulsa & lac non tam ad cicutæ curationem conducunt, quàm pertinent ad analepticen, simúlque prohibent ne tam calida medicamenta quibus usi sumus, corpori noceant. Itaque per interualla debet lac siue asininum siue etiam uaccinum exhiberi, quod & medicamentorum acrimoniam obtundit, & aliquam præterea uitiosi humoris partem, æquè ac mulsa, deterget.

Καί κεν λοιγήεντι παρὰ χροῒ ἄχθος ἀμαυροῖς
Τοξικῷ, ᾧ τ' ἀχέεσσι βαρύνηται ποτῷ ἀνήρ.
Τοῦ καὶ ὕπερθε γλῶσσα παχύνεται. ἀμφὶ δὲ χείλη
οἰδαλέα βρίθοντα περὶ στομάτεσσι βαρύνει,
Ξηρὰ δ' ἀναπτύει, νεόθεν δ' ἐκρήγνυται οὖλα.
Πολλάκι δ' ἐς κραδίην πτοίην βάλε, τῶν δὲ νόημα
Ἔμπληκτον μεμόρηκε, κακῇ ἐσφαλμένον ἄτῃ.
Αὐτὰρ ὁ μυκᾶται, μανίης ὕπο μυρία φλύζων.
Δηθάκι δ' ἀχθόμενος βοάᾳ ἅτ' ἐς ἐμπελάδην φώς,

Ἀμφιβρότην

Ἀμφιβρότην κώδειαν ἀπὸ ξιφέεσσιν ἀμηθείς.
Ἢ ἅτε κερνοφόρος ζάκορος βωμίστρια ῥείης,
Εἰνάδι λαοφόροισιν ἐνιχρίμπτουσα κελεύθοις,
Μακρὸν ἐπεμβοάᾳ γλώσσῃ θρόον. οἱ δὲ, φρέουσιν,
Ἰδαίης ῥιγηλὸν, ὅτ' εἰσαΐωσιν ὑλαγμόν.
Ὣς ὅ νόον λύσσῃ ἐσφαλμένα βρυχανάαται
Ὠρυδὸν, λοξαῖς δὲ κόραις ταυρώδεα λεύσσων,
Θήγει λευκὸν ὀδόντα, παραφρίζει δὲ χαλινοῖς.

Toxica si potu sæuum fecêre dolorem,
Protinus immiti properes succurrere noxæ:
Lingua homini inflatur, distentáque labra tumorẽ
Circum ora attollunt, & magna mole grauantur.
Ore spuit sicco. rimis gingiua fatiscit.
Horror sæpe quatit trepidantia corda, furore
Exundat diro mens exagitata ueneno.
Balanteis imitatur oues, & mille furores
Concipit, exclamat feruenti ut concitus ira
Cui uitale caput uiolentus ademerit ensis.
Aut ueluti cui templa Rheæ & libamina curæ
Aeditua, in plateas, nona quando luna reuertit,
Fertur, & Idæos campos ululatibus implet:
Tum trepidi horrescunt audita uoce bubulci:
Sic miser in rabiem uersus fremit ille, rugítque,
Et torua, in morem taurorum, lumina torquens
Exacuit dentes, & spumam fundit ab ore.

TOXICVM quid ſit incertum adhuc eſt. Plinius falſò putauit à taxo, arbore uenenata, dictũ. Sũt enim utriuſque ueneni accidentia multum inter ſe diuerſa, & à Nicãdro atq; Dioſcoride manifeſtò diſtincta. Eſt autem toxicũ ueneni certa quædã ſpecies, quo barbari ſagittas ſuas olim tingebant, quæ Græcis τόξα uocantur. Nec tamen uenenum omne quo illæ tingebantur hoc nomine appellabant. Nam & dorycnio inficiebantur aliquandò, de quo poſtea ſuo loco dicemus. Dioſcorides toxicum plantæ genus eſſe innuit libro quinto. ipſumq́ue Aſclepiades & Galenus inter ſimplicia uenena annumerant, libro ſecundo Antidotôn. Nec pœnitendum quidem eſt ueneni tam pernicioſi notitiam periiſſe, ſed ſeculo potius noſtro gratulandum, id genus deleterij deterrrimi quod prioribus ſeculis tam notum erat, & uſitatum, ut aliquam ipſius deſcriptionem afferre antiquos pigeret, nunc prorſus ignotum eſſe. INFLATVR.) Græcè eſt παχύνεται, id eſt intumeſcit. Dioſcorides dixit, inflammatur, tumoris ſubſtantiã particularius explicans. ex quo, & reliquis item accidentibus colligi poteſt toxicum præter totius ſubſtantiæ ueneficam facultatem, caliditate & ſiccitate uehementer nocuiſſe. ENSIS.) Exclamat, inquit, ueluti is cui aliquis enſe minatur exitium, aut uelut Rheæ ædituа & ſacerdos nona luna, hoc eſt, nono die menſis, quo die Rheæ deûm matri ſacrificia fieri ſolebant apud antiquos.

SPVMAM.) Hoc à magno feruore & motu humoris & ſpirituum prouenit, ut norunt qui ſpumæ generationem ex Galeno didicere.

Τὸν μὲν, καὶ δεσμοῖσι πολυπλέκτοισι πιέξας,
Νέκταρι θωρήξαιο, καὶ οὐ χατέοντα κορέσκων,
Ἦκα βιησάμενος. ἀλλὰ δὲ στόμα βρυκὸν ὀχλίζοις,

ὄφρ᾽

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ὄφρ' ἂν ὑπεξερύγῃσι δαμαζόμενος χερὶ λώβην.
Ἠὲ σὺ βοσκαδίης χηνὸς νέον ὀρταλιχῆα
ὕδασιν ἐντήξαιο πυρὸς μεμορημένον αὐγαῖς.

Quem primùm manicis strictũ uinclisque teneto,
Tum ui non magna diductas, nectare fauces
Imple, atque immissis stridentia protinus ora
Irrita digitis, uomat ut uirosa coactus.
Aut pullum quem nuper edax excluserit anser
Merge in aquam, & flãmis elixa undantis aheni.

Primum oportet uinculis arctè deligatos compescere. Est enim illis tam uehemens phrenitis, ut nisi illata ui & necessitate cogantur, medico non obediant. Deinde uinũ plurimum in os infunde, donec euomant, nisi consultius agere Dioscorides uideatur, qui non uino in tanta phrenitide, sed passo & oleo rosaceo utitur. Ad uomitum quoque cõducit anseris ius decocti, simúlque immensam toxici siccitatem emendat.

Καί τε σὺ μηλείης ῥηχώδεος ἄγρια κάρφη
οὔρεσιν ἐνθρεφθέντα, πόροις ἀπὸ σίνεα κόψας.
Ἠέ τι καὶ κλήροισιν ἐπήβολα, τοῖά περ ὧραι
Εἰαριναὶ φορέουσιν ἀνεψιήματα κούραις.
Ἄλλοτε δὲ στρούθεια, τοτὲ βλοσυροῖο κυδῶνος,
Κεῖνο φυτὸν κρήτηθεν, ὃ δὴ ῥ' ἐκόμισσεν ἄρουραι.
Πολλάκι δὴ σφύρῃσιν ἅλις ἐναολλέα κόψας,
ὕδασιν ἐμβρέξαιο, νέην δ' ὁσμήρεα γληχὼ,

Σπέρμασι μηλείοισι βάλοις, ὀνομήρεα φύρον.
Καί τι σύ γ' ἢ ῥοδέοις θυόεν μαλλοῖσιν ἀφύσσων,
Γαῦρα λίπος στάξειας ἀνοιγομένοις στομάτεσιν,
Ἠὲ καὶ ἰρινέοιο.-

Et uirgulta rudis prosunt syluestria mali,
sed purgata prius, quæ crescunt montibus altis.
Quæque per æstatem nostris nascuntur in hortis
Mala, quibus ludunt delectantúrque puellæ.
struthiáque interdum, uel quæ deuecta Cydone
Arbore in austera crescunt, edisse iuuabit.
sed contusa simul, liquidísque madentia lymphis
Mistáque puleio: gratum quod spiret odorem.
Quódque rosam redolet, uel quod sapit irin oliuum
Ori, cum lana, potes instillare recluso.

Omnia malorum genera exhausto toxico conueniunt, nec earum modo fructus, sed uirgulta etiam cortice suo nudata. quæ ego puto decoquenda in aqua simul cum puleio, & postea bibendum ipsorum decoctum. Mala autem ipsa etiam citra cocturam esitasse prodest. Cuncta equidem hãc ob causam utilia esse arbitror, quòd frigida sint & humida, quibus duabus qualitatibus toxici intemperies refrenatur. Sed potißimum struthia cotoneáque, quæ Cydonia à Cydone Cretæ oppido unde primùm aduecta sunt Græcis nuncupantur, iuuant, quia præterea adstringant, & uentriculum roborantia, uaporũ partem qui feruntur in cerebrum, reprimant. QVODQVE *rosam.) Oleum rosaceum & Irinum adhibentur ad ciendas uomitiones. Sed*

rosaceum

rosaceum priuatim feruorem atque incendia toxici restinguit. Ea uerò per lanam instillare intra fauces oportet, quòd insania furorque ægrum diuexet.

-Μόγις δέ κε μυρί' ἐπιτλὰς
Ἤμασιν ἐν πολέεσσιν ἀκροσφαλὲς ἴχνος ἐνείλαι
Ἀσφαλέως πτοιητὸν ἔχων ἐπὶ προπλανὲς ὄμμα.
Τῷ μὲν γερραῖοι νομάδες χαλκήρεας αἰχμὰς,
Οἵ τε παρ' Εὐφρήταο ῥόον πολέοντες, ἀρούρας
Χραίνουσιν. τὰ δὲ πολλὸν ἀναλθέα θαύματα τεύχει,
Σάρκα μελαινομένην. πικρὸς δ' ὑποσήπεται ὕδρης
Ἰός. σηπόμενον δὲ μύδῳ ἐκρήγνυται ἔρφος.

Plurima sed tandem perpessus tempore longo
Vix unquàm poterit gressus firmare labantes,
sed trahet attonitus oculis fallentibus æuum.
Isto Gerræi Nomades, populúsque rapacem
Qui colit Euphraten armant sua tela ueneno.
Quæ postquàm hæserunt, & non sanabile uulnus
inflixere, caro liuet, uirúsque putrescit
Vipereum, atque cutis se tabo fœta resoluit.

VIX unquam.) Tantum est toxici scelus, ut non nisi difficillima curatione, rarissiméque incolumes euadant qui id hauserint. Quod si qui extra periculum redditi sunt, non nisi post longum tempus è stratis surgunt, & cum surrexerint, attoniti reliquo tempore uitam agunt. Non est enim dubium quin cerebrum illo maximè lædatur, atque ut tam ne

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

hemẽtis phrenitidis quæ ſuperuenit, impetus ſedetur, omnibus modis principem illam partem refrigerandam ſtupefaciendámque eſſe neceſſariò, ut mortem liceat tam præſentaneam declinare. Quò fit ut æger promptiſsimè attonitus euadat. eique perpetua ferè ſcotomia oculorum aciem obtũdat.

CARO *liuet.)* Obiter hic ſymptomata recenſet eorum qui cuſpide toxico infecta uulnerati ſunt. Caro quidem liuida eſt quia putreſcit unà cum ipſo ueneno. multiſque poſtea in locis uicina cutis diſrumpitur, putrido humore tabóque plena. Quòd autem toxicum uirus uipereum dicatur, non inde rectè colligas ex uipera compoſitum fuiſſe, nanq; Dioſcorides, ut antè diximus, toxicum plantæ ſpeciem facit, ſed uipereum dicitur quaſi deterrimum & maximè exitiale. Verſus Nicandri ſic habet, πικρὸς δ' ὑποσήπεται ὕδρης Ἰός.

Ἢν δὲ τὸ Μηδείης κολχηΐδος ἐχθόμενον πῦρ
Κεῖνο ποτὸν δέξηται ἐφήμερον, ᾧ παρὰ χείλη
Δυομένου δυσάλυκτος ἰάπτεται ἔνδοθι κνηθμός·
Οἷά τ' ὀπῷ νιφόεντι κράδης, ἢ βρυχῶϊ κνίδῃ
Χρῶται μαινόμενος, ἢ καὶ σπειρώδει κόρσῃ
Σκίλλης, ἥ τ' ἔκπαγλα νέην φοινίξατο σάρκα.

Si quiſquam infeſtos Medeæ Colchidis ignes
Incautus guſtarit Ephemeron: ille repente
Vritur internis ſæua prurigine labris.
Vt cui uel fici ſucco candente, uel acri
Vrtica, aut ſcyllæ perfrictum uertice corpus,
Horrendum in tenera quæ tollit carne ruborem.

Ephemerum duplex eſt Galeno. unum quod folia cau-
lémque

lémque lilio ſimilem habet, & radicem oblongam, alióque nomine iris agreſtis dicitur: alterũ uerò deleterium & lethale, quod aliter Colchicum, quoniam in Colchide regione Ponto uicina enaſcitur, & à Romanis bulbus agreſtis appellatur. Radicem hoc habet rotundam. Vulgò Hermodactylon eſſe creditur. Theophraſtus ſcripſit ephemeron uenatũ, de quo hic agitur, hellebori folio eſſe, eámq; ob cauſam ita dictum, quòd eodem die iugulet. Cum autem multis rebus commune ſit ephemeri nomen, ut ambiguitatem tolleret Nicander, addidit infeſtos Medeæ Colchidis ignes, ꝙ fortè eo Medea in ueneficijs uteretur, aut ipſum prima inuenerit. Græcus interpres male putat ephemerum ueneni genus eſſe non ſimplex ſed compoſitum. VRITVR.) Erodendi uim ineſſe ephemero patet ex ſymptomatis, & propterea toto genere deleterium eſſe.

Τοῦ καὶ ἐπιχουλίοιο περὶ στόμαχον βάρος ἴζει
Γρῶτ' ἀνδρὶ πιόμενον, μετέπειτα δὲ λοιγέϊ συρμῷ,
ῥιζόθεν ἑλκωθέντα, κακὸν δ' ἀχρήρυγε δειρῆς.
Ὡσεί τε κρεάων δολερὸν πλῦμα χεύατο δαιτρὸς,
Σὺν δέ τε καὶ νηδὺς μεμιασμένα λύματα βάλλει.

Hoc ubi ſuſceptum eſt, ſtomacho graue põdus in ipſo
Inſidet. is ructat primum, pòſt ulcera diro
Contrahit ex uomitu, fœdúſque è gutture fertur:
Carnibus ablutis qualem coquus abijcit. humor
Aluúſque impuras effundit ſordida feces.

Suffocationes & ponderoſæ uentriculi grauitates fiunt aſſumpto Colchico, quales à fungis ſentiuntur. Itaque pri-

mùm grauatur & æstuat stomachus. Deinde inualescente malo eroditur à ueneni acrimonia, & cruorem strigmẽtis mistum per inferna effundit. Vnà autem frequentes etiã uomitus excitantur, per quos liquida quædam uacuantur, aquæ in qua recens mactatæ carnes ablutæ fuerint, similia. Ex quo symptomate necessariò colligitur iecur inflãmatum esse, sicut à Galeno libro quinto de locis affectis demonstratum est.

Ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν χαίτην δρυὸς οὐλάδα κόψας,
Πολλάκι καὶ φηγοῖο πόροις ἀκύλοισιν ὁμήρη,
Ἠέ σύ γε βδήλαιο νέον γλάγος ἔνδοθι πέλλης.
Αὐτὰρ ὁ τοῦ κορέοιτο καὶ ἐν στομάτεσσιν ἐρύξαι.
Ἢ μὴν πουλυγόνοιο τότε βλαστήματ' ἀρήξοι.
Ἄλλοτε δὲ ῥίζεια καταψηχθέντα γάλακτι,
Σὺν δὲ καὶ ἀμπελόεις ἕλικας ἐνθρύπτεο νύμφαις.
Ἴσως καὶ βατόεντα περιπτόρθεια κολούσαις.

Sæpe salutiferam quercus fagíque uirentis
Cæde comam, glandémque simul quæ pendet in illis.
Et lac in mulctram subducito, coctáque mande
Dum stomachum saties, & pleno contine in ore.
Herbæ etiam ramos, cui ductum à sanguine nomẽ,
Vel modò radicem lacti incoxisse iuuabit.
Viteus & palmes tenera mollescat in unda,
Atque rubi horrentis pariter uirgulta terantur.

Præcipua mala quæ Colchico inferũtur, sunt, intestinorũ leuitas

leuitas & tormina. Quare non abs re quercus & glandes sic affectis deuorãtur. Sunt enim partes omnes quercus adstringentis facultatis participes. Adstringit etiam fagus, & omnes imbecillas partes corroborat. Itaque sunt hæc nõ colchici quidem sed eius symptomatum remedia. LAC) *Ad mitigandos dolores, & ardores restringendos adhibetur, nec dubium est quin non solum bibi, sed etiam per clysterem iniÿci poßit, quomodo in omnibus dysentericis medici iniÿciunt, sed præsertim bubulum, quod tam præsenti ope dicitur his qui colchicum biberint, mederi, ut ubi id sit, nullum aliud efficacius remedium quærere oporteat.* A SANGVINE.) *Herba hæc est quæ à Romanis sanguinalis dicitur, à Græcis autem polygonos. Adstringit fluentem aluum, stomachi ardores refrigerat, & internis partibus colchico debilitatis robur addit.* VITEVS.) *Extrema uitis germina modicè possunt sordes intestinis adhærentes detergere, simulque haud obscuram habent adstrictionem. Quod autem & tota rubus adstringat, manifestißimum est.*

Καί τε σὺ γυμνώσειας ἐϋτρεφέος νέα τέρφη
Καστυνοῦ καρύοιο ταχυφλοίοιο κάλυμμα,
Νείαιραν τόθι σάρκα περὶ σκύλος αὖον ὀπάζει
Δυσλεπέος καρύοιο, τὸ καστανὶς ἔτρεφεν αἶα.
Ῥεῖα δὲ νάρθηκος νεάτην ἐξαίνυσο νηδὺν,
Ὅς τε Προμηθείοιο φιλοζώοιο πέτηλα.

Hirsutámque nucem quæ læto prouenit agris
Vbere Castaneis exempto cortice nuda:
Et cape qui carnem siccus liber implicat imam.

Exime & interno ferulæ de uentre medullam,
Quæ quondam furtiuo incanduit igne Promethei.

NVCEM.) *Castaneam nucē appellat Nicāder, quam tamen inter glandes Dioscorides recēset. Sic dicta est à Castano Magnesiæ oppido, uel ut alij uolunt, Apuliæ, non procul à Tarento. Adstringentis est facultatis, præsertim uerò quæ inter corium & carnem earum subiecta membrana est. Nec uerò illa tātùm, sed etiam eius caro priuatim his qui ephemerum hauserint utilissima esse proditur.* FERVLAE.) *Medulla ferulæ adstringentem habet facultatem. ideo contra tormina utiliter bibitur, cœliacis item & sanguinem expuentibus. Sed uisus est mihi hoc potissimum in loco mutilus Nicander, & hemistichia duo amisisse: sicq; ex duobus uersibus unum male factum fuisse. Namque hemistichium hoc* ὅσε προμηθείοιο, *alium finem habere debet q̃ nunc habeat in nostris exēplaribus: similiter & extremum hoc* φιλοζώοιο πέτηλα, *finis esse debet alterius uersus. Cæterū ego reddere tentaui quod deesse Nicandro uidebatur, idque facilè supplere fuit ex Græco interprete qui Promethei* κλοπὴν *hoc est furtum ita interpretatur, quasi hoc nomē uersibus suis Nicāder inseruisset.*

Εὐφήμου τ' ἀπὸ καρπὸν ἅλις καταβάλλεο μύρτου.
Ἢ καί που σιδόεντος ἀποβρέξαιο κάλυμμα
Καρπείου, μίσδην δὲ βαλὼν ἐμπίσεο μύρτοις,
ὄφρ' ἂν ἐῢ θισύφοντι ποσὶ, νοῦσον δὲ κεδάσσαις.

Et folia expedient nunquam morientia olentis
serpilli, & quas fert baccas asperrima myrtus.
Punica cum myrto quod gestant mala putamen

Excoque

Excoque, & infectum, decocto proluc uentrem,
Vt tandem austero uincas medicamine morbum.

SERPILLI.) *Serpillum cum lacte decoctum exhibendum esse puto, priusquam mala ex Colchico inualescãt. Hic enim suffocationibus medetur, craßitiem ueneni & flatuum ab eo prodeuntium incidens discutiénsque. Est enim serpilli facultas acris & excalfactoria, eámque ob causam ubi oborta iam dysenteria est, serpillo uidetur esse abstinẽdum.* MYRTVS.) *Hæc gustu asperrima est, æquè & mali punici putamẽ, quod malicorium dicitur. Proinde liẽteriam & tormina ex potu ephemeri contracta sanant.*

Ἰξιόεν δέ σε μή τι δόλῳ παρὰ χείλεσι πῶμα
οὐλοφόνον λήσειεν, ὅτ' ὠκιμοειδὲς ὄδωδε.
Τοῦ μὲν, ἀπὸ γλώσσης νέατος σφηκώεται ὁλκός,
Νέρθεν ὑποφλεγέθων. τὸ δέ οἱ ἐμπάζεται ἦτορ
Λυσσηθεὶς, γλῶσσαν δὲ καταπρίει κυνόδοντι.
Δὴ γὰρ ὅγ' ἔμπληκτος φρένα δάμνεται, ἀμφὶ δὲ δοιοὺς
Εἰκῆ ἀθιφράσσουσα πόρους τυφλώσατο νηδὺς,
Ὑγρῶν τε, βρωτῶν τε, καταπνίγουσα δὲ πνεῦμα
Ἐντὸς ὑποβρομέει, ὀλίγῳ δ' ἐνελίσσεται ὁλκῷ.
Πολλάκι δ' ἐν βροντῇσιν ἀνομβρήεντος ὀλύμπου
Εἰδόμενος, τότε δ' αὖτε κακοῖς ῥόχθοισι θαλάσσης,
Οἷος πετραίῃσιν ὑποβρέμεται σπιλάδεσσι.

Ne uero admotum labris fallare bibendo
Viscosum ulophonon, quod præfert ocima gustu.
Mox tumor & summam grauis inflãmatio linguã

Accendit, cordis uires animúsque recedunt.
Tum linguam rabido laceratam dente remordet,
Et stupet attonitus qui uiscum exhausit, & ambo
In cæco obstructi conniuent uentre meatus
Potus atque cibi. Flatus ubi carcere clausi
Dant strepitum, & circùm spatijs uoluũtur iniquis.
Horrisono ueluti cælum tonat omne fragore,
Aut celeres duris illisæ rupibus undæ
Clamorem attollunt inter caua saxa, fremúntque.

Ixias siue Vlophonum Chamæleonis species est uiscum ferentis. Neque enim simpliciter Chamæleo existimari debet, etiamsi huius quoque radix uenenosa est, & canes, sues mures que occidat. Nam & Paulus Aegineta seorsum de ixia déque chamæleone scripsit, multúmque differentia utriusq; symptomata enumerauit. Ipséque Dioscorides in procœmio lib. 6. uenena in suas quæque classes digerens, inter radices chamæleonem & ixiam separatim recenset. Ex quo apparet non uiscum quidem ipsum Chamæleonis, sed eius radicem deleteriam esse, maximéque si uerum est quod proditur Cretenses mulieres Chamæleonis uiscum mandere solitas esse lucubrationum gratia, ne somnum ineant in opere. Cæterum à uisco Ixias nomen factum est, quasi uiscariam plãtam dicas. Nanque uisco redundat, tam tenaci & perniciosо, ut non nisi interaneorum conglutinatu interitum adferre uideatur. Vnde & οὐλόφονον nuncupatum puto, quasi οὖλον φόνον φέρων hoc est perniciosam mortẽ inferens. MOX tumor.) Notæ quibus ixiam deprehendas sunt, ocymi sapor, lingua tumens & inflammata, defectus animi, mentis abalienatio, meatuum omnium obstructio, uiscerum intestinorúmque

stinorumque tumultus & strepitus, & suppressa corporis excrementa.

Τῷ καὶ στρευγομένῳ περ ἀνήλυθεν ἐκ καμάτοιο,
Πνεῦμα μόλις, πόσιες δὲ παραυτίκα λύμματ' ἔχευαν
Φαρμακόεις ὤοισιν ἀλίγκια, τοῖά τε βοσκὰς
Ὀρταλὶς αἰχμητοῖσιν ὑποδμηθεῖσα νεοσσοῖς.
Ἄλλοτε μὲν πληγῇσι νέον θρομβήια γαστρὸς
Μαρναμένη δύσπεπτον ὑπεκτόκον ἔκχεε γαίῃ.

Sic miserè afflictus uix tandem ducere presso
Ore potest animam, ac si quis medicata propinet
Pocula, mox sordes similis profunditur ouis,
Qualia concepit coitu gallina frequenti,
Et pugnans crebris contuso corpore plagis
Abijcit, informe & crudum sine tegmine semen.

VIX tãdem.) *Afflatuũ copia comprimitur diaphragma, unde difficillima omnino respiratio est.* MEDICATA.) *Exhibito purgante medicamento, pituita crassa & inuiscata deijcitur similis ouorum albumini quod sæpißimè gallinæ nondum maturum perfectúmque, & sine testa abortiunt.*

Τῷ μέν τ' εὐβρεχέως ἀψινθίου ἄλγος ἀρήξει,
Ἔνστυφον πόμα κεῖνο νεοτείπτῳ ἀπὸ γλεύκει.
Καὶ δ' ἀπὸ ῥητίνην τερμινθίδα πολλάκι πεύκης.
Πολλάκι καὶ πίτυος γλαφυρῆς ἀπὸ δάκρυα τμῆξαι
Μαρσύου, ἧχί τε Φοῖβος ἀπὸ φλόα δύσατο γυίων.

Ἠ δὲ, μόρον πολύπυστον ἀπ' αἰάζουσα κατ' ἄγκη,
Οἴη, συνεχέως ἀδινὴν ἀναβάλλεται ἠχήν.

Sed tantos pellent absynthia cana dolores,
Et morbo expedient, musto diluta recenti.
Et piceæ resina uel Oriciæ terebinthi
Danda, aut quæ tristi de pinu lachryma uenit,
Marsya ubi à Phœbo nudatus pelle pependit.
Interitum cuius deplorans illa, gemitque,
Perpetuo & mœstis implet iuga sola querelis.

Post uomitus & alui deiectiones peractas, remedio est absynthij dilutum cum musto aut uino copioso aut aceto mulso exhaustum. Valet enim ad reserandas obstructiones & discutiendos nimium crassos flatus. RESINA.) *Resinæ omnes desiccant & calefaciunt, uiribus tamen imparibus, atque ideo digerunt & detergent, simulque partium sortitæ sunt tenuitatem. Quare his prosunt qui ulophonum deglutierint, sed præcipuè terebinthina, ut quæ minimum habeat acrimoniæ, & post hanc picea, deinde pinea.*

Ἄσαι δὴ πολίοιο μυοκτόνου ἄρσενος ἄνθην,
Ἠέτι καὶ ῥυτῆς πεδανὰς ἀπαμέργεο βλάστας,
Νάρδον λιμναίου τε χαδῶν ἄπο κάστορος ὄρχιν.
Ἠ ὁδελὸν κνηστῆρι καταψήχοιο χαράκτρῳ
Σιλφίου, ἄλλοτ' ὀλίζον ἀπαρτμήξειας ὀπόιο.
Πολλάκι δ' ἀναλέης φαγεδαίνου, ἠὲ γάλακτος
Πηγνυμένου κορέοιτο ῥεκμέλκτη ἐνὶ πέλλῃ.

Con-

Conuenit & polij redolentem mandere florem,
Paruáque feruentis decerpere germina rutæ,
Et nardum, & testem fluuiali è castore cæsum.
Laseris aut radix obolum quæ pendeat unum
Secta iuuat, modicúsque liquor qui fluxit ab illo.
Siccum etiam Origanon hirci de nomine dictum,
Haustáque profuerit concreti copia lactis.

Quamuis ulophonum calidum sit & siccum, quia tamẽ uiscosum est, eáque de causa noxium, incidentia & detergentia postulat medicamenta. Itaque polium rectè administratur, quod & uisceribus omnibus obstructiones eximat, & suppreßis ab ulophono excrementis uacuationem liberam restituat. RVTAE.) *Ruta crassos lentósque humores ualenter incidit, unde urinas mouet. est & tenuium partium: quare flatus maximè compescit. Habet etiam nardus uires easdẽ, licet imbecilliores. Idem potest & castoriũ celeberrimum facultatibus istis medicamentum, & à Galeno in libris simplicium maximè prædicatum. Laser æquè & liquor eius qui* κατ᾽ ἐξοχὴν *succus appellatur.* LACTIS.) *Lac omnibus ferè uenenis competit, tum quod temperatißimum sit, tum quòd eorum acrimoniam reprimat, quódque præter cætera analepticum sit.*

Ἢν δέ τις ἀφροσύνῃ ταύρου μέλαν αἷμα πάσηται,
Στραγγεδόνι περιδέδουπε δαμαζόμενος καμάτοισιν,
Ἦμος πιλνάμενον στέρνοις κρυσταίνεται εἶαρ
Ῥεῖα, θρομβοῦται δὲ μέσῳ ἐνὶ τεύχεϊ γαστρός,
Φράσσονται δὲ πόροι, τὸ δὲ θλίβεται ἔνδοθι πνεῦμα

Αὐχένος ἐμπλασθέντος. ὁ δὲ σπαδόνεσσιν ἀλύων,
Δηθάκις ἐν γαίῃ σπαίρει μεμορυγμένος ἀφρῷ.

At si quis tauri nigrantem fortè cruorem
sorbuit, afflictus sæuo iacet ille dolore.
Nanque cruor subiens penetralia corporis alta
Concrescit, mediáque coit glaciatus in aluo.
Aëris arcta uia est, presso quē gutture clausum
Intus pulmo tenet. conuulsus at ille, frequenter
Concutitur saliens, & spumis oblitus ora.

Credo frequentius quondam epoti taurini sanguinis periculum fuisse inter sacrificia, multis, cum tauros immolarent, & parum propitia exta intuerentur, in summam rerum desperationē adductis. Hoc modo fertur Themistocles olim periisse in Ioniæ Magnesia, cum poculo exceptum tauri sanguinem repente hausisset. Magnam habet is craßitiē, ideóque celerrimè coit & durescit in uentriculo, magisque quàm alius quilibet sanguis. Omnis enim protinus ut extra uasa sua effusus est, cōcrescit, & in grumos glomeratur. Inde adstrictio gutturis & intercepto anhelitu suffocatio.
CONVVLSVS.) Non est dubium quin sanguis ille in uentriculo grumosus & haud facilis solutu neque per uomitum reddi poßit, neque in aluum descendere, eámque ob rem corrūpatur, & malignos uapores in cerebrum mittat, & grauiter os uētriculi offendat, ut ex eo symptomata epilecticorum similia, conuulsiones, cōcußiones uniuersi corporis & spuma circa os proueniant.

Τῷ μέντ' ἢ ὀπόεντας ἀποχραδίσειας ἐρινούς,

ὄξει

Ὄξει δ' ἐμπίσαιο, τὸ δ' ἀθρόον ὕδασι μίξαις
Συγκεράων νύμφαις τὶ καὶ ἔνστυφον ποτὸν ὄξους.
Ἠὲ καὶ ἐκφλοιοῖο κατιχθέος ἔρματα γαστρὸς,
Καί τε σὺ πυετίην ὀθόνης πολυωπέι κόλπῳ
Φύρσιμον ἠθήσαιο ποτὲ πτωκὸς, ἄλλοτε νεβροῦ,
Ἠ' ἐρίφου. τότε δ' ἂν σὺ καὶ εὐσκάρθμοιο λαγωοῦ
Αἰνύμενος, μογέοντι φέροις εὐαλθέ' ἀρωγήν.

sed tu lacte graues ficorum collige grossos
Inque mero mergas acido, mox omnia lymphis
Confundes, mordax ut acetum temperet unda.
Et uacua tumidum tendentia pondera uentrem.
Quinetiam capreæ, imbellisue coagula damæ,
Aut hœdi, aut agili leporis de corpore rapta
Liquida per tenuis angusta foramina ueli
Colanda: & facilem dabit hæc tibi cura salutem.

Vnum est in taurino sanguine totius curationis præcipuũ caput, ut coëuntem durescentémque sanguinem soluamus, pérque aluum præcipitemus. Vomitum enim in hoc Dioscorides improbat, uitandúmque monet, quod eo conatu sanguinis grumi magis se densant. Sunt autem ficorum cradæ siue grossi ad eam rem accommodatissimi, qui adeo calidi sunt & tenuium partium, ut si cum carnibus bubulis uel durissimis incoquantur, eas friabiles & teneras efficiant. Eas Nicander non cum aceto syncero, sed cum posca sumendas consulit. quæ etiam uim habet incidendi & attenuandi. COAGVLA.) Coagulum omne digerentis est facultatis, nec leporinum tantùm, sed etiam omnium aliorum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

animalium. Lac tamen in uentre coagulatum dißoluit efficacius quàm cætera, & concretum simili modo sanguinem. Est autem cum aceto eliquandum percolandúmque.

Ἠὲ νίτρου στήλην ὀδελοῦ πόρε τριπλόον ἄχθος
Εὐτριβέος. κίρνα δὲ ποτῷ ἐνὶ δεύκει Βάκχου,
Ἐν καὶ σιλφιόεσσαν ὁποῖό τε μοιρίδα λίτρην,
Καὶ σπέραδος κραμβῆεν ἅλις μεμορυγμένον ὄξει.
Ἄσσα δὴ ῥάδικα κακοφλοίοιο κονύζης,
Ἢ πέπερι, βλάστας τε καταρμόξαιο βάτοιο,
Καί κεν πηγνυμένοιο χύσιν διὰ ῥεῖα κεδάσσαις.
Ἠὲ διαθρύψειας ἐν ἄγγεσιν ἐστηκῦαν.

Aut nitri dones obolorum pondera ternûm
Læuis & intriti, quæ miti dilue Baccho.
Laseris & iustam, succique fluentis ab illo
Libram adde, & crambes madefactum semẽ aceto.
Túque olidæ exatura stomachum radice conyzæ,
Cui piper, & duri sint germina mista rubeti.
sic facilè incides glomeratum, in frusta, cruorem,
Atque altè medio franges in uiscere fixum.

NITRI.) Nitrum tenuium partium est, intróque sumptum secat & extenuat crassos lentósque succos potentius multò quàm sal. Easdem ferè uires habent silphium, succus Cyrenaicus, braßicæ semen in aceto infusum, & conyzæ utrunque genus. RVBETI.) Rubi folia, germina, flos, fructus, radix, denique totus ipse rubus non leuiter adstringit, unde & uentris profluuia strenuè sistit. Ex quo mirum

uideri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

uideri potest, ipsum in hoc affectu contrariā poscente curationem exhiberi. Verum ille dissimilium partium est, habétque, sed præsertim radix eius præter adstrictionem, nō paucam tenuem substantiam, per quam & lapides renum cōminuit. Dioscorides non germina, sed succum eius ex aceto propinat.

Μὴ μὲν ἐπαλγύνουσα πόσις βουπρήστιδος ἐχθρῆς
Λήσειεν, σὺ δὲ φῶτα δαμαζόμενον πεπύθοιο.
Ἡ δ᾽ ἤτοι λίτρῳ μὲν ἐπιχρώζουσα χαλινὰ
Εἴδεται ἐμβρυχθεῖσα βαρύπνοος. ἀμφὶ δὲ γαστρὸς
Ἄλγεα δινεύοντα περὶ στομάτεσσιν ὄρωρεν.
οὖρα δὲ τυφλοῦται, νεάτη δ᾽ ἀπὸ κύστις ὀρεχθεῖ.
Πᾶσα δέ οἱ νηδὺς διαπίμπραται. ὡς δ᾽ ὁπόθ᾽ ὕδρωψ
Τυμπανόεις ἀνὰ μέσσον ἀφυσγετὸν ὀμφαλὸν ἵζει,
Ἀμφὶ δέ οἱ γυίοις τετανὸν περιφαίνεται ἔρφος.
Ἥ καί που δαμάλεις, εἰ γάστορας ἄλλοτε μόσχους
Πίμπραται, ὁππότε θῆρα νομαζόμενοι δατέονται,
Τοὔνεκα τήν, βούπρηστιν ἐπικλείουσι νομῆες.

Sed neque te lateat si quis Buprestida tetram
Hauserit: epotam signa haud obscura sequentur.
Illa quidem nitro simili maxora colore
Inficit, ingratámque exhalat mansa mephitim.
Et stomachū, tumidúmq; exercēt tormina uentrē.
Vrina adstricta est. magno uesica dolore
Ingemit, & sæuis ardoribus æstuat aluus.
Tum quasi tympanicus, sordentem corporis hydrops

Obſidet umbonem, & diſtenta cuticula totis
Contrahitur membris. fortes nunc illa iuuencos
Nunc uitulos inflat, ſi quando paſcua læta
Carpentes auido lacerarint ore latentem:
Vnde illam Graio Bupreſtida nomine dicunt.

Bupreſtis animal quoddam eſt cantharidi & ſpecie & uiribus adſimile, ut ait Galenus, uel ut Plinius ſcarabæo lõgipedi. Sed & Nicander & Dioſcorides Bupreſtidem manifeſtè inter animalia recenſent. Plinius tamen alterius Bupreſtidis, oleris cuiuſdam agreſtis, mentionem facit, quã & boum uenenum dicit, eáque deguſtata boues proſilire, & à ueteribus contra eam remedia, tanquam contrà uenenum prodita fuiſſe. Idẽ ſcripſit & Etymologici author, niſi quod in hoc nomine βοῦν non animalis ſpeciem, ſed magnitudinem ſignificare arbitratur. NITRO) *Dioſcorides guſtu tãtùm nitri Bupreſtidem prodi dixit. Nicander uerò & guſtu & odore graueolentiam nitri ſentiri cecinit.* VRINA.) *Vt eſt Bupreſtis uiribus cantharidi ſimilis, ita ſimiles notas habet, de quibus antè diximus.* TYMPANICVS.) *Flatibus ſcatet corpus uniuerſum, adeo ut & umbilicus, qui ſordidus eſt, & ueluti ſentina corporis intumeſcat ſupra modum, ſicut ſolet per hydropas tympanicos fieri, ipſáque cutis extima uelut contractior facta diſtendatur.* INFLAT.) *Verbũ πρήσειν ſiue πρίασειν à quo βούπρησις dicitur, & inflammare & inflare ſignificat. Plinius in priore ſignificato accepit, ſcribens bupreſtidem hauſtam ita inflammare ut rumpat. niſi mendoſus codex eſt, & legendum ſit, ita inflat ut rumpat. Quam ego lectionem ſequi malim. Siquidem inflationi potius quàm inflammationi ſuccedit ruptio:*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

& Dioſcorides magnos tumores à bupreſtide non autem inflammationes ſcripſit excitari, qui in omnibus fidus Nicandri interpres eſſe ſolet. Ipſaq; experientia rem ita ſe habere atteſtatur.

Τῷ καὶ εὐκραδίης τριπετεῖ ἐν νέκταρι μίξαις,
Σύκων αὐανθεῖσαν ἅλις πίσιν ὀμφαλόεσσαν.
Ἤ ἔτι καὶ σφύρῃ μιγάδην τεθλασμένα κόψας,
Ἐν πυρὶ τηξάμενος πυρετῶν ἀλκτήρια νούσων.
Καί κε μελιζώροιο νέον κορέσαιο ποτοῖο
Ἀνέρα λαιμώσσοντα, τοτὲ γλάγος εἰν ἑνὶ χεύας,
Πολλάκι φοίνικος ψαφαρὸν καταμίσγεο καρπόν.
Ἄλλοτε δ' ἀναλέης δίῳ ἀχράδος, ἢ ἀπὸ βάκχης,
Ἢ ἀπὸ μυρσίνης, ὁτὲ μυρτίδας οἰνάδι βάλλων.

Sed tamen auxilium feret is, qui nectare ſiccas
Miſcuerit trimo ficus dederitque bibendas.
Aut ſimul in pila tunſas qui macerat igne,
Egregium aduerſus febres medicamen, & inde
Propinat pleno mellitum gutture potum.
Quique ubi lac pendenti expreſſerit ubere uaccæ
Sæpe leuem haud dubitat palmæ cõiungere fructũ:
Achradis aut duræ, uel quæ pyra Bacchica multi
Myrteáque appellant Lenæo immergere dono.

Hauſtæ Bupreſtidi conueniunt quæcunque contra Cantharidas opitulantur. priuatim autem ficus aridæ, quæ propriè caricæ appellantur, in uino intritæ aut etiam decoctæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ſunt enim moderatè calidæ, & anodynæ: habéntq; aliquã partium tenuitatem, per quam ad flatus diſcutiendos ualent. Quas etiam ob facultates febribus conferre poſſunt, humorem concoquentes, incidentes & detergentes. Id quod ſiccæ magis quàm uirides efficiunt. Sed & hac ratione fortè conuenient, quòd aluũ adſtrictam ſubducunt. LAC.) Interea dũ flatibus diſtenduntur hypochõdria, lac dare malum eſt. Itaque in hoc affectu non niſi inclinato decedentéq; iam periculo propinari debet. Eſt autem, ſicuti antè diximus, maximè ἀναληπτικὸν, neque aliud uſquam eſt cui maior cum ſubſtantia corporis noſtri ſimilitudo inſit, & ſuccum meliorem generet, ſed præcipuè fœmininũ, quod meritò Nicander eam ob rem prætulit uaccino. PALMAE.) Diſtinxit apertè Dioſcorides tempus exhibendi fructus palmarum, ſcilicet quando iam bupreſtidis ſymptomata deſierunt, & tumor ferè totus reſedit. Tunc enim non leui adſtrictione roborat interna uiſcera, exſiccat humoris uitioſi reliquias, ſuóque calore non pauco noſtrum auget. ACHRADIS.) Achras pirus eſt ſylueſtris. Bacchea & myrtea, pirorum ſunt ſpecies. Sunt autem pira omnia frigida & adſtringentia, ac frigiditate quidem calidam bupreſtidis intemperiem emendant, adſtrictione uerò ſtomacho grata ſunt, ipſumq́ue roborant.

Ἢ ὅγε καὶ θηλῆς ἅτε δὴ βρέφος ἐμπελάοιτο
Ἀρτιγόνες, μαστοῦ δὲ ποτὸν μοχθηδὸν ἀμέλγοι.
Οἷά τ' ἐξ ὑμένων νεαλὴς ὑπὸ οὔθατι μόσχος
Βρασθεὶς ἀνακρούουσα χύσιν μελιοεικέα θηλῆς.
Ἄλλοτε πιαλέης πόσιος χλιαροῖο κορέσσοις,
Ἐς δ' ἔμετον βιάοιο, καὶ οὐ χατέοντά περ ἔμπης

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Χειρὶ βιαζόμενος, ἢ καὶ πτερῷ, ἢ ἀπὸ βύβλου
Στρεπτὸν ἐπιγνάμψαιο κακῶν ἐρυτῆρα φάρυγγος.

Maternam ille etiam, pueri de more, papillam,
Vberáque, ut uitulus sugat distenta iuuencæ.
Qui petulans primùm ut cœpit prodire secundis,
Elicit è mammis quadrantem uiribus undam.
Pinguis & interdum tepefacti potus oliui
Prouocet ad uomitum, atque immissis ora lacessens
Coge recusantem digitis pennáque, recuruóque
Et modicè intorto, fauces purgante papyro.

AD *uomitũ.) Non oportet remediorũ ordinem in poëta requirere. Ecce enim quod primò fieri debuit, postremũ adscripsit, omnibus modis ægro uomitum prouocandum esse.* PAPYRO.) *Vult charta intorta inflexáq; gulam irritari. Quod autẽ papyrũ fauces purgare dicit, nõ ita accipiẽdum est quasi propria uis illi ad eam rem insit, sed quod gula ab eo lacessita per fauces noxius humor effundatur, non aliter quàm à digitis & penna aut alio quouis altè in os demisso. Nicander Græcè uocat* κακῶν ἐρυτῆρα φάρυγγος.

Ἢν δ' ἐνιθρομβωθῇ νεαλὲς γάλα τεύχει γαστρὸς,
Δή ποτε σὺν δέ τε πνιγμὸς ἀθειζομένοιο δαμάζει.
Τῷ δή τοι τρισσὰς πόσιας πόρε, μέσσα μὲν ὄξευς,
Δοιὰς δὲ γλυκέος, στεγανὴν δ' ἀποσύρεο νηδύν.
Ἢ ἔτι καὶ λιβύηθε ποτῷ ἐγκνήθεο ῥίζας
Σιλφίου, ἄλλοτ' ὀποῖο, νέμοις δ' ἐν βάμματι τήξας.

Sin lac in grumos grauida glomeratur in aluo
Præcluditque animam, & pectus suffocat anhelũ.
At potum præbe cuius pars acris aceti
Vna sit, & passi geminæ. uentrémque repurga
Clystere, & libycis deuectum laser ab oris
Intere, uel succum, dilutáque combibe poscâ.

Lac non est natura sua uenenosum, sed per errorem tantũ ueneni mala inuehit. Error autem in lactis usu maximus est, ipsum statim ut inditum coagulũ est, haurire. Nam quia priusquam concreuerit, editur, postea in uentriculo concrescit & intra priores etiam uenas, quæ per initia ipsum exceperint. Factáque obstructione suffocationis pericula eueniunt. Quòd sanè non eueniret, si admixto coagulo interpositáque mora ipsum in uasculo suo concrescere pateremur. Sic enim deuoratum in uentriculo manet dum concoquatur & ex crasso tenuatum in uenas transsumitur. Illud autem contra liquidum, sicut erat, in uenas recipitur unà cum coagulo suo cui adhuc uires integræ sunt, illícque glomeratur, neque prius inde discedit quàm concoctum tenuatúmque. Ex quo manifeste patet quæ sit lactis in caseum recens concreti à proposito nunc lacte differentia. POTVM præbe.) Sicut in taurino sanguine uomitus uitandus est, ita in proposito etiam lacte, quòd in conatu illo uomẽdi lac angustis stomachi meatibus ualentius impingatur. Est & salsis omnibus abstinendum, quia, liquata expressáque salsamentis tanui lactis humiditate, reliquum craßius euadit, & difficilius ideò soluitur. Danda sunt igitur statim ab initio quæ incidunt & extenuant. His autem præditus est facultatibus potus quem parat Nicãder ex una parte aceti &

ti & duabus paßi. Easdem habet & silphium & succus eius uires, cum oxycrato dilutus.

Πολλάκι δὲ θρύπτειραν ἐπεγκεράσαιο κονίλην,
Ἠὲ νέον βρυόεντα θύμου στάχυν. ἄλλοτ' ἀμωὺς
Βότρυς εὐκνήμοιο μέγα βρεχθέντος ἐν οἴνῃ.
Ἐν καί που ταμίσοιο ποτὸν διεχεύατο θρόμβους,
Καὶ χλοεραὶ μίνθης ἀποφυλλάδες ἠὲ μελίσσης,
Ἠὲ καὶ ἐνστύφοντι ποτῷ μεμορυγμέναι ὄξευς.

Sæpe etiam incidens lixiuia danda, thymique
Semine spica grauis, sarmentosæque racemus
Vitis opem tulerit, Bacchi madefactus in imbre:
Pota quoque interdum soluêre coagula grumos,
Et uiridis nepetæ stillantia grermina mulsâ,
Aut perfusa amni linguam mordentis aceti.

INCIDENS.) Lixiuia omnis tenuium partium est & incidit. Hanc Nicander θρύπτειραν cognominauit. ex quo patet non quamlibet, sed maximè incidentẽ deligendam esse. Dioscorides hoc Nicandri carmen, sicut reliqua ferè omnia prosa reddens ἀντὶ τῆς θρυπτείρας πιλοποιητικὴν κονίαν dixit, id est lixiuiam quam parãt hi qui τοὺς πίλους hoc est pileos coactis lanis concinnant, cui lana succida quæ in ea madet, partium tenuitatem indit. Ea Galenus usus est libro sexto methodi medendi ad neruum punctum, inq́ue penuria alterius medicamenti cum fortè ægro uicinum πιλοποιὸν uidisset (sic enim lego, non ut Linacer πηλοποιὸν quod uerbũ omnino nullum in lingua Græca est) aquam ab eo lixiuiam

poposcit. Nanque digerendi & incidendi uim habet maximam. Præsertim si illi additum sit acetum, quod quamuis nostri pileorum artifices non admisceant, quondam tamẽ addere solitos Plinius commemorat, lib. 8. naturalis historiæ cap. 48. ubi de lanarum generibus edisserit. Hæc autem potißimum libuit annotasse, ut Marcello Dioscoridis interpreti scrupulum quo mirum in modum torquetur lib. 6. cap. de lacte cui mixtum coagulum est, eximerem. THYMI.) Incidit & calefacit uehementer, omnésque ferè suppressas uacuationes restituit. RACEMVS.) Remedium hoc parum admodum efficax est, nec temerè à Dioscoride neglectum prætermissumque. COAGVLA.) Nemo miretur, coagula ad curationem adhiberi, cum tamen ab his omne malum prodierit. Siquidem tam ualenter digerunt & extenuant, ut non aliud sit præstantius in hoc affectu præsidiũ, maximè si cum aceto soluta bibãtur. Hoc etiam se expertum fuisse non solum in leporino sed etiam in aliorum omnium animalium coagulo Galenus memoriæ prodidit.

NEPETAE.) Nepeta quæ Græcis calamintha dicitur, essentia est multum tenui, & calida. quare maximè incidit. Bibenda autem est cum mulsa aut aceto.

Ἀλλ' ἄγε δὴ φράζοιο δορύκνιον, οὗ τε γάλακτι
Ὠπή τε βρῶσίς τε περὶ στομάτεσσιν ἔϊκται.
Τῷ δ' ἤδη λυγμοὶ μὲν ἀνηθέοντες ὁμαρτῆ
Αὐχὼν ἀνακρούουσιν. ὁ δ' ἀχθόμενος στόμα γαστρὸς,
Πολλάκι μὲν δαίτην ἀποβρύκεται αἱματόεσσαν,
Ἄλλοτε νηδύων θολερὴν μυξώδεα χεύει.
Τεινεσμῷ δ' ὡσεί τε δυσέντερος ἀχθόμενος φώς,

Δὴ

Δή ποτε τειρόμενος καμάτοις κάρφουσι δ' ἄλυσπε
γυῖα δαμείς. οὐ μὴν ποθέει ξηρὸν στόμα βρέξαι.

Nunc age contemplare dorycnion, aſpice primum
Quàm color & guſtus niueo ſunt proxima lacti.
Et mox ſingultus naſcentes colla frequenter
Comprimere, inſuetos, ſtomachúmq; indigna ferẽtẽ
Sæpe cibos uomitu, reſperſos ſanguine, ſurſum
Pellere, nunc infrà cœnoſum effundere mucum:
Vt quem tenaſmus, miſerandáque tormina uexãt.
Qui ſæuo cruciatu, exhauſtis uiribus æger
Stratus humi iacet, atque arentia negligit ora
Colluere.

Dorycnium idem eſſe cum ſolano furioſo Dioſcorides in procœmio libri ſexti prodidit. Similiter & Plinius, qui prætерea dorycnium uocari dixit, quòd olim eius ſucco lancearum quæ δόρατα dicuntur à Græcis, cuſpides tingerentur: aliter quàm Demophon qui hanc nominis aßignat rationem quòd ad inferẽdam mortem pares τῷ δόρατι uires habeat. De eo præterea Theophraſtus ſcripſit, eum qui drachmæ pondere id biberit, ſibi placere ac ſe pulcherrimum exiſtimare, mente nimirum iam tentari cœpta: qui uerò duplicato pondere, magis inſanire, ſpectris animo obuerſantibus: ſi uerò triplicato, iã perfectè & iugiter inſanire: quod ſi quid ponderi adijciatur, repente mori. Sed inſaniam quidem inter eius notas Nicander omiſit, ut manifeſtam. Eſt autem temperie frigidum naturáque ſomniferum. Qua quidẽ qualitate inſaniam excitare non poteſt, quam intemperies

aeterno contraria parere consueuit. Ex quo sequitur id ueneni genus uel dißimiles partes continere, uel occulta quadam proprietate hoc efficere. SINGVLTVS.) *Symptomata uentriculi sunt singultus & uomitus. Quorum utrũque accidit ore uentriculi conuulso à frigiditate & siccitate dorycnij. Quòd autem sanguis etiam multus per uomitum erumpat, causa est uehemens uomendi conatus uel putredo humorum in uentriculo, qui non aliter abradunt ipsius uẽtriculi tunicas, quàm in dysenterico affectu intestini, sanguinémque inde exprimunt.* NVNC *infra.) Tenesmo uexantur qui dorycnium hauserint, eúmque humorum putrescentium acrimonia parit. Quibus malis omnibus uires intantum prosternuntur, ut æger quanuis maximè sitiens, tamen bibere negligat.*

Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν γλάγεος πόσιν, ἄλλοτε μίγδην
Ῥεῖα γλυκαὺ νείμειας ἁλυκώτερον δεπάεσσι.
Καί τε καὶ ὄρνιθος φιαρῆς πυρὶ τεχνημένη σάρξ,
Θωρήκων ἤμαυσιν εὐτρεφέων βρωθεῖσα,
Ἤμαυσιν καὶ ζωλὸς ἅλις κύμβῃσι ῥοφηθείς.
Ὅσσα τε πετρήεσσιν ὑπὸ ῥόχθοισι θαλάσσης
Κνώδαλα φυκιόωντας ἀεὶ περιβόσκεται ἀγμούς,
Ὧν τὰ μὲν ὠμὰ πάσαιτο, τὰ δ᾽ ἑφθά, πολλάκι θάλ
Ἐν φλογιῇ, στρόμβων δὲ πολὺ πλέον, ἠδὲ κάλχης (ψας
Κηραφίδος, πίννης δὲ καὶ αἰθήεντος ἐχίνου
Δαῖτες ἐπαλθήσουσιν, ἰδὲ κτένες, οὐδέ τι κῆρυξ
Δὴν ἔσσεται, τήθη τε γεραιόμενα μυίοισι.

At contrà poti uis maxima lactis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Et tepidi ſi quis miſcebit pocula, paſsi.
Quinetiam elixi flammis caro candida galli
Profuerit, quæ armos robuſtáque pectora ueſtit.
Nec minus expreſſum iuuat abſorbere liquorem
Et quotquot petras inter ſcopulóſque ſonanteis,
Algoſa & circum paſcuntur littora piſces.
Hos crudos, uel ſi prunis libet indere, toſtos
Mande: ſed in primis proſunt conchylia, murex,
Et carabi, & pinnæ. dabit & rubicundus echinus
Auxilium & pecten. nec poſtponenda medelis
Buccina, & in muſco quæ degunt oſtrea uili.

Omnia quæ hic contra Dorycnium propoſita ſunt remedia plus prodeſſe puto ui quadā toti ſubſtantiæ inſita, quàm ulla euidenti facultate, niſi fortè probabiliter de his dicatur, quòd humiditate cōtra dorycnij ſiccitatem pugnent. Nā & lac & paſſum & commemorata piſcium genera humida ſunt. Gallinaceorū uerò elixa pectora cur magis quàm reliquæ carnes proſint nulla ratio eſt. PISCES.) *Teſtacei ferè ſunt omnes hi piſces, eorúmque alij facile alij difficilius concoquuntur aut etiam corrumpuntur. Itaque uis potius occulta in his quàm manifeſta ratio eſt, niſi quis ſubducendæ alui gratia exhibendos arbitretur.*

Μὴ δέ σε γ' ἐχθομένη λήθη πόσις, οὐ γὰρ ἀΐδρις
Φαρικοῦ, ἣ γναθμοῖσιν ἐπὶ βαρὺν ὤπασε μόχθον,
Τὴν ἤτοι γεῦθμῷ μὲν ἰσαιομένην μάθε νάρδῳ.
Ἤνυσε καὶ σφαλεροὺς ὅτε δ' ἄφρονας. ἦν δὲ μονήρη

ῥηιδίως ἀκτῖνι βαρὺ κατεναίρεται ἄνδρα.
Ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν στάχυν εὐανθέα νάρδου
ῥιζάδα θυλακόεσσαν ὀπάζεο, τήν τε Κίλισσαι
Κρηνόνες ἀλδαίνουσι παρὰ πλημμυρίδα Κέστρου.

Nec uerò pharici potus (tam certa uidentur
Signa) latere potest, quod sensu torquet acerbo
Maxillas, nullóque sapit discrimine nardum.
Perturbat mentẽ, tremebũdáque membra resoluit,
Et patitur miseros lucem non amplius unam
Viuere. Sed iusto radicem pondere nardi
Thylacitis præbe, Cilicum quæ montibus altis
Crescit, ubi undosi labuntur flumina Cestri.

Quid sit Pharicum non certò constat. Nemo enim eorum qui de uenenis scripsere de eo quicquam præter notas & curationem tradiderunt. Apparet hoc tantum ex Dioscoridis proœmio in libro sexto, arborem, fruticem aut herbã esse, & proinde simplex deleterium fuisse. Sed & Galenus libro secundo Antidotôn ipsum inter simplicia uenena recenset. Quidam credidere nardi speciem esse, aut aliquid in nardo nascens, quòd nardum sapiat, quódque nonnihil ueneni uicem gerens in nardo gigni scriptum legerint, ex quo pison illud uulgò nuncupatum támque celebre ut iam omnia uenenorum genera uno eius nomine designentur: Indi conficiant, exitiale non potu modò, sed & in sudore corporibus admotum. Nec repugnat quidem hoc pharicum esse, & tamen illi nardum aut nardi spicas aduersari. Multa nanque uenena produxit natura, quæ secum suas

ferunt

ferunt antidotos. ACERBO,) Id eſt moleſto, nequis putet hic propriam ſaporis differentiam eſſe. Græce dicitur ἢ γναθμοῖσιν ἐπὶ βαρὺν ὤπασε μόχθον, hoc eſt, quod grauem maxillis infert dolorem. PERTVRBAT.) Pharicum in furorem agit, neruorum reſolutionem & conuulſiones inducit, ſiue id fiat ab eius ſiccitate, ſiue à multitudine uitioſi humoris in cerebrum confluentis. THYLACITIS.) Hoc eſt montanæ nardi cognomen, ſcriptum etiam à Dioſcoride libro primo. Sic autem nardus dicta eſt, non omnis quidem, ſed quæ in Ciliciæ montibus naſcitur propterea quod ex Cilicia à mercatoribus in Græciam ſacculis concluſa uenalis afferretur. θύλαξ enim ſacculum ex corio factum utrémque ſignificat. & θυλακοφόρους Heſychius interpretatur θυλάκοις περιφέροντας τὰ ἀρώματα καὶ πήρας.

Ἄλλοτε δὲ σμύρνειον ἐϋτριβές. αἴνυσο δ' αὐτὴν
ἶριδα λειριόεν τε κάρη. τό τ' ἀπέστυγεν ἀφρώ,
οὕνεκ' ἐριδμαίνεσκε χροιῆς ὕπερ, ἐν δέ νυ θείοις
Ἀργαλέην μεσάτοισιν ὀνειδίην ἐπέλασσε,
Δεινὴν βρωμήεντος ἐναλδήσασα κορύνην,
Κέρσαις δ' ἠνεκὲς νεόθεν ξυρῷ-.

Smyrnion terito interdum, ſimul irida ſumas
Lirineúmque caput, dea quod Cytherea peroſa
De forma quoniam ſecum contendere uellet,
Illius in medijs, probro ceſſura perenni
Impreſſit folijs pudibunda rudentis aſelli.

Smyrnium quod quidam hipposelinum agreſte cognominant, & Iris, calida ſunt & ſicca. Quare neruorum reſolu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

tionibus auxiliantur quas pharicum accersit. Resistunt autem, & putredini pharici, quod ego inter deleteria quæ Græcis σηπεδονώδη à putrefactione dicuntur, annumerandum puto. PVDIBVNDA.) Credo luteos illos apices intelligi qui ex fundo calycis emicant, qui pudendis asini similes aliquo modo uideri possunt. Non potui autem fabulam hāc ab alio scriptam reperire, mirorque id in Nicandro, qui alibi lilium Veneris χάρμα hoc est delicias appellauit.

Ἐν δέ νυ θάλψεις
Ἤια κειθαίων νεοθηλέα, φυλλάδα τ᾽ ἴχνην.
Πολλάκι δὲ σκύλαιο κάρη, περὶ δ᾽ αἴνυσο λάχνην
Πηγάνου, ἥν τ᾽ ὤκιστα βορῇ ἐπεσίνατο κάμπη,
Βάμμασι δ᾽ ἐνδεύσαιο, καὶ οὖ περικόρσεα πλάσοις.

Sæpe caput rade, & demptam quam feruida gestat
Ruta comam, uiridésque solent erodere campæ,
Excisam cultro summa ab radice, leuémque
Hordea quam primum fuderunt trita farinam
Perfundas poscâ. gemina & line tempora circúm.

Hic capiti remedia Nicander admouet, quæ & phrenitidem demulceant, & humorum à quibus conuulsio fit & paralysis, portionem digerant & siccent. Hoc ruta præstat, illud posca & hordeacea farina efficitur.

Μὴ μὲν ὑοσκυάμῳ τις αἰθρήεντι κορέσκοι
Νηδύν, οἷά τε πολλὰ παρασφαλέες ὠβρύχονται.
Ἠὲ νέον πτείρημα καὶ ἀμφικάρηνα κομάων,

Κοῦροι

κοῦροι ἀπειπάμενοι, ὀλοὴν δ' ἑρπηδόνα γυίοις
ὀρθόποδες βαίνοντες ἄνις μογεροῖο τιθήνης.
Ἀλοσύνη βρύκωσι κακανθήεντας ὀράμνους.
Οἷα νέον βρωτῆρας ἀπὸ γναθμοῖσιν ὀδόντας
φαίνοντες, τότε κνηθμὸς ἐνοιδέα δάμναται οὖλα."

Nullus hyoſcyamo malè prudens expleat aluum,
Vt faciunt queis cæca animum dementia uerſat.
Aut pueri quando lanugo uertice prima
Decidit, & pedibus poſſunt incedere rectis
Repere iam obliti, nec adhuc nutricis egentes,
Flore malo inſignes qui gaudent mandere ramos,
Vt modò cùm primos cœperunt edere dentes,
Pruritúque tumens illis gingiua doleret.

Quem hyoſcyamum Græci dicunt, Latini Apollinarem herbam & altercum nuncupant. Sic autem Græcè dicitur quod paſtu eius conuellantur ſues, & in ſummum periculũ adducãtur, niſi protinus aqua ſe copioſa intus forisq; proluerint. Galenus tria facit eius diſcrimina, uni ſemen atrũ, alteri modicè flauum, tertio album tribuit. Sed primũ quidem deterrimum eſt, potúmque ebrietati ſimilem amentiam & ſoporem inducit: poſtremum uerò in medicina minimè aſpernandum eſt, tertio ferè exceſſu refrigerans. Itaque primo nullus utitur niſi qui mentis male ſanæ eſt, aut puer, qui pulchritudine floris captus, eum aliquando mandit.

Τῷ δ' ὅτε μὲν καθαρῷ γλάγος πόσιν ἤλιθα πίνειν,
Ἄλλοτε βουκέραος σιτηγόνου ὄρρα κεραίας

tionibus τῆς πετάλοισιν ὑπηνεμίοισιν ἀέξει,
tem χλιίῳ μέγ᾽ ὄνειαρ ὅτ᾽ ἐμπλώῃσιν ἐλαίῳ.
cis
At noxam exhausti curabit copia lactis,
Aut uescæ siliquæ, solitæ proferre recuruos
sub leuibus folijs, referentes cornua, fructus,
Vi magna expresso si perfundatur oliuo.

Facillimè omnium curantur qui hyoscyamum biberint, si copiosam aquam mulsam, aut lac præsertímque asininum, sin minus, caprinum aut bubulum exhauriant. Hæc enim hyoscyami siccitatem, à qua amentia est, emendant. SILIQVAE.) Siliqua arboris genus est, siliquas pro fructu ferens falcatas & cornibus similes. qua de causa eam Græci κεράτιον appellant. Credo hanc ad irritandum uomitum institui. prædulcis enim est. proinde facile nauseam mouet, sumpta præsertim cum oleo, sicut Nicander consulit.

Ἠὲ σύ γ᾽ αὐαλέον κνίδης σπόρον, ἄλλοτε δ᾽ αὐτὴν
Νείμαις ὠμόβρωτον ἄδην ἀνὰ φύλλατ᾽ ἀμέλξας,
Κίχορα, καρδαμίδας τε, καὶ ἣν παρσεῖον ἔποισιν.
Ἐν δέ τε νάπειαν, ῥάφανον θ᾽ ἅλις, ἐν δέ τε λεπτὰς
Ἄμμιγα κρομμύων γαθυλλίδας. ἤρκεσε δ᾽ αὐτὴν
Εὐαγλὶς κώδεια νέον σκορόδοιο ποθεῖσα.

Crudam etiam urticam uel semina sicca comesse
Compressum & la..js foliorum exugere succum
Conuenit, intybáque & nasturcia, perseáq; arbos,
Et napy & raphanus, tenuísque cacumina porri,

Et

Et caput auxilio est, quod iunctis ordine granis
Allia compactum gestant, potúque medetur.

Cuncta ferè remedia hæc pugnant contra hyoscyami frigiditatem, & crassos uapores qui mentem turbant, incidũt. Inter quæ urtica primum habet locum, cuius tum fructus, tum folia, tum semen quod præsertim siccum est maximam habent partium tenuitatem & non minimum caloris. Præterea abstergent, & quadam ueluti titillatione aluum subducunt. Sunt uero & in napy & in nasturcio maiores ad eadem uires. INTYBA.) *Cichorium omne frigidũ est. sed non omne siccum. Hortense enim in humiditate & siccitate temperatum est. Quare neutrum uidetur temperie sua hyoscyamo aduersari. Eámque ob rem arbitror à Dioscoride consultò prætermissum, sicut & perseam arborem. Reliqua autem omnia ab eo referuntur, magna calfaciendi & incidendi facultate prædita.*

Καὶ σὺ δὲ μήκωνος κεβληγόνου ὁππότε δάκρυ
Γίνωσιν πεπύθοιο καθυπνέας, ἀμφὶ δὲ ἄκραι
Γυῖα καταψύχουσι. τὰ δ᾽ οὐκ ἀναπίτναται ὄσσε,
Ἀλλ᾽ αὕτως βλεφάροισιν ἀκινήεντα δέδηεν.
Ἀμφὶ δὲ ὀδμήεις καμάτῳ περιλείβεται ἱδρὼς
Ἀθρόος, ὠχραίνει δὲ ῥέεθος, πίμπρησι δὲ χεῖλη,
Δεσμὰ δ᾽ ἐπεγχαλάουσι γενειάδος. ἐκ δέ τι παῦρον
Αὐχένος ἑλκόμενον ψυχρὸν διανίσεται ἆσθμα.
Πολλάκι δ᾽ ἢ πελιδνὸς ὄνυξ μόρον, ἤ ἔτι μυκτὴρ
Στρεβλὸς ἀπαγγέλλει. ὅτε δ᾽ αὖ κοιλωπέες αὐγαί,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Fœcundi lachrymam quicunque papaueris hausit,
Hunc sopor altus habet, glaciali frigore summi
Torpescunt artus, nec lumina cæca recludit,
Commissis sed uincta genis immota tenentur.
Vndique permulto corpus sudore grauique
Extillat, pallet facies, sunt feruida labra:
Vincula malarum soluuntur: anhelitus imo
Exiguus frigénsque simul spiratur ab ore.
Sæpe etiam obtortæ nares uel liuidus unguis,
Aut oculi sunt certa caui præsagia mortis.

Opium dicitur liquor papaueris, eius præsertim quod lõgiorem reliquis papauerum generibus calicem habet, & totum procerius squalidiúsque est. Nam quanuis alia quoq; refrigerent & soporifera sint, hoc tamẽ excellit atque in refrigerando quartum ultimúmque locum obtinet, somnúmq; ideo inducit qui stupor uerius quàm sopor dicatur, & extincto calore natiuo sæpe mortem adfert. Nanque omnium ferè symptomatum causa quæ epoto liquore papaueris exoriuntur, ad summam illam frigiditatem refertur. SVDORE.) Id fieri potest uel à uirium sola imbecillitate, uel calore natiuo ad cutem, frigore ueneni propulso & expirãte, et spiritibus per poros resolutis, quos tenues humores qui frigore densari non potuere, consequuntur. Grauis autem ille sudor est, ut qui opium redoleat. FERVIDA labra.) Græcè est πίμπρησι δὲ χείλη. Est autẽ ambigua huius uerbi significatio, ut antè diximus, quod & urere & inflare significet. Quorum utrunque etsi potest opio succedere, mihi tamen uidetur feruorem potius designare. Est enim inter

opij

opij symptomata non minimum corporis prurigo, eáque sæpe tanta, ut qui id hauserint quanuis stupidi & alto oppressi somno, uexatione tamen ista excitentur. Sunt autem qui hoc symptoma non esse perpetuum dicant, sed in ijs modò corporibus uideri quæ sanguine biléque abundãt, quæ cum ad cutem propellantur, in primis pruritum, deinde sudorem excitent. OBTORTAE *nares.) Ista lethalis est facies quam* Hippocrates *in* Prognostico *depingit, & quam* Galenus *extincto calore natiuo fieri posse demonstrauit.*

Ἄσσα σὺ μὴ δείδιθι, μέλοιο δὲ πάμπαν ἀρωγῆς,
Οἰνάδι καὶ γλυκόεντι ποτῷ κεκαφηότα πιμπλὰς
Τινθαλέῳ. ποτὲ δ' ἔργα διαθρύπτοιο μελίσσης
Ἄμμιγα ποιπνύων ὑμηττίδος. αἵ τ' ἀπὸ μόσχου
Σκήνεος ἐξεγένοντο δεδουπότος ἐν νεμέεσσιν.
Ἔνθα δὲ καὶ κοίλοιο κατὰ δρυὸς ἐκτίσαντο
Πρῶτον που θαλάμους συνομηρέες. ἀμφὶ καὶ ἔργων
Μνησάμεναι Δηοῖ πολυωπέας ὤπασαν ὄμπνας
Βοσκόμεναι θύμα ποσσὶ καὶ ἀνθεμόεσσαν ἐρείκην.

Tu ne cede metu, sed curæ accingere morbi,
Dulcia propinans & feruida uina trahenti
Vix animã, nõnunquã & Hymettia *mella remiscẽs*
Ex apium deprompta fauis, quarum agmina densis
In syluis tauri liquefacto corpore nata
Confertim sedes antiquo in robore quercus
Condita legêre, atque operam nauantia melli,
Pasta thymum pedibus, florémq; uirentis erices

Multifidos partus Cereri atque opſonia præbent.

Quemadmodum in cicuta diximus uinum & ad perniciem & ad ſalutem dari poſſe, ſic & in opio exiſtimandum. Nam ſi debile exhibetur, deducet confeſtim uenenum & rapiet à uentriculo in uaſa maiora & cor, nec tamen poterit opij frigiditatem ſuperare, ſed contrà ab opij frigiditate calor ipſius extinguetur. Sin autem uinum forte & calidißimum bibatur, nullum eſſe poteſt eo præſtantius remedium quod & calore & humiditate contra papaueris liquorem efficacius decertet, addito præſertim melle, quod & per ſe calefacit & exterget, & ſopitas quodămodo naturæ facultates exſuſcitat. CERERI.) *Id eſt præbent apes mella cum quibus panem opſonij uice edamus. Nicander Græcè dixit* δηοῖ πολυωπέας ὤπασαν ὄμπνας. *Sunt autem propriè* ὄμπνα, πυροὶ μέλιτι βεβρεγμένοι, *hoc eſt panis melle aſperſus & conditus.*

Δή ποτε δ' ἢ ῥοδέοιο νέον θύος οὔτειχι λίνῳ
ὀχλίζων κωυόδοντα, τότ' ἠμύουσι χαλινοῖς
ἐνθλίβοις, μᾶλλον δὲ βαθὺν κεκορεσμένος ἕλκοις
ἠὲ καὶ ἰρινέου ποτὲ δ' αὖ μορόεντος ἐλαίης.

Velleráque interdum redolenti imbuta roſato
Inſtilles clauſo, reſeratis dentibus, ori,
Aut ſatura irino fauces mittantur in imas:
Vel ſolo interdum tortâ quod fluxit oliuâ.

Qui opium bibêre, iacent uelut mortui & omnibus naturæ officijs deſtituti. Itaque cùm ex ſeipſis nihil agant, cogendi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

gendi ſunt ea deuorare quæ ſalutis cauſa imperantur. In primis autem ad uomitum compellendi ſunt, per lanam inſtillato in fauces oleo roſaceo uel irino uel etiam ſimplici, quale primum ex prælo profluxit. Sed irinum uidetur accõmodatiſsimum, quia præterquam quod uomitorium eſt, etiã calfacit & craſsitiem frigidorum humorum flatuúmq; extenuat. Non eſt autem dubium quin præterea acerrimis clyſteribus aluum reſoluere oporteat.

Αἶψα δὲ τόνδ' ἑκάτερθε διὰ ῥέθος ἔγρεο πλήσσων,
Ἄλλοτε δ' ἐμβοόων. ὁτὲ δὲ κνώσσοντα μαλάσσων,
Ὄφρα κατηβολέον ὀλοὸν διὰ κῶμα κεδάσσῃ,
Τῆμος δ' ὑξορύγῃσιν ἀλεξόμενος κακὸν ἄλγος.
Σπεῖρα δ' ἐνὶ χλοερῷ λίπεϊ, πρὸ δὲ νέκταρι βάπτων
Τεῖβε, καὶ ἐκθέρμαινε ποδῶν ἐψυγμένα γυῖα.
Ἄλλοτε δ' ἐν δροίτῃ κεράων ἐμβάπτεο σάρκα,
Αἶψα δὲ ἐνθαλέοισιν ἐπαιονάασθο λοετροῖς,
Αἷμ' ἀναλυόμενος, πέτανον τ' ἐσκληκότα ῥινόν.

Hinc atque hinc faciem palmis, clamoribus aures
Tundito, dum excieas, & torpens concute corpus,
Funeſtum ut fatis inſtantibus ille ueternum
Excutiat, ſumptóque uomat medicamine uirus.
Tum molli madidas oleo uinóque lacernas
Induat & potu frigentia membra caleſcant.
Nunc tepidam affundens ægrum demergito corpus
In ſolium calidíſque lauetur & innatet undis:
Sic denſata cutis rubidúſque liquabitur humor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

LACERNAS.) Ab opij frigiditate uniuersus etiam corporis habitus refrigeratur, humores densantur, cutis adstringitur. Contra hæc Nicander duo præsidia adhibet, uestes oleo uinóque imbutas & madentes, & aquæ tepidæ balneum, in quo calfacientia quædam medicamenta incoxisse, non dubito quin sit optimum. Sic enim corpus concalescet, sanguis, quem ego Lucretium imitatus, rubidũ humorẽ appellaui, liquabitur, & cutis adstricta laxior euadet.

Εἰ δ' ἤεις δὲ λαγῳοῖο κακοφθορέος πόσιν ἔμπης
οὐλομένην, τὸν κῦμα πολυστειοῦ τέκεν ἅλμης,
Τοῦ δή τοι λεπίδων μὲν, ἰδὲ πρύματος πέλει ὀδμὴ,
Τευθμὸς δ' ἰχθυόεις νεπόδων ἅτε σαπρωθέντων,
Ἠὲ καὶ ἀπλυώτων, ὁπόταν λεπὶς αὐξίδα χραίνῃ,
Ὃς δή τοι ἐυπόδης μὲν ὑπ' ὀσλίδεσιν ἀραιαῖς
Τευθίδος ἐμφέρεται νεαλὴς γόνος. ἢ ἅτε τεύθου,
Ἢ ἅτε σηπιάδος φυξήλιδος· ἥ τε μελαίνῃ
Οἴδμα χολῆς δολόεντα μαθοῦσ' ἀγρώστορος ὁρμήν.

Disce uenenatos leporis cognoscere potus
Pestiferi, mediis peperit quem fluctibus æquor
Virosi squamas & purgamenta marini
Piscis olet, piscémque sapit qui putridus, & quem
Non perpurgatum squamæ infecere relictæ.
Ille quidem sordens tenues lolliginis inter
Defertur pendétque comas, quasi natus ab illa,
Aut quæ piscantis ui penè oppressa dolísque
Diffugiens atro perturbat sepia fluctus.

Lepus

Lepus marinus ex Lacertorum genere eſt, paruæque lolligini ſimilis, informis magis offa quàm piſcis: ſolo colore leporem refert, ueneno exitiabilis ſiue in potu ſiue in cibo datus, alijs autem etiam uiſus. Siquidem grauidæ ſi omnino aſpexerint fœminam ex eo genere, ſtatim nauſea & redundatione ſtomachi uitium fatentur, deinde abortum faciunt. Cæterò homines quibus in paſtu datus eſt dicuntur mori totidem diebus quot uixerit lepus. Hi autem piſcem putridum olent. hoc primo argumento ueneficium id deprehenditur.

Τῶν ἤτοι ζοφόεις μὲν ἐπίχλοος ἔδραμε γυίοις
Ἰκτερόεις, σάρκες δὲ περισταλάδην μινύθουσι
Τηκόμεναι. τὰ δὲ δόρπα κατέστυγεν. ἄλλοτε ῥινὸς
Ἄκρον ἐποιδαίνων σφυρὰ πίμπραται. ἀμφὶ δὲ μύ-
Ἄνθεά τε βρύοντα χυλοιδιόωντος ἐπάζζῃ. (λοις
Δὴ γὰρ ἐφωμάρτησεν ὀλιζοτέρη κρίσις οὔρων
Ἄλλοτε πορφυρέη, τότ' αὖθι πλέον αἱμαλόεσσα.
Πᾶς δὲ παρὰ δρακέεσσι φανεὶς ἐχθαίρεται ἔλλοψ.
Αὐτὰρ ὁ ναυσιόεις ἁλίην ἐμυδάξατο δαῖτα.

His color ictericus uiridi nigróque remiſtis
Corpore fit toto. carnes tabeſcere ſenſim
Incipiunt. odere cibos. cutis alta tumore
Tollitur, inflantúrque pedes. mox undique malas,
Ceu flos exoriens, tumidas rubor occupat ambas.
Vrinæ exiguum ueſica excernit, & illa
Vel modo purpurea eſt, uel ſáguine tincta rubeſcit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Omnem auersatur piscem, uisóque repente
Nauseat, atque dapes quas mittit pontus, abhorret.

ICTERICVS.) Non est leporis marini uenenũ praesentaneum, sed sensim hominem cõficit, & saeuißima adfert symptomata, inter quae icterus est, & uiridi nigróque mistus color. Fit autem hoc à putredine humorum. Nam & leporis uenenum putrefactione erosionéque deleterium est. TABESCERE.) Corpus nutriri desinit uel quòd corruptos à lepore humores nõ poßit sibi aßimilare, uel propterea quòd pulmones malo quodam leporini ueneni occulto tandem exulcerentur, unde febris & tabes fiunt. Quod quidẽ ulcerati pulmonis malum Nicander apertè indicauit, scribens genas illis rubere & uelut roseo colore pictas uideri. Hoc enim fit humorum in pulmonibus putrescentium calore in faciem sublato. CVTIS alta.) Credo hydropem significari etiamsi nec Dioscorides nec alius quisquam eum inter notas recensuerit. Sed ratio facile id persuadet. Nam & icterum hydrops sequi solet, & in tam longo cruciatu tãtáque humorum putredine uix potest iecinoris robur & calor conseruari. Adde uerò & inter huius hydropis causas sitim qua phthisici omnes & in quibus calor ex putredine accensus est, mirum in modum torquentur, ut uel ab immodico potu abstinere nequeant. VRINAE.) Supprimitur urina non multò post epotum leporis uenenum ab inflammatione renes & uesicam obturante, uel ab immodico calore serum omne sanguinis absorbente. Quod si quid urinae reddatur, initio sanguinea est & rubra propter inflammationem: procedente autem inualescentéque malo purpurea euadit, humore magis putrescẽte, & calore natiuo paulatim pereunte. AVERSATVR piscem.) Non est mirũ

eos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

eos qui in tanto periculo ob piſcem uerſantur, piſces odiſſe. Sed hoc occultam aliam cauſam habere exiſtimo: maximè autem quòd cum omnes alios piſces auerſentur & oderint, & uiſis etiam illis terreantur, ſolos fluuiales cancros libenter comedant, & admiſto uino tritos bibant, eóſque magna cum utilitate concoquant. Tunc autem indicium & ſpes ſalutis magna eſt cum piſces amare & in cibos admittere cœperint.

Τῶν μὲν, φοινήεσσαν ἅλις πόσιν ἐλλεβόροιο
Νείμαις, ποτὶ δάκρυ νεοβδάλτοιο κάμωνος,
Ὄφρα ποτὸν νέποδός τε κακοῦ ἐκφύρματα χεύῃ.
Ἄλλοτε βρωμήεντος ἀμελγόμενος γάλα πίνοι.
Ἠὲ χύτρῳ τήξας μαλάχης ἐυπόωντας ὀράμνους.

His contra hellebori miſceto pocula nigri,
Aut quam preſſa recēs lachrymā ſcāmonia fundit,
Piſcis ut obſcœni pellatur corpore uirus.
Aut aſini interdum mulctram bibat ipſe, uel olla
Incocta abſumat uiſcoſæ uimina maluæ.

Poſt uomitus & aluum ſolutam, purgans medicamentū ex helleboro nigro & ſcammonia compoſitum exhibere oportet, quo radicitus quicquid aſſumptum eſt ueneni, euellatur. Huic autem Auicenna etiam agaricum & ſuccum glycyrizæ adijcit, atque ſecundo tantum die à quo ſymptomata exorta ſunt, dādum eſſe monet. MALVAE.) Valet malua contra inflammationes internas, dolores ſedat, ſuóque lentore internas partes inungit, ne facile leporini ue

neni acrimonia erodantur. Eadem ad uomitus & alui deiectiones conducit. Sunt & in lactis asinini potu paria ferè commoda.

Καὶ τότε κεδρινέης πελάνου βάρος ἔμμορε πίσσης.
Βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἅλις φοινώδεα σίδης
Κρησίδος, οἰνωπῆς τε, καὶ ἣν προμένειον ἔποισιν,
Σαὺ δὲ καὶ αἰγινῆτιν, ὅσαι τὰ σκληρέα κάρφη,
φοίνι' ἀραχνήεντι διαφράσσουσι καλύπτρῃ.
Ἄλλοτε δ' οἰνοβρῶτα βορὴν ἐν κυρτίδι θλίψαις,
ὥσπερ νοτιδόεσσαν ὑπὸ τριπτῆρσιν ἐλαίην.

Concretámque picem quæ cedri caudice manat
Vel modo granati fructus Cretensis abunde
Mandat & œnopes, tum quæ promenea uocantur,
Quæque ferax Aegina tulit, tum cuncta rubenteis
Ac duros acinos tenui quæ cortice condunt.
Nunc uerò in quallum coniecta prematur edulis
Vua, uelut prælis udæ stringuntur oliuæ.

PICEM.) *Lachryma cedri ab alijs pix, ab alijs resina, à Galeno cedri oleum, ab omnibus ferè Cedria dicitur. Calfacit & siccat: absumptáq; humiditate corpora præsertim mortua præseruat à putredine. Sed mirū eam lepori marino aduersari, eámq; intra corpus sumi, cū inter septica medicamenta sit, & uiuentia corpora putrefacere, sicut inanima à corruptione tueri medicorum omnium consensu dicatur: Leporis autem uenenum sit inter putrefacientia haudquaquam postremum. Cedriam tamen & Nicander & Dioscorides*

Dioſcorides exhibent. Ipſeque Aſclepiades qui Galeno uiſus eſt optime de uenenis ſcripſiſſe & ab ipſo eam ob rem libro ſecundo Antidotôn citatur, eam oboli unius pondere propinat. Ex quo loco magna mihi ſuſpitio eſt quod ſcribitur apud Nicandrum πελάνου βάρος, obolum ſignificare. Id quod rectè admonet Græcus interpres. Significat autem & πέλανος πᾶν τὸ πεπηγός. Quæ ſignificatio rectè hoc etiam in loco quadrare poteſt, præſertim cum Dioſcorides de cedriæ pondere nihil addiderit. GRANATI.) Mala punica ſiue granata refrigerant, adſtringunt & ſiccant: quare humores à leporis putredine poſſunt uindicare. Alij non integris malis, ſed acinis tantum utuntur, in quibus uiſcidi aliquid ineſt, quo poteſt commodè roſio impediri. Sunt autem & œnope & promeneum & æginenſe punicorum ſpecies. VVA.) Paſſum uidetur hic parare Nicander quod dandũ continuè his eſt qui leporem marinum hauſerint.

Ἢν δέ τις αὐαλέῃ πεπιεσμένος αὐχένα δίψῃ,
Ἐκ ποταμοῦ ταυρηδὸν ἐπιπροπεσὼν ποτὸν ἴσχῃ,
Λεπτὰ διασείλας παλάμῃ μνιώδεα θρῖα,
Τοῦ μέν τε ῥοιζηδὰ φιλαίματος ἐμπελάουσα
Ῥύμῃ, ἄλις προὔτυψε ποτοῦ μετὰ χείλεϊ βρώμης
Βδέλλα. παραὶ λαπάρῃ τε καὶ ἱμείρουσα φόνοιο.
Ἢ ὅθ' ὑπὸ ζοφέης νυκτὸς κεκαλυμμένος αὐγὰς
Ἀφραδέος κρωσσοῖο κατακλίνας ποτὸν ἴσχῃ,
Χείλεσι πρὸς χεῖλη πιέσας, τὸ δὲ λαιμὸν ἀμείψῃ,
Κνώδαλον ἀκροτάτοισιν ἐπιπλῶον ὑδάτεσσι,
Τὰς μὲν, ἵνα πρώτιστον ὀχλιζομένας ῥόος ὤσῃ,
Ἀθρόα προσφύονται ἀμελγόμεναι χροὸς αἷμα.

Ἄλλοτε μὲν τε πύλαισιν ἐφήμεναι, ἔνθα τε πνεῦμα
Αἰὲν ἀθροιζόμενον, στεινοῦ διανίσσεται ἰσθμοῦ.
Ἄλλοτε δὲ στομίοισι περὶξ ἐπενήνοθε γαστρός,
Ἀνέρα πημαίνουσα, νέην δ' ἐπενείματο δαῖτα.

Si quiſquam multum ſitiens è flumine, uultu
Ceu taurus prono liquidas potauerit undas
Seponens manibus ſordes, algámque natantem,
Illius in fauces accedens impete magno
Longa, fame crepitans, quæ ſanguine gaudet hirudo
In labra cum potu, pòſt uentrem fertur in altum.
Siue ſub obſcura cum lumina nocte teguntur,
Ora, leuare ſitim cupiens, malè prouidus urnæ
Admorit, fluitans tunc ſumma uermis in unda
Irruit, & fauces ſubiens inuadit apertas:
Quóque illum uariè iactatum curſus aquaï
Pertulit, hic hærétque & combibit ore cruorem:
Nunc tenet obſeſſos animæ uociſque canales
Aër anguſtum quà præter labitur iſthmum.
Nunc uerò medij circunſedet oſcula uentris,
Atque hominem excrucians ingeſta cibaria paſcit.

Hirudo uermis eſt in aquis degens, qui & ſanguiſuga appellatur. Eius duo genera reperiuntur, unum caput habens magnum, coloris ruffi, uarijs diſtinctum filamentis, & quodammodo lanuginoſum. His multum uirus ineſt, idque alicui affixæ parti inuehunt. Id quod uel ex aquis in quibus
degunt

degunt facile deprehendas. Alterum est tenuius, & à cauda muris non multum diuersum, cui & breue caput est, & uenter rubet, atque in aquis puris habitat. Sed hæ quoque uenenosæ sunt. Quare si non antè purgatæ & probè detersæ corpori affigatur, uulnera aliquãdo insanabilia faciũt, tum quod etiam plerunque affixa relinquũt capita, qua de causa multi intereunt, sicut Messalinus olim è consularibus patricijs, cũ ad genua admisisset. Verùm partibus externis affixæ multò facilius decidunt, uulneráque curãtur, quàm ubi uel naribus uel ori uel uẽtriculo inhæserint. Adde quòd & ægrum & medicos plerunque latẽt. Nec tamen quibus eas notis poßis discernere, Nicãder & Dioscorides explicarunt, cùm tamen cognitu planè necessariæ uideantur, ne qui earum occasione uel screat uel emungit sanguinem, alia de causa laborare existimetur. Ergo si quis pluribus deinceps diebus cruorem euomuerit, screauerit, uel emunxerit, quem nec dolor aut grauitas capitis, nec ictus etiam expreßerit, magna hirudinis suspicio est, maximè si æger suctionis sensum aliquem percipiat. Est autem sanguis qui excernitur tenuis, & qualẽ Græci ἰχῶρα uocant, nisi fortè hirudo in maioris alicuius uenæ orificium impegerit, ex qua sanguis affatim erumpat.

Καὶ σὺ τότ' ἐν δεπάεσσι κεραιόμενον ποτὸν ὄξευς
Νείμειας, ποτὲ δαῦτα συνήρεα χιονόεσσαν,
Πολλάκι κρυστάλλοιο νέον βορέησι παγέντος.
Ἠὲ σὺ γεώσσαιο καθαλμέα βώλακα γαίης
Ναιομένην. θαλερὴν δὲ πόσιν μενοεικέα τεύξαις,
Ἢ αὐτὴν ἅλα βάπτε, τότ' ἠελίοισι δαμάζων,
Εἶθαρ ὀπωρινοῖσι, τότ' εὐκεὲς ἐν πυρὶ θάλψας.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Πολλάκι δ' ἢ ἅλα πηκτὸν ὁμιλαδὸν, ἢ ἁλὸς ἄχνην
Ἐμπίσαις, τὴν τ' αἰὲν ἀνὴρ ἁλοπηγὸς ἀγείρει
Νειόθ' ὑφισαμένην, ὁπόθ' ὕδασιν ὕδατα μίξῃ.

Hanc autem urentis qui pocula miſcet aceti,
Quique niuem adiungit, Boreæ uel frigore duro
Adſtrictam præbet glaciem, decedere cogit.
Aut ſalſam terræ perfoſſam uomere glebam
Accipias, largóque bibas humore madentem.
Mox etiam pelago ex ipſo ſalis unda petatur
Solibus autumni uel multis feruida flammis.
Effoſsique ſales pariter uel miſta iuuabit
Spuma ſalis, fundo demerſam quam legit imo
Confundens undis ſalſamentarius undas.

Qui aduerſus hirudinem remedia prodidere, unam modò curam auellendæ hirudinis ſibi propoſuiſſe uidentur, uulnus autem quod illa fecit neglexiſſe. Debetur tamen & illi ſua curatio, tum quod omnes ſanguiſugæ uenenatæ ſint, tũ quod aliquando ſanguis indè copioſus erumpat. Eſt autem earum uenenum frigidum, quod omnes frigido temperamẽto eſſe Galenus ſcripſerit: quod ut ipſe à partibus externis educat, cucurbitulam his admouet, uulnúſque ſpongia fouẽdum monet. Sed quia interius nec ſpongia nec cucurbitula apponi poteſt, potus gargariſmatáq; fieri poterunt commodiſsimè, quæ & modicè calfaciant, & detergendi facultate prædita ſint, atque ut unà ſanguinis profluuium ſiſtatur, leuiter adſtringant. ACETI.) *Acetum non modo cogit hirudinem loco cui adhæſit, excidere, ſed etiam ipſam interficit.*

terficit. NIVEM.) *Monent plærique & niuem & glaciem in ore continendam esse, nec bibendam, ut hirudo quæ frigidis in aquis degere consueuit humoris frigiditatem sentiens & appetens, ad eam feratur, sicque facile reiici poßit.* AVT *salsam.*) *Sal omnis ad auellendam hirudinem utilissimus est. Id quod externis in partibus facile licet experiri. Illa enim quanuis auidißimè sanguinem exugens, protinus decidet, si salem uel cinerem etiam ori ipsius insperserimus. Sunt autem salis geminæ differentiæ. nam aut foßilis est aut marinus. foßilis è terra effoditur, qualis in Cappadocia esse dicitur, & in* Oromeno *Indiæ monte, in quo lapidicinarum modo cæditur renascens. Marinus ex aqua maris efficitur siccata æstiuis solibus.* SALIS *unda.*) *Dicit præbendam esse aquam marinam uel à sole uel ab igne calidã.* SPVMA *salis.*) *Multis in regionibus qui salem faciunt aquam dulcem marinæ affundunt: nisi imbres plurimi è cælo decidant, ut sal iucundior sit & minus acris. quam dum miscet, spuma gignitur, quam dandam* Nicander *consulit, &* ἄχνην *uocat, ut etiam* Homerus *uocauit.*

Μὴ μὲν δὴ ζύμωμα κακὸν χθονὸς ἀνέρα κήδοι,
Πολλάκι μὲν στέρνοισιν ἀνοιδέον, ἄλλοτε δ' ἄγχον,
Εὖτ' ἐπὶ φωλεύοντα τραφῇ βαθὺν ὁλκὸν ἐχίδνης
Ἰὸν ἀποπνεῖον. στομίων δ' ἀποφώλιον ἆθμα
Κεῖνο ποτὸν ζύμωμα. τὸ δὴ ῥ' ὑδέουσι μύκητας
Παμπήδην. ἄλλῳ γὰρ ἐπ' οὔνομα κέκειται ἄλλο.

Ne mala te uexent terræ fermenta, caueto.
Illis sæpe tument præcordia, collaque duro
Vt laqueo arctantur, latebris si proxima crescunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Vipereis, tetrum quibus exit uirus, & ipsum
Concipiunt cæco qui mittitur halitus antro.
Quisque uocat fungos, sed plurima nomina paßim.

Fungorum duplex est differentia. Aut enim edendo sunt, aut lethales. Omnibus origo eadẽ. Nã è limo & acescente succo madentis terræ excitantur. Quam ob causam arbitror à Nicandro terræ fermenta nuncupatos. Est enim fermẽtum aciditatis cuiusdam frigidæ particeps, habetq́ue tãtam cum fungis naturæ similitudinem, ut si caudice populi nigræ iuxta terram conciso, aqua resolutum infundatur, ilico fungi enascantur quos proprie ægiritas uocant. Vitiãtur autem fungi multis de causis & euadunt uenenati. Si enim rubiginosus clauus, si putridus aliquis pannus, si arbor noxia, si serpentis cauerna iuxtà fuerit, & patescentes primùm adhalauerit, perniciales fiunt. Nanque strangulationes laqueis similes inducunt, & animi deliquia & sudores frigidos, si quis uel crudiusculos uel maiore copia ingesserit, ore uentriculi angustia pondereq́ue oppresso, & maligna putrescentiũ fungorum qualitate uexato: ijdémque putrescentes malum id sæpe inuehunt quod Græci χολέραν appellant. PLVRIMA *nomina.) Sunt inter fungorum genera Boleti, quibus Paulus Aegineta principatũ dedit: sunt & Amanitæ dicti, quibus secundum aßignat locum. Dicuntur etiam alij ægiritæ, laciniæ, & ab ouorum similitudine, ouati, sicut & à spongia spongioli. Græci quoq; poëtæ fungos γηγενεῖς, hoc est natos terræ cognominarunt. Sunt præterea multæ fungorum differentiæ quæ uarijs in locis uarijs etiam nominibus designantur.*

Ἀλλὰ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Ἀλλὰ σύ γ' ἢ ῥαφάνοιο πόροις σπειρώδεα κόρσην,
Ἢ ῥυτῆς κλώθοντα περὶ σπάδικα κολούσας,
Πολλάκι καὶ χαλκοῖο πάλαι μεμογηκότος ἄνθην.
Ἄλλοτε κληματόεσσαν ἐν ὄξει ῥύπτεο τέφρην.
Δήποτε ῥιζίδα τρίβε πυρέτιδα βάμματι ῥαίνων
Ἠὲ λίτρον, ποτὲ φύλλον ἐναλδόμενον πρασιῇσι
Καρδαμίδος, μήδου τε, καὶ ἐμπριόεντα σίνηπι,
Σὺν δὲ καὶ οἰνηρὴν φλογιῇ τρύγα τεφρώσαιο.
Ἠὲ πάτον στρουθοῖο κατοικάδος. ἐκ δὲ βαρεῖαν
χεῖρα καταμματέων ἐρύκοις λωβήτορα κῆρα.

Tu contrà raphani sinuosum corpus, & acris
Concede excisum rutæ de cespite ramum,
Chalcanthúmque uetus, natum sutoris in usus.
Vel modo clematidis cinerem misscebis aceto,
Nunc uerò in poscam nitrum, tritámque pyrethri
Radicem infundes, uel quæ nascuntur in hortis
Cardamáque & Medum malũ, exurénsque sinapi.
In cinerem pariter uini conuertere fecem
Gallinæque fimum ne spreueris, inque profundum
Guttur, ut euites fatum, demittere dextram.

Fungus frigida humidáque admodum planta est. Crassos humores flatúsque gignit. Quare calidis siccisque medicamentis & incidentibus expugnari debet si quando molesta est. Vim autem eiusmodi habent raphanus & ruta.

CHALCANTHVM.) *Atramentum sutorium de-*

siccat, non instrenuè calfacit, & adstrictione quam poßidet uehementißimam, humiditatem exprimit superfluam. Ex aceto autem dandũ est, quò tenuius euadat. CLEMATIDIS.) Folijs clematidis (herbarij uolubilem appellãt) acris & adurens facultas inest, nec dubium quin & eorum cineri. Sed uis illa caustica misto aceto temperatur. quod etiam non leuiter fungorum succum crassum incidit. Vires etiam clematidi similes habent pyrethrum, nasturcium, sinapi & fæx uini usta. MEDVM malum.) Medicum malum, quod & Citrium dicitur, partium habet tenuitatẽ. Præterea ueneficij cuiuslibet optimum scribitur esse amuletum. GALLINAE.) stercus gallinaceum siccum est & calidum & apprimè his qui ab esu fungorum suffocantur, utile, si minutißimè contritum ex posca aut oxymelite bibatur. Nanque ægri non multò post humorem craßißimum crudißimúmque uomunt, undè suffocationis periculum planè tollitur. Id se in multis expertum fuisse Galenus scripto testatus est.

Ἢν δὲ λιποῤῥίνοιο ποτὸν δυσάλθικτον ἰάψῃ
φαρμακίδος σαύρης πολυκηδέος, ἣν σαλαμάνδρην
κλείουσι. τὴν, οὐδὲ πυρὸς λωβήσατο λιγνύς,
Αἶψα μὲν ἐμπρήθει γλώσσης βάθος. αὐτὰρ ὑπὸ μάλκης
Δάμναται. ἐμβαρύθων δὲ κακὸς τρόμος ἅψεα λύει.
Οἱ δὲ ποδισφαλέοντες, ἅτε βρέφος ἑρπύζουσι,
Τετράποδες, νωθραὶ γὰρ ὑπὸ φρένες ἀμβλώσσονται.
Σάρκα δ' ἐπιζοφόωσιν ἀολλέες ἄκρα πελιδναὶ
Σμώδιγγες σπίλοισι κεδαιομένης κακότητος.

Sin quis uiscosi tristísque uenena lacerti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Mortifera ebiberit, uero Salamandra uocatur
Nomine, damnoſus quam non uiolauerit ignis,
Extemplo ardentem uexant incendia linguam:
Torpeſcunt, proprióque trementia pondere mēbra
Soluuntur, non firmi errant, pedibúſque quaternis
Vt pueri incedunt: nam mens obtuſa uacillat.
Plurima pérque cutem uibex liueſcit in orbem,
Et ſaniem extillat, multum tardante ueneno.

Salamandra in lacertarum genere eſt, ignauum animal, ſtellatum, coloris uarij, nunquam niſi magnis imbribus proueniens & ſerenitate deficiens. Huic tantum rigorem ineſſe Plinius putauit, ut ignem tactum extinguat, nō alio modo quàm glacies, eúmque ſequuti quamplurimi, ſimúlque quòd aliquo tempore citra corporis iniuriā uerſari in ignibus uideatur, Salamandræ temperamentum frigidißimum eſſe crediderunt. Sed mea quidem ſententia falluntur. Illi nanque & Dioſcorides & Galenus exedendi, calefaciendi exulcerandíque uires tribuerunt, eámque ob rem medicamentis quæ exedendo ſunt miſceri dixere nō minus quàm Cantharidas, quibus ſimiliter non reponitur modo & aſſeruatur, ſed etiam hauſta curatur. neque enim rectè ſcriptum eſt ab Auicenna curationem illi perinde atque opio adhibēdam eſſe. Itaque quòd ignibus reſiſtat nō efficit frigida eius natura, ſed uel occulta quædam uis, uel cutis magna denſitas, uel quod perpetuo lentore quodam madeat, qua de cauſa ſcripſit Græcus interpres λιπόρρινον, τετέσι γλίσχρον καὶ λιπώδη, à Nicandro uocatam eſſe, qui donec abſumptus ſit, Salamandra non uritur. Ignibus tamen inuictam eſſe falſò creditum eſt. TORPESCVNT.) *Torpor, neruorū reſo*

ſolutio, tremórque ſequuntur hauſtam Salamandram, liquatis à calore præter naturam humoribus cerebri, uel in caput aliunde ſublatis, & per neruos ſparſis eóſque obturãtibus, ad eundem modum quo febribus ardentibus & apoplexias & lethargos & paralyſes ſuccedere uidemus. nec mirum ſi deliria inde fiant. VIBEX.) *Partes in quas plus ueneni confluit, aut quæ ſunt ad putredinem magis procliues circunquaque liueſcunt, putrefacta iam carne & calore natiuo pereunte, ex quibus ſanies quædam uiroſa diffluit, tandémque illæ emoriuntur, & corruptæ decidunt.*

Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν πεύκης ἄπο δάκρυα μόρξαιο,
Τενθρήνης ἀναμίγδα πόροις ἐν πίοσιν ἔργοις.
Ἠὲ χαμαιπίτυος βλαστήμονος ἄμμιγα κώνοις
Φύλλα καθεψήσειαο, ὅσους ἐψήσατο πεύκη.
Ἄλλοτε δὲ σπέραδος κνίδης μυλοεργέϊ μίστων,
Τερσαίνοις ὀρόβοιο παλήματι. καί ποτε κνίδην
Ἑψαλέην κείμνοισι παλυνάμενος ψαφαροῖσιν,
Ἐν λίπεϊ χραίνοιο. βορῆς δ' ἀέκοντα κορέσκοις.

Huic uerò lachryma celſæ medicabere pinus,
si lento cupias fuſam componere melli.
Necnon cum piceæ terreſtris germine, pini
Incoque maturum qui pendet in arbore conum.
Atque mola decuſſæ erui miſcere farinæ
Expedit, & ſiccare urticæ ſemen, & ipſam
Vrticam tenui conſperſam polline, coctam
Ex oleo ediſſe, inuitóque obtrudere uentri.

LACHRY-

LACHRYMA.) Pini resina acris est. siccat & calfacit, & crassos humores incidit & digerit. Quare non pugnat manifesta qualitate contra uenenum Salamandræ quod multùm calidum est & causticum, non, ut malè uisum est Alberto, frigidum. Ergo uel naturali quadam proprietate illi resistit: quæ uidetur fuisse Dioscoridis sententia, scribentis priuatim peculiaríque remedio pineam resinam contra Salamandræ uenenum exhibendam esse, uel dicendum eam non ueneni quidem sed eius symptomatum amuletum esse. Contrariam enim hæc duo curationem aliquando poscunt, sicut quotidie in febribus alijsque morbis usu uenit, quibus sæpe neglectis, ad symptomatum curationem conuertimur. Idem in proposito ueneno accidit, quod tametsi calidum est, tamẽ torporem, paralysin & tremorem, frigida omnia, inuehit, quibus medicandis pinea resina manifestò conducit, illis quas supra commemoraui facultatibus pollens. PICEAE.) Eadem est in picea terrestri siue trissagine Græci χαμαιπίτυν dicunt, quæ & in resina pini ratio. Expurgat enim abstergitque & obstructa aperit. & siccando, putrescentem absumit saniem hausta Salamandra emanantem. Ea autem tritis simul nucleis pineis decoquenda est. VRTICAM.) Hæc tenuiũ admodum partium est. Dicit autem Nicander cum erui polline & tenui farina in oleo coquendam, quo magis incidat detergat & obstructiones expediat. Hoc medicamentum etiam Dioscorides conficiendũ præcipit, quo loco mendosum eius codicem esse opportunè uideor monere, frustráque Marcellum multum laborasse in eo restituendo, asserentem legendum, ἢ κνίδης φύλλα συνεψηθέντα κρίνοις. quod est, urticæ folia cum lilijs decocta. Verùm κρίνοις non est legendum, sed κρίμνοις, id est cum farina, quo in uocabulo quàm facilis esse potuerit librarij error nemo

non aspicit. Sic autem legendum esse ex his Nicandri uersibus perspicuum est, καὶ, ποτὲ κνίδην Ἐμπαλὲ ἐγκρίμνοισι παλυνάμενος ψαφαροῖσιν, Ἐν λίπεϊ χραίνοιο.

Ναὶ μὴν ἐκλίνῃ τε καὶ ἱερὰ ἔργα μελίσσης,
Ῥίζα τε χαλβανόεσσα, καὶ ᾠεὰ θιβρὰ χελώνης.
Ἀλθαίνει καὶ γυῖα συὸς φλιδόωντος ἀλοιφή,
Ἀμμίγδην ἁλίοιο καθεψηθέντα χελώνης
Γυίοις, ἣ ταχινῇσι διαπλώει πτερύγεσσιν.
Ἄλλοτε δ' οὐρείης κυτισηνόμου, ἥν τ' ἀκάκητα
Αὐδήεσσαν ἔθηκεν, ἀναύδητόν περ ἐοῦσαν
Ἑρμείης. σαρκὸς γὰρ ἀπαινύσφισε χέλειον
Αἴολον. ἀγκῶνας δὲ δύο παρετείνατο πέζαις.

Quin resina tenax & apis fœtura sacratæ
Radix galbanea, & tenerum testudinis ouum,
Distentæque suûm multa pinguedine carnes
Cum curua auxilio ueniunt testudine coctæ
Quæ pelagi fluctus uelocibus innatat alis.
Aut montana etiam, cytiso quæ uescitur, & quam
Reddidit è muta modulanti uoce canoram
Mercurius, picto insontis qui cortice carnem
Exemit. geminúmque ancona intendit in oris.

RESINA.) *Bis idem remedium Nicander describit, quod resina pinea melléque constat. Id enim duobus antè uersibus complexus erat, scribens· Huic uerò lachryma celsæ medicabere pinus, Si lēto cupias fusam componere melli.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Ex quo apparet in eclegmate dandam esse. nunc autem ait resinæ loco misceri posse cum melle galbanum & ægro dari delingendum. Sunt enim & pineæ resinæ & galbani uires ferè pares in siccando digerendóq;. TESTVDINIS.) Et marinæ & terrestris testudinis oua & carnes coctæ conueniunt, item suillæ carnis pingue ius, ad mitigãdos uiscerũ ardores, deliniendos dolores, inungendas interiores partes, ne promptè salamandræ acrimonia erodantur, lubricandũ stomachum, quò uel euomere, uel per aluum facilè deijcere humorem uitiosum poßit. EMVTA.) Puer adhuc Mercurius spelunca egrediens in qua natus erat, obuiam primum habuit testudinem, quam cum exinanisset septem in ea tetendit chordas, duabúsque extremitatibus alligauit, quas ἀγκῶνας, id est cubitos Nicander uocauit, propterea quod cubiti in modum inflexæ sunt. atque ita citharam ex testudine confecit, quam & Græci χέλιν ἀπὸ τῆς χελώνης appellant. Fabula scripta est in hymno Homeri in Mercurium, & multis illic uersibus decantata.

Καί τε σύ γ' ἢ κερύνων λαιδρούς δαμάσαιο τοκῆας,
Ἄμμιγα δὲ ῥίζαισ' ἠρυγγίδας. ἐν δὲ ἐπαρκὲς
Θάλπε βαλὼν χύτρῳ σκαμμώνιον· οἷσι κορέσκων
Ἀνέρα, καὶ θανάτοιο πέλας βεβαῶτα, σαώσεις.

Dede neci turpes ranas, stirpémque remisce
Spinosæ erynges, simul & scammonia iusto
Pondere feruescat, saturúmque à morte reduces
Hoc potu, inferni subeuntem limina Ditis.

RANAS.) Hoc uerè tota substantia alexipharmacum

est, temperie quodammodo medium inter Salamandræ uirus & corporis nostri naturam, & uenenositate aliqua, sicut omnia quæ toto genere deleterijs aduersantur, participans, quam non est dubium inesse ranis. Est & eryngium commune uenenorum omnium remedium. Porro antidotus hæc solis duobus istis eryngij radice & ranis, constare potest, quo modo etiã Dioscorides consulit, aut scãmoniæ portiuncula aliquando adijcienda est, ut corpus uniuersum à putridis humoribus expurgetur, & uenenum paulatim deijciat. Auicenna non modo antidotum istam, sed omnia etiam Theriaces & Mithrydatij genera exhibẽda cõsulit.

Ἢν γε μὲν ἐκφρωύοιο θερειομένου ποτὸν ἴσχῃς,
Ἤ ἔτι καὶ κωφοῖο λαχειδέος, ὅς τ' ἐνὶ θάμνοις
Εἴαρι προσφύεται μορόεις λιχμώμενος ἕρσην,
Τῶν ἤτοι θερόεις μὲν ἄγει χλόον ἠΰτε θάψου.
Γυῖα δὲ πίμπρησιν, τὸ δὲ, συνεχὼς ἀθρόον ἆσθμα
Δύσπνοον ἐκφέρεται, παρὰ χείλεσι δ' ἐχθρὸν ὄδωδεν.

Pocula si quisquam æstiuis medicata rubetis
Ebibit, aut ranis, quæ mutæ hirtæque cohærent
Vere nouo arbustis, rorantémque aëra sugunt,
Illa quidem thapso similem per membra uirorem
Molémque ingenerant, confertáque pectore presso
Ducitur ægrè anima, & fœtor grauis insidet ori.

Duæ sunt summæ ranarum differentiæ. Nam aut in aqua degunt aut in sicco. Illæ geminæ dicuntur, palustres, quæ uirides sunt, & marinæ magna ex parte rubeæ. Hæ similiter duplices

duplices perhibentur. aliæ enim per apertos campos uagantur, aliæ in uepribus tantum degunt, & sub rubis latitant ob id rubetarum nomine donatæ, grandißimæ cunctarum, geminis ueluti cornibus, plenæ ueneficiorũ. has Græci φρύ-νους uocant, déque his primùm Nicander disserit. Has autem ipse θεριζομένους, hoc est æstiuas appellat, quod uel æstate potißimum appareant, uel id temporis uenefici punctâ multis in locis earum cute saniem inde promanantem colligant & asseruent cibis inficiendis deterrimam. THAPSO.) *Quid sit thapsus, ánne idem cum thapsia, non constat. Græcus scholiastes dicit esse* εἶδος βοτάνης χλωρᾶς, *estq́; uerisimile illam nunc herbam intelligi quæ in Theocrito poëta legitur tingendis lanis utilis, qua & capillus flauus efficitur.*

MOLEMQVE.) *Græcè est scriptũ* γυῖα δὲ πίμπρησιν. *quo uerbo tumorem inflationémque corporis significari patet ex Dioscoride qui pro eo reddidit* ἀναφέρει οἰδήματα σώ-ματος. PECTORE *presso.) Difficultas magna est respirationis, tum quòd uẽtris tumor ingens comprimat diaphragma, tum quod à frigiditate & craßitie humoris pectorales musculi grauißimè offendantur.*

Ἀλλὰ σὺ τῷ, βατράχοιο καθεψέος, ἠὲ καὶ ὀπτῶν
Σάρκα πόροις. ὁτὲ πῖσαν ἐν ἡδέϊ μίγμενος οἴνῃ,
Καί τε σπλῆν' ὀλοοῖο κακὸν βάρος ἤρκεσε φρύνης,
Λημναίης φρύνης πολυηχῶος, ἥ τ' ὦθι φύκει
Πρῶτον ἀπαγγέλλουσα βοᾷ θυμαρμένον εἶαρ.

Præsidio tamen est ranarum torrida flammis
Aut elixa caro, uel pix infusa falerno.
splen quoque lethiferæ pondus crudele rubetæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Profuit, in ſtagnis glauca quæ degit in ulua,
Garruláque optati prædicit tempora ueris.

Plinius ſcripſit lib.32.cap.5. ranarum marinarum ex aceto decoctarum ſuccum contra uenena bibi & contra ranæ rubetæ uenenum & contra Salamandras. Quod ſi uerũ eſt, remedium planè hoc fuerit tota ſubſtantia alexipharmacum, cuius & eadem ratio eſt quæ ſanguinis ſcorpionis contra ſuũm uenenum quod morſu infuderit. PIX.) Pugnat pix contra ranas manifeſtis qualitatibus. Siccat enim & calefacit. habétque euidentem partium tenuitatem qua craſſos flatus incidit & digerit.

Αὐτὰρ ὅ γ' ἄφθογγός τε καὶ ἐν δονάκεσσι θαμίζων,
Πολλάκι μὲν πύξοιο χλόον κατεχεύατο γυίοις.
Ἄλλοτε δ' ὑγραίνει χολόεν στόμα. καί ποτε λυγμοὶ
Ἀνέρα καρδιόωντα θαμινότεροι κλονέουσιν.
Δὴν δὲ κατικμάζων ἄγονον σπόρον ἄλλοτε φωτὸς,
Πολλάκι θηλυτέρης σκεδάων γυίοισι τελέσκει.

Muta autem & longa latitans ſub arundine, buxi
Diffundit uiridem per languida membra colorem.
Os quoque bile madet. morſus aliquando moleſti
Corda premunt. crebris ſingultibus ilia ſaltant.
Inuiti ſtillant tam uir quam fœmina multo
Semine, nec ſupereſt ſobolis ſpes ulla futuræ.

Etſi uariæ ſunt ranarum differẽtiæ, unum tamen eſt earum temperamentum. Sunt enim omnes frigidæ atque humidæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

midæ. nec earum notas & curationem Dioscorides eam ob causam distinxit. Omnibus enim pallorem succedere dixit, ut buxo similes colore uideantur qui quanlibet hauserint.

BILE.) *Ab obstructione symptoma hoc potest proficisci, per quam bilis & in corpus uniuersum, unde buxeus color, & in os, unde calidum biliosumque sentitur, regurgitat.* SINGVLTIBVS.) *Affectus est uentriculi singultus, qui & ilia & musculos epigastrij exagitat. Nascitur in his à copia frigidi & pituitosi humoris, uentriculi os conuellentis.* INVITI.) *Sequitur inuoluntaria seminis excretio ranarum potum. Sed habet, ut mihi quidē uidetur, causam latentem, qualem & cantharides ad ulcerandos renes, & lepus marinus ad erodendum pulmonem habent. Quod enim uasa potissimum spermatica, non item diuretica aut sphincteris musculus resoluantur, alia omnino est præter frigidam ranarum intemperiem, alioqui & opio & cicutæ & hyoscyamo id esset commune.*

Ναὶ μὴν τοῖς ὅτε νέκταρ ἀφυσγετὸν ἐν δεπάεσσιν
Χίοις, εἰς ἔμετον δὲ καὶ οὐ χατέοντα πελάζεις.
Ἢ ἐ πίθου φλογιῇ θάλψας κύτος αἰὲν ἀναλθῆ
Ἀνέρα θερμάσσαιο. χώαι δ' ἀπὸ νήχυτον ἱδρῶ.
Καί τε καὶ αὖ ξηρῶν δονάκων ἀπὸ ῥίζεα κόψας,
Οἴνῳ ἐπεγκεράσαιο. τὰ δή ῥ' ἐπιτέτροφε λίμνη
Οἰκείη. τόθι λεπτὰ δι' ἐκ ποσὶν ὕδατα νήχει.
Ἢ ἐ φιλοζώοιο κυπείριδος, ἠὲ κυπείρου.
Αὐτόν τ' ἠνεκέεσσι τείβοις πανάπαστον ἐδωδῆς,
Καὶ πίσος ξήραινε, καταψύσαιο δὲ γυῖα.

Sed tu funde merum pateris, testáque repostum
Promito, & ad uomitum cogas si fortè recuset.
Illum etiam in labro quod subdita flãma fouebit
Calfacias, fusóque cutis sudore madescat.
Quin & arundineam siccam cæsamque, Lyæo
Radicem misce illarum quæ plurima stagnis
Crescit, ubi immundas gaudent innare per undas:
Vel quam iuncus habet grati quadratus odoris.
Assiduo, uacuum potúsque cibique, labore
Exerce, tumidúmque resicca & digere corpus.

Post uomitiones multa uini meraci potio utilissima est, frigidos crassósque humores & flatus calefaciens atque incidens. IN *labro.*) *Lauari quotidie debent & in aquæ calidæ solium descendere, quo humor flatúsque digerantur.* ARVNDINEAM.) *Arũdo calfacit, siccat, deterget, incidit, extenuat, digerit, quæ omnia unanimiter in ueneni istius medelam conspirant. Paribus ferè facultatibus præditus est cyperus qui Latinis iuncus quadratus dicitur.* EXERCE.) *Scopus unus est in exhibendis ueneni ranarũ antidotis, corpus nimia humiditate frigiditatéq; tumidum siccare & digerere. Quamobrem non est negligenda exercitatio, sed maxima celeritate currere & spaciari oportet. Sic enim natiuus calor augebitur, humores crassi tenues fient, superflui uacuabuntur, & excusso torpore qui hoc in malo præcipuè molestus est, pristinus corporis uigor redibit.*

Ἐχθομένη δέ σε μή τι λιθάργυρος ἀλγινόεσσα
Λήσειεν. τότε γαστρὶ πέσῃ βάρος. ἀμφὶ δὲ μέσσον

Πνεῦματ' ἀνειλίσσοντα κατ' ἐμφάλιον βρομέησι.
οἷα περ εἰλίγγοιο δυσαλθέος, ὅς τε δαμάζει
Ἄνδρας ἀπευσφώτοισιν ἐνιπλήσσων ὀδύνῃσιν.
οὐ μὴν τῶν γ' οὔρων ἄνυται ῥύσις. ἀμφὶ δὲ γυῖα
Πίμπραται. αὐτὰρ που μολίβδῳ εἰδήσατο χροιήν.

Argenti ſi te crudelis ſpuma laceſsit,
Proſpice, tunc aluus grauis eſt, flatúſque rotati
Voluuntur, medióque cient umbone tumultus.
Ileon infeſtare putes, qui cæca uolutans.
Murmura diſtorquet ſæuis cruciatibus ægros.
Siſtitur urinæ curſus. tumor undique corpus
Occupat: & uultum ſpecies plumbi æmula fœdat.

In argenti fodinis lithargyros & hydrargyros reperiũtur, quorum illud argenti ſpumam, hoc argentum uiuum Latini mobilitatem eius contemplati, appellarunt, ſicut & Græci quod aquæ modo fluere uideretur, hydrargyrum. Plura ſunt utriuſque genera. Scripſit tamen Galenus neutrum horum ſponte naſci ſed utrunque factitium eſſe. Dioſcorides contrà argentum uiuum in argenti fodinis, cameratis earum tectis pendens & in ſtillas concretum, reperiri. & Plinius in argenti uenis lapidem eſſe, cuius uomica liquoris æterni argentum uiuum appellatur. Varijs autem modis ambo fiunt. Spuma quidem argenti tribus. Aut enim ex arena fit quæ in fodinis argenti & plumbi reperitur, in fornacibus conflata donec perfectè incandeſcat, & talem Græci μολυβδῖτιν *uocant, aut eſt argenti uel etiam plumbi ſeſe per cocturam purgantis recrementum. Sed quæ fit ex*

plumbo nullum habet peculiare nomen. nam ne μολυβδῖτις quidem, id est plumbaris, eius nomen est, sed, uti diximus, prioris. quæ uero ex argēto cōficitur, calabritis dicitur. Nāque si Dioscoridi credimus, non est argyritis eius nomen, sed omnis quæ candida sit, ut & chrysitis uocatur quæcunque flauo colore est & splendet. Sunt enim hæc duo coloris non materiæ nomina. Hac enim in re Dioscoridi potius quàm Plinio credendum uidetur. Viuum uerò argentum ex minio confici debet, hunc in modum. In patinam fictilem minium inditur, atque ubi diligenter luto circunlita est accensis carbonibus superponitur. Postea quæ operculo adhæserit fuligo deradenda. Hæc enim postquam refrigerata coierit, argentum uiuum est. Miscetur autem aliquando cum minio alumen, sal, & nitrum. aliásque plurimas habent alchymistæ argenti uiui sublimandi, ut eorum uerbo utar, rationes. Sed cum de sola argenti spuma Nicander dixerit, placuit tamen ista breuiter de argento uiuo simul inseruisse, quod & frequentius scelesti homines uiuo argento abutūtur, tum quod utriusque paria sint maleficia & eadem curatio, sicut & temperamenta non multum inter se diuersa habent. ALVVS grauis.) Spuma argenti & argentum uiuum pondere suo intestina exedunt & perforant. Est enim lapidea terrenáque eorum substantia, nec parum aquea. qua de causa grauia sunt. FLATVS.) Frigiditas flatus hos parit, hi tormina & intestinorum dolores. quorum tamen potissima causa est erosio. SISTITVR.) Hoc fit ab inflammatione & influxu humoris in imum uentrem tantopere discruciatum. Dolor enim fluxionem commouet. PLVMBI.) Non est mirum si spuma argenti ex plumbo cōflata, plumbíque naturæ particeps, ubi humores corporis infecerit, plumbeum colorem inducere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Τῷ δ' ὁτὲ μὲν σμύρνης ὀβελοῦ πόρε διπλόον ἄχθος.
Ἄλλοτε δ' ὁρμίνοιο νέην χύσιν. ἄλλοτε κόψαις
οὐρείην ὑπέρεικον. ὅθ' ὑσσώπου ὀροδάμνους.
Πολλάκι δ' ἀγριόεντα κράδην σπέραδός τε σελίνου
Ἴσθμιον. ᾧ θ' ἀποκοῦρον ἁλίβαπτον Μελικέρτην
Σισυφίδαι κτερίσαντες ἐπέξυσαν ἀέθλους.
Ἤε σύ γ' ἐν πεπέρι ῥυσίμῳ ἐνομήρεα κόψας,
Οἴνῳ δ' ἐντρίψαιο. κακῆς δ' ἀπερύκεο νούσου.
Κύπρου τε βλαστεῖα νεανθέα πολλάκι σύδης,
Πρωτόγονον κυτίνοιο πόροις ἀνθήμονα καρπόν.

Ast obolos myrrhæ binos largire sabææ,
Poculáque hormini, aut crescens hypericon in altis
Montibus, hyssopi uel germina cæde Cilissæ.
Sæpe etiam agrestem ficum, Isthmiacúmque selini
Semen quod merso Melicertæ funus agentes
Sisyphidæ puero, uictori præmia donant.
Rugosúmque piper simul intere, cúmque liquore
Leneo exhauri, & tristem medicabere morbum.
Germináque interdum florentis parua ligustri
Puniceique nouos granati collige fructus.

Duo sunt præcipui in curando hoc ueneno scopi. rosionem impedire & corporis tumorem digerere. Itaque post uomitus lac prodest, cibi item pingues & uiscidi. de quibus nihil hoc loco Nicander: nanque illa modo remedia persequitur, quæ flatus discutiant, urinas retentas prouocent, sudorem

mouea͂t, & tandem corporis tumorem siccando resoluant.

ISTHMIACVM.) Melicerta qui & Palæmon & Portunus dicitur filius fuit Athamantis & Inus, cum quo mater in mare se præcipitem dedit, quòd Athamanta maritum suum furere uideret. Addit Pausanias Melicertæ corpus à delphine postea euectum fuisse in Isthmum Peloponnesi, inter Aegeum & Ionium mare, cuius fauces Corinthus obsidet, & à Sisypho repertum illicque sepultum, & in eius honorem Isthmiacum certamen institutum quod Corinthij celebrarent, in quo qui uincebat, selino, hoc est apio donabatur. RVGOSVM.) Habetur Græcè ῥυσίμῳ. quo nomine Græcus scholiastes male putat rutam significari. Est enim piperis epitheton, & rugosum significat, ῥυσὸς enim dicitur ὁ ῥυτίδας ἔχων. Isto etiam Persius satyra quinta usus est. LIGVSTRI.) Absque morsu & acrimonia ligustrum digerit & siccat.

Μὴ μὲν δὴ σμῖλον σὺ κακὴν ἐλατηΐδα μάρψαις
οἰταίην. θανάτοιο πολυκλαύτοιο δότειραν.
Ἤν τε καὶ ἐμπλείουσα χαλικροτέρη πόσις οἴνης
οἴη ἐπαλθήσειε παρὰ χρέος. ἡνίκα φωτὸς
ἴσθμια καὶ φάρυγος στεινὴν ἐμφράσσεται οἶμον.

Parce uenenata taxo quæ surgit in Oeta
Abietibus similis, lethóque absumit acerbo,
Ni præter morem pleno cratere meraca
Fundere uina pares cùm primùm sentiet æger
Arctari obstructas fauces animæque canalem.

Smilos,

Smilos, smilax, thymion Græcis, taxus Latinis, arbor est uenenata, non potu modo, sed sola etiam umbra, si qui sub ea dormiant cibúmue capiant, quo potißimum tempore flores edit. Est autem ueneni tam præsentis, ut sint qui deterrima uenena taxica ab ea uocata fuisse existiment, quæ nunc toxica dicimus. Adfert suffocationes & totius corporis refrigerationem & alui profluuia, & celerem mortem, nisi protinus calidis succurratur. Solum merum Nicander hic exhibet, efficacißimum sane remedium, sed præterea commodè reliqua omnia poßunt imperari quæ contra cicutam prodesse scripta sunt.

Καὶ τὰ μὲν οὖν Νίκανδρος ἑῇ ἐγκάτθετο βίβλῳ
Μοχθήεντα μύκητα παρ᾽ ἀνέρι φαρμακόεντα.
Πρὸς δέ τι σοι δίκτυννα τεὰς ἐχθήρατο κλῶνας.
Ἥρης τ᾽ Ἰμβρασίης μούνης στέφος οὐχ ὑπέδεκτο,
Κάλλεος οὕνεκα κύπριν ὅτ᾽ εἰς ἔριν ἠρέθιζον
Ἀθάναται, κόσμησεν ἐν Ἰδαίοισιν ὄρεσσιν.
Τῆς σύ γ᾽ ἀπ᾽ εὐύδροιο νάπης εὐαλθὲς ὄνειαρ
Καρπὸν πορφυρόεντα συναλδέα χειμερίῃσιν
Ἠελίου θαλφθέντα βολῇς δοίδυκι λεαίνας
Χυλὸν ὑπὲρ λεπτῆς ὀθόνης, ἢ χοίνικι κύρτῃ
Ἐκθλίψαντα πορεῖν κυάθου κοτυληδόνα πλήρη,
Ἢ πλεῖον. πλεῖον γὰρ ὀνήιον. οὐ γὰρ ἀνιγρὸν
Πῶμα βροτοῖς. τότε γάρ τε καὶ ἄρκιον ἧκε πίῃσθα.
Καί κ᾽ ἔνθ᾽ ὑμνοπόλοιο καὶ εἰσέτι Νικάνδροιο
Μνῆστιν ἔχοις. θεσμὸν δὲ Διὸς ξενίοιο φυλάσσοις.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Ille ego Nicander qui libro multa notaui
Descripsique meo infesti medicamina fungi,
Præterea moneo ramos quos inuida Pallas
Odit, Iunoni nec concessere coronam,
Sed uenerem, cum essent formæ certamina diuis.
Victricem ornarunt frondosæ in collibus Idæ,
Atráque stagnoso decerpere semina saltu,
Cocta atque hyberno maturescentia sole,
Egregium auxilium cochleari intrita, leuíque
Linteolo, aut curuo transmittere uimine succum,
Et pleno expressum cyatho præbere bibendum,
Aut multis, si plus cupias prodesse, saporis
Nil habet ingrati, & certam hinc sperare salutem.

Iam te Nicandri memorem precor esse poetæ,
Atque Iouem iura hospitibus reuerebere dantem.

Nicander quasi oblitus quo loco de fungis egit remedium ex myrto cæteris adiũgere, id nunc addit. Sed myrtũ quidẽ non nominat, describit tamẽ satis aperté. Nam cum Venus Iunonem & Palladem secum de forma contendentes uicisset, præter aureum pomum, myrtea etiam corona ornata est, quò factum est ut semper fuerit Veneri gratißima myrtus, & eius dicata numini. Sunt & baccæ nigræ myrto. Præterea littoribus & aquosis locis maximè prouenit, & non nisi hyberno sole, hoc est tardè admodum maturescit. Quæ omnia non parum cum Nicandri uersibus conueniũt. Sed nemo medicorum quod sciam, remediũ hoc fungis adhibuit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

hibuit, & prima fronte uideri potest ad fungorum curationem inutile. Nam cum illi calefacientia incidentiáque medicaméta postulent, quis audeat myrtum cui maxima inest adstrictio, exhibere? Solus Plinius post Nicandrum scripsit lib. 23. cap. 9. Myrtum satiuam candidam, minus utilem esse medicinæ quàm nigram: Semen eius fungis mederi in uino potum, paulóque postea, folia ipsa fungis aduersari trita ex uino. Nec id quidem caret probabili aliqua ratione. myrtus enim contrarijs constat substantijs, nam etsi uincit in ea frigidum terrenum, habet tamen etiam tenue quiddam calidum. Quapropter ualenter exsiccat, & cum aluum sistat, urinas promouet. Iam ergo tolerabilius hoc remedium contra fungos uideatur quàm pira, quæ tamen præsentißima ope dicuntur his qui ab eorum esu male habent, subuenire, & maximè syluestria, in quibus tamen superflui crudíque humoris ingens uis redundat, à quo etiam solo magnæ stomachi angustiæ excitantur.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

ERRATA.

Folio 3.	Pagina 2.	Linea 13.	*lege à frigore*
fol. 7.	*pag.* 2.	*linea* 1.	*lege occidunt*
fol. 9.	*pag.* 1.	*linea* 17.	*lege nec crustas*
fol. 24.	*pag.* 1.	*linea* 19.	*lege cautibus*
fol. 30.	*pag.* 2.	*linea* 25.	*lege lini*
fol. 45.	*pag.* 1.	*linea* 21.	*lege mox ora*
fol. 48.	*pag.* 1.	*linea* ult.	*lege lixinam*
fol. 52.	*pag.* 2.	*linea* 1.	*lege* ὑπηνεμίοισιν
fol. 63.	*pag.* 1.	*linea* 22.	*lege tenuium*

TABVLA VENENORVM DE QVIBVS *hoc libro Nicander egit.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A



Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4531/A